

Møte onsdag den 13. juni 2007 kl. 10

President: Eirin Falde

Dagsorden (nr. 96):

1. Innstilling fra Stortingets presidentskap om en endring i Stortingets forretningsorden (Innst. S. nr. 264 (2006-2007))
2. Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om lokaldemokrati, velferd og økonomi i kommunesektoren 2008 (kommuneproposisjonen) (Innst. S. nr. 231 (2006-2007), jf. St.prp. nr. 67 (2006-2007))
3. Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Jørund Rytman, Bård Hoksrud og Ib Thomsen om gjennomføring av forsøk med stemmegivning via Internett og SMS ved kommune- og fylkestingsvalget 2007 (Innst. S. nr. 251 (2006-2007), jf. Dokument nr. 8:85 (2006-2007))
4. Forslag fra stortingsrepresentant Bjørg Tørresdal på vegne av Kristelig Folkeparti oversendt fra Odelstingets møte 1. juni 2007 (jf. Innst. O. nr. 71):
«Stortinget ber Regjeringen ved fremleggelsen av ny utlendingslov komme tilbake med en grundig drøfting av barns rettigheter og grunnlaget for å internere barn på utlendingsinternatet på Trandum.»
5. Forslag fra stortingsrepresentant Bjørg Tørresdal på vegne av Kristelig Folkeparti oversendt fra Odelstingets møte 1. juni 2007 (jf. Innst. O. nr. 71):
«Stortinget ber Regjeringen ved fremleggelsen av ny utlendingslov finne alternative løsninger fremfor å internere barn på utlendingsinternatet på Trandum, for eksempel ved å legge en barnevernsinstitusjon til utlendingsinternatet.»
6. Forslag fra stortingsrepresentant Bjørg Tørresdal på vegne av Kristelig Folkeparti oversendt fra Odelstingets møte 1. juni 2007 (jf. Innst. O. nr. 71):
«Stortinget ber Regjeringen om å justere investeringskostnadene til ombyggingen av bygg til aktivitetssenter og enklere ombygging av nåværende bygg i forbindelse med statsbudsjettet for 2008, slik at driften ved utlendingsinternatet kan oppfylle målsettingen om å gi de internerte et økt aktivitetstilbud.»
7. Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Sametingets virksomhet i 2005 (Innst. S. nr. 202 (2006-2007), jf. St.meld. nr. 7 (2006-2007))
8. Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Martin Engeset, Kari Lise Holmberg, Bent Høie og Jan Tore Sanner om tiltak for å sikre nødvendig arbeidsinnvandring og dermed bedre tilgangen på arbeidskraft (Innst. S. nr. 252 (2006-2007), jf. Dokument nr. 8:32 (2006-2007))
9. Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene

- Bent Høie, Trond Helleland, Kari Lise Holmberg, Øyvind Halleraker og Jan Tore Sanner om informasjon, kommunikasjon og teknologi (IKT) i utlendingsforvaltningen (Innst. S. nr. 247 (2006-2007), jf. Dokument nr. 8:70 (2006-2007))
10. Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om lønnsregulering for arbeidstakere i det statlige tariffområdet 2007 mv. (Innst. S. nr. 254 (2006-2007), jf. St.prp. nr. 82 (2006-2007))
11. Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om årsmelding til Stortinget fra Styret for pensjonsordningen for stortingsrepresentanter for 2006 (Innst. S. nr. 224 (2006-2007), jf. Dokument nr. 9 (2006-2007))
12. Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om årsmelding fra Stortingets kontrollutvalg for etterrettings-, overvåkings- og sikkerhetstjeneste (EOS-utvalget) for 2006 (Innst. S. nr. 219 (2006-2007), jf. Dokument nr. 20 (2006-2007))
13. Referat

Presidenten: Representanten Elisabeth Aspaker vil framsette et representantforslag.

Elisabeth Aspaker (H) [10:00:41]: Jeg har på vegne av representantene Erna Solberg, André Oktay Dahl og meg selv gleden av å fremme forslag om innføring av minimumsstraff når man blir dømt for alvorlige straffbare handlinger tredje gang eller mer.

Presidenten: Representanten Per-Willy Amundsen vil framsette et representantforslag.

Per-Willy Amundsen (FrP) [10:01:03]: På vegne av representantene Jan-Henrik Fredriksen, Jan Arild Ellingsen, Øyvind Korsberg, Tord Lien og meg selv har jeg gleden av å fremme forslag om å avvikle Finnmarkseiendommen – og nedlegge Sametinget.

Presidenten: Forslagene vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Før sakene på dagens kart tas opp til behandling, vil presidenten foreslå at formiddagsmøtet om nødvendig fortsetter utover den reglementsmessige tid, kl. 16, til dagens kart er ferdigbehandlet. – Det anses vedtatt.

S a k n r . 1

Innstilling fra Stortingets presidentskap om en endring i Stortingets forretningsorden (Innst. S. nr. 264 (2006-2007))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 3596)

S a k n r . 2

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om lokaldemokrati, velferd og økonomi i kommunesektoren 2008 (kommuneproposisjonen) (Innst. S. nr. 231 (2006-2007), jf. St.prp. nr. 67 (2006-2007))

Presidenten: Etter ønske fra kommunal- og forvaltningskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden begrenses til 1 time og 10 minutter, og at taletiden fordeles slik på gruppene:

Arbeiderpartiet 20 minutter, Fremskrittspartiet 15 minutter, Høyre 10 minutter, Sosialistisk Venstreparti 5 minutter, Kristelig Folkeparti 5 minutter, Senterpartiet 10 minutter og Venstre 5 minutter.

Videre vil presidenten foreslå at det gis anledning til replikkordskifte innenfor den fordelte taletid på inntil tre replikker etter innlegg av partienes hovedtalere og inntil fem replikker etter innlegg av medlemmer av Regjeringen.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [10:03:29] (ordfører for saken): I dag skal vi behandle hvordan vi skal sikre at kommunene kan gi et godt skoletilbud, en trygg og nær eldreomsorg, et godt kulturtilbud og få fylt opp noen hull i veien – vi skal behandle kommuneopplegget for 2008.

Først vil jeg begynne med noen fakta. Kommunene får mellom 1,5 og 1,75 milliarder kr mer i frie midler. Vi tilfører 425 mill. kr mer til ordningen med ressurskrevende tjenester. I bunnen for dette opplegget ligger det at vi har fått 700 mill. kr mer i økt skatteinngang i år, som gjør at vi har et solid fundament for neste års budsjett. Hvis vi tar med de øremerkede satsingene, vil kommunesektoren neste år få mellom 4,5 og 5,25 milliarder kr mer å jobbe med. Med dette opplegget har vi fått en realvekst på ca. 20 milliarder kr i løpet av årene som har gått etter valget. Det er et solid fundament kommunesektoren har fått.

Om hundre dager er det igjen valg – lokalvalg. 431 ordførere og tusenvis av folkevalgte skal be om tillit. Det vil være et mylder av lokaldebatter. Lokale kandidater skal peke ut retning og gi sine svar på de utfordringene de har i sin kommune, slik vi gjorde det for to år siden. De to første punktene i mitt og Senterpartiets valgprogram var skole og omsorg. Løsningen vi i Senterpartiet, Arbeiderpartiet og SV pekte på, var styrket kommuneøkonomi. Vi pekte på fellesskapsløsninger. Retningen vi ønsket var tydelig, og folk bestemte i valg.

Da er spørsmålet etter to år: Kan vi se noen retningsendring etter stortingsvalget? Er det en vesentlig forskjell mellom debatten i dag, når Haga er minister, og debatten for fire år siden, da Solberg var minister? Jeg tror ikke jeg trenger å svare. Alle som kan se, ser det. Retningen er endret. En ny kurs er staket ut. Og som saksordfører er jeg glad for å si at det i dag er ro rundt kommunenes økonomi.

Et bredt flertall i komiteen har sluttet seg til de rammer Regjeringen har lagt til grunn.

I innstillingen er det i hovedsak to syn på hvorfor endringen har kommet. Noen ser det som en tilfeldighet. Vi andre ser det som et resultat av valget. De politiske partiene som satset på velferd og fellesskap, gikk fram. De som satset på det motsatte, gikk tilbake. Erna Solbergs linje ble forkastet i valg.

Norge er et land med en mangfoldig geografi og en veldig forskjellig befolkningssammensetning i ulike deler av landet. I Norge har vi hatt vilje til å utjevne forskjeller, og det ser vi ikke minst i inntektssystemet. Flertallet og Regjeringen ønsker en innretning på neste års kommuneopplegg som fører til at alle skal få ta del i velferdsveksten. Mindretallets skattegrep, med Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre, ville ha ført til at bare noen få kommuner hadde fått del i veksten. En sånn politikk ville etter min mening ha ført til økt sentralisering.

For fire år siden var det et gryende kommuneopprør. Det var stagnasjon og delvis nedbygging av den offentlige velferden. Det var mange konfliktylte prosesser som tok fokuset vekk fra det viktigste, nemlig å gi god omsorg og sørge for en god skole. Ifølge en KS-undersøkelse i 2003 reduserte 56 pst. av kommunene ett eller flere tjenestetilbud. Reduksjonene rammet spesielt to kjerneområder, nemlig skole og omsorg. Nå ser vi en helt annen virkelighet. Rapportene viser at det har gått fra kutt til styrking. De ekstra pengene er i stor grad brukt der de trengs mest.

I 2006 ble det opprettet 16 100 flere barnehageplasser, en større økning enn noen gang før. Det ble 3 900 nye årsverk i pleie- og omsorgssektoren. Det er flere unge i videregående opplæring enn før, og flere får førstevalget oppfylt. Den politiske retningsendringen velgerne bad om, har begynt å virke. Nå er det lokalvalg, og grunnlaget er snart på plass, slik at man får reell lokal handlefrihet. Man kan se på mulighetene for utvikling i sitt lokalmiljø i stedet for nedbygging. Demokratiet fungerer, retningen er snudd.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Per-Willy Amundsen (FrP) [10:08:26]: La meg først få starte med å gratulere regjeringspartiene med å ta et stort skritt i retning av stykkprisfinansiering. Finansieringsordningen for ressurskrevende tjenester er omlagt fra og med neste år. Det er veldig bra. Man går fra å ha et veldig komplisert og uoversiktlig system, som rammer kommunene rimelig tilfeldig, til et system som i større grad følger den enkelte bruker. Systemet har riktignok et innslagspunkt og en egenandel for den enkelte kommune, men likevel er det i prinsippet det samme som det Fremskrittspartiet alltid har jobbet for i denne sal, nemlig en stykkprisfinansiering, hvor man dekker utgiftene til den enkelte bruker. Det lover bra. Vil regjeringspartiene utvide denne ordningen til å gjelde andre typer grunnleggende tjenester, slik at det også kanskje kan gjelde f.eks. for eldre?

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [10:09:35]: I de tre regjeringspartiene er vi opptatt av å se folk og se på om de løsningene som vi kommer med, er tilpasset den virkeligheten som er ute. Vi har et pragmatisk forhold til politikk for nettopp å løse de utfordringene vi står overfor. Vi så at ordningen for ressurskrevende tjenester ikke var god nok. For å finne en god løsning, la vi inn mer midler, 425 mill. kr, og vi la inn et forutsigbart system. Vi mener at det var klokt og riktig i forhold til den spesielle gruppen, der én enkeltperson kan slå ut et helt kommunebudsjett. Det er viktig med forutsigbarhet for kommunene, slik at hvis de flytter en sterkt multihandikappet til sin kommune, vet de hvilke midler de får.

Jeg mener det var klokt og riktig at vi gjorde den endringen. Men dette er ikke noe tegn på at vi ønsker stykkprisfinansiering. Vi ser på hvert område, vi tenker praktisk og klokt. Jeg synes vi har kommet fram til en god løsning som sikrer den enkelte person, men også gir større forutsigbarhet for de kommunene som har mange tunge brukere.

Bent Høie (H) [10:10:40]: Representanten Trygve Slagsvold Vedum har gjort historieførfalskning til en sport. Han starter konsekvent historieskrivingen i 2006 når det gjelder kommunenes økonomi. Regjeringens beregningsutvalg har flere ganger slått fast at endringen i kommunenes økonomiutvikling skjedde i 2004, og hovedårsaken til dette er høyere skatteinnngang. De forklarer også utviklingen i 2006 og 2005 på samme måte.

Statsråd Åslaug Haga svarte i januar 2006 på spørsmål fra meg at 2004 var året med historisk vekst i kommunenes økonomi. Man må tilbake til 1997 for å finne en tilsvarende vekst. Årsaken den gangen også var at økonomien ble snudd.

Slagsvold Vedum prøver i sitt innlegg å gi en framstilling av at også denne utviklingen skyldes at det var regjeringskifte høsten 2005. Det har Regjeringens eget beregningsutvalg bevist er feil. Hva er det representanten Slagsvold Vedum vet, som Regjeringens beregningsutvalg ikke vet i denne saken?

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [10:11:52]: I valgkampen for fire år siden gikk Høyre til valg med slagordet: Mer igjen for pengene. Man fokuserte veldig på effektivisering, rasjonalisering, kommunesammenslåinger, store prosesser som gjaldt det strukturelle. Nå i år har Høyre gått med på veldig mange av de samme merknadene som flertallet har. Det er jeg glad for. Jeg tror at Høyre også har sett at den linjen de førte, spesielt de første årene de satt i regjering, var feilslått og skapte mange konflikter og få resultater. Da vi overtok regjeringsmakten, var det et helt annet økonomisk opplegg som lå fra Bondevik-regjeringen, enn det som vi vedtok. Vi plussset på over 4 milliarder kr i vårt opplegg i Stortinget, og vi fikk i fjor et kjempeløft i kommuneopplegget, med over 6 milliarder kr når summene ble summert opp. Så det var et taktskifte etter stortingsvalget, og det tror jeg alle kan se hvis de ønsker å se.

Bjørn Tørresdal (KrF) [10:12:54]: Kristelig Folkeparti er glad for hver eneste krone som kommer ekstra til

kommunene til velferd, uansett om det kommer fra skatteinntekter eller via rammeoverføringer. Er det ikke slik at ca. halvparten av inntektene til kommunene kommer fra skatteinntekter? Så hvis ikke skatteinntektene øker, og hvis vi ikke har et godt næringsliv som går godt, vil veldig mye av kommunens økonomi ikke bli bedret.

Jeg snakket med Sandnes kommune, som jeg selv bor i, om fjorårets resultat. Jeg spurte: Hvordan kan det ha seg at det er bedre resultater enn på lenge i 2006? Jo, det skyldtes først og fremst skatteinntektene som hadde økt, økt utbytte fra kraftselskap, og for det tredje økte rammeoverføringer. Er det ikke slik, Trygve Slagsvold Vedum, at vi må ta med alle faktorene og en god næringspolitikk når vi skryter av kommuneøkonomien?

Presidenten: Presidenten vil minne om at all tale skal rettes til presidenten.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [10:13:52]: Denne regjeringen har latt kommunene beholde skatteveksten, nettopp fordi vi synes det er så viktig at kommunene får en vekst, og at de kan utføre de viktige oppgavene de har. Derfor har de fått beholde skatteveksten. Man kunne valgt å gjøre det motsatte, men vi har takket være politisk vilje ikke gjort det, for vi ønsker å styrke fellesskapet.

Så har vi i tillegg valgt å øke rammeoverføringene til kommunal sektor. Det ligger også inne i årets kommuneproposisjon at man ønsker å satse mer på å øke rammeoverføringene, nettopp for at man skal få en god fordelingsvirkning, slik at alle kommunene skal få del i velstandsveksten, ikke kun de med skatteresterke innbyggere. Så i sum har vi gjort to ting: Vi har økt rammeoverføringene, og så har vi latt kommunal sektor beholde skatteveksten. Det er et politisk valg som må tas, og det har vi gjort, fordi vi ønsker å styrke velferden. Det ser vi resultatene av i dag, og det er jeg glad for at Kristelig Folkeparti også ser en god og fornuftig politikk.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Silvia K. Kosmo (A) [10:15:10]: Når vi nå behandler kommuneproposisjonen for 2008, kan vi begynne å se mye av helheten ved politikken den rød-grønne regjeringen står for. Flertallsregjeringen har bidratt til å løfte økonomien i offentlig sektor.

Når det gjelder det økonomiske opplegget for kommuner og fylkeskommuner i 2008, legger Regjeringen fremdeles opp til en realvekst i de samlede inntekter. Denne veksten legger forholdene til rette for at den positive utviklingen i kommunene kan fortsette. Fra 2005 har inntektene i offentlig sektor økt reelt med 8 pst. Regjeringen har tydelig satset på velferdsløsninger, og det er gledelig at vi nå har begynt å snakke om kvalitet framfor kvantitet.

Regjeringen tar sikte på å støtte og også videreutvikle KOSTRA som verktøy for det videre kvalitetsutviklingsarbeidet. Det er tilfredsstillende for Arbeiderpartiet. Det er flere utfordringer og oppgaver som vi er opptatt av. Arbeiderpartiet jobber målrettet videre med Soria Moria-erklæringen. Derfor varsles det videre om satsinger og fo-

kusområder i kommuneproposisjonen også for 2008. Vi er opptatt av å se både på det vi får til, og det vi ikke har klart å få til hittil. En utfordring på kort sikt er den demografiske utviklingen for fylkeskommunene, som har en kraftig økning i antall 16–18-åringer i videregående skole. Dette håper vi å ivareta gjennom at fylkeskommunene vil få en noe høyere prosentvekst i frie inntekter enn kommunene neste år.

Først og fremst vil jeg si at jeg er meget tilfreds med å kunne spore en ganske tydelig satsing på barn og unge i proposisjonen. Barnehagesatsingen opprettholdes selvfølgelig. Der er vi målrettet, og full barnehagedekning er i sikte. Det jobbes også videre for å innlemme barnehagemidler i rammefinansieringen, og denne reformen er en stor oppgave. Det dreier seg om mange tusen barn som skal ha rett til plass, de skal kunne forvente kvalitet, og de skal ha forutsigbarhet. Når barnehagene overføres kommunene, er det viktig at vi har dialog i fokus, slik at overgangen kan bli så smidig som mulig.

Så er det skolesatsing. Vi har fremdeles behov for flere lærerårsverk, og dette jobbes det med. Tallene er på vei opp, med 600 nye årsverk i 2006. Når vi arbeider for å skape større trygghet og mer aktivitet i skolen, må vi også sørge for at barna får dyktig veiledning og trygge voksne rundt seg. Det er derfor gledelig at Regjeringen setter i gang forsøk med en utvidet skoledag. Det er et steg i riktig retning. Vi har behov for at elevene får et større utbytte av skoledagen. En styrking av realfag, leksehjelp og fysisk aktivitet håper vi vil gi resultater.

En førsteklasing får i dag kun opplæring organisert i tre timer, mens hverdagen tilsier i gjennomsnitt seks timer med SFO. Dette mener vi er utnyttede muligheter hos lærevillige og aktive seksåringer.

Proposisjonen viser også at det er viktig for Regjeringen at vi har fokus på barns helse og utvikling. I fjor kom meldingen Oppskrift for et sunnere kosthold, en melding der alle regjeringsmedlemmene med sine respektive departementer har skrevet under for å bidra til helsebringende tiltak for barn og unge. Jeg er meget tilfreds med at vi innfører en frukt- og grøntordning fra neste år. Det vil kanskje bidra til at flere vil nærme seg disse «fem om dagen», og personlig opplever jeg det som et kvalitetsløft for den offentlige skolen. I første omgang innfører vi det på ungdomsskolene. Det er for å kunne gi kommunene litt tid på seg til å finne fram til gode løsninger for at det om litt også kan omfatte barnetrinnet.

Jeg må også kort nevne at komiteen ønsker at Regjeringen arbeider videre med å finne fram til en låneordning for opprusting av skolebygg – det blir altså en videreføring.

Til tross for økte inntekter til kommunene de senere årene er det fremdeles en skjevhet i fordelingen som begrunnes i faktorer i inntektssystemet. Sørheim-utvalget er nedsatt, og det er viktig at vi lar utvalget jobbe. Slik kan vi få en helhetlig vurdering av hvordan vi kan ivareta de kommuner som kommer dårligst ut, bl.a. min kommune i Vestfold. Dette er et meget komplisert system med mange faktorer, men vi er ivrige etter å finne fram til bedre løsninger enn vi har i dag.

Arbeiderpartiet jobber videre mot Soria Moria-erklæringen, og målet i 2009 – slik statsråden også har uttalt seg – er å kunne si at det er en balanse mellom oppgaver og midler. Det kunne vært fint.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Ib Thomsen (FrP) [10:20:15]: Representanten Kosmo kom ikke inn på eldreomsorg. Da Arbeiderpartiet kom i regjeringssposisjon, lovte de at de skulle sørge for at vi fikk en eldreomsorg som skinte, og at det skulle være et nasjonalt, prioritert mål. Nå har vi lest i kommuneproposisjonen at ressurskrevende tjenester også skal være et nasjonalt prioritert område for regjeringspartiene, og at de ut fra det har lagt opp til en øremerket finansiering for dette. Det står følgende i innstillingen:

«Flertallet er likevel enig i at øremerking i en viss grad skal brukes som styringsvirkemiddel for å nå nasjonalt prioriterte mål.»

Da er spørsmålet mitt til representanten Kosmo: Vil Arbeiderpartiet også bruke øremerket finansiering for å oppnå målet om en eldreomsorg som skinner?

Silvia K. Kosmo (A) [10:21:09]: Når det gjelder rammeoverføringer generelt, så vet Fremskrittspartiet også at Arbeiderpartiet er for at lokalpolitikkerne selv skal få styre mest mulig av inntektene.

Når det gjelder eldreomsorgen, er det sånn at jeg tror at den styrkingen av kommuneøkonomien vi har gjort i den perioden som har vært nå, har bidratt til at vilkårene er blitt helt annerledes innen eldreomsorgen. Vi kan vise til flere årsverk, og når det gjelder den videre utviklingen, tror jeg vi vil kunne se mer kvalitetsrettede tiltak framover. Vi har begynt å snakke om brukerstyring i egne rekker når det gjelder hjemmehjelpstjenester osv. Jeg har stor tiltro til at eldreomsorgen blir godt ivaretatt hos lokalpolitikkerne våre. Eldreomsorgen vil også bli et aktuelt tema for oss i valgkampen.

Kari Lise Holmberg (H) [10:22:20]: Representanten sa heller ikke noe om kommunestruktur. Men det gjorde statsminister Jens Stoltenberg for drøyt et år siden. Da sa han:

«Frivilligheten vil stå sterkere dersom lokale politikere i det minste viser vilje til å utrede sammenslåing.»
Og han sa videre, til Kommunal Rapport:

«For meg er det åpenbart at den kommunestrukturen som var riktig før, ikke nødvendigvis er riktig i framtiden. Endringer i teknologi, infrastruktur og demografi gjør at vi hele tiden må vise vilje til omstilling og ha en dynamisk tilnærming til debatten om kommunegrensene.»

Dette mener statsministeren. Dette har han sagt. Likevel fjerner Regjeringen nå tilskuddet som Bondevik II-regjeringen innførte for å stimulere til frivillige kommunesammenslutninger. En god prosess ble satt i gang av vår regjering, men nå er det slutt. Med statsministerens standpunkt, er det klok politikk når Regjeringen nå fjerner det

økonomiske incitamentet som kunne fått kommunene til å vurdere å endre kommunegrensene frivillig?

Silvia K. Kosmo (A) [10:23:27]: I proposisjonen vises det til ganske liten frivillig aktivitet fra kommunenes side når det gjelder å søke om disse midlene.

Vi holder på med ganske store strukturendringer også i regionaldebatten – gjennom forvaltningsreformen. Jeg er personlig fremdeles veldig opptatt av at sammenslåingene skal være frivillige, og at det skal være naturlig for kommunene å søke samarbeid andre steder. Interkommunale selskaper og utviklingen av disse gjennom mange saker vi har behandlet i komiteen tidligere i år, viser at kommunene nettopp er opptatt av å finne gode, effektive løsninger for innbyggerne sine.

Jeg tror ikke nødvendigvis at sammenslåinger alltid er den rette løsningen. Jeg tror det må være opp til kommunene selv å løse dette.

Björg Tørresdal (KrF) [10:24:24]: Regjeringen har lovet en opptrappingsplan når det gjelder kommuneøkonomien, men den varslede økningen på 1,5–1,75 milliarder kr vil kun dekke de økte utgifter i forbindelse med befolkningsutviklingen, som representanten var inne på i sitt innlegg. Ifølge det KS sa i høringen, betyr dette status quo i kommuneøkonomien. Det høye nivået vil en fortsette på, men det er altså ingen opptrapping.

Mitt spørsmål er, enkelt og greit: Hvor blir det av løftene om en opptrappingsplan, og hvor blir det av midler til vedlikeholdsetterslep, til å fylle svømmebassengene med vann osv. – den posten som en aldri klarer å dekke før det blir en opptrapping?

Silvia K. Kosmo (A) [10:25:09]: Jeg er ikke enig i representanten Tørresdals beskrivelse, at det ikke har vært noen opptrapping.

Slik økonomien har utviklet seg, har det også – som jeg nevnte i innlegget mitt – vært en reell vekst på 8 pst. i kommunene. Jeg synes det er bra. Samtidig skal vi fokusere på å jobbe videre, slik at offentlig sektor ikke igjen blir hengende etter.

Jeg tror at når vi fokuserer på kjerneområdene våre, på velferdsløsningene, har denne regjeringen et godt utgangspunkt i Soria Moria-erklæringen. Vi er målrettede der. Jeg tror også at representanten fra Kristelig Folkeparti har sett at dette fungerer, siden vi har kommet til så stor enighet i forbindelse med kommuneproposisjonen.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Ib Thomsen (FrP) [10:26:12]: Fremskrittspartiet har et annet kommunalpolitisk utgangspunkt enn det andre partier har. Kjernen i politikken er å øke enkeltmenneskets handlefrihet gjennom å begrense offentlige inngrep og restriksjoner. Det offentlige skal derfor ikke ta på seg oppgaver som enkeltpersoner, bedrifter eller private kan løse like godt – eller bedre.

Jeg vil framheve at kommunenes og lokaldemokratiets rolle er å sikre enkeltmennesket valgfrihet og mulighet til i større grad å påvirke beslutninger som angår dem selv. Samtidig ser jeg at det på grunn av bl.a. stordriftsfordeler er hensiktsmessig at en del klart avgrensede offentlige oppgaver løses og finansieres av staten.

Fremskrittspartiet mener at lokal selvbestemmelse sikrer nærhet til beslutninger, medbestemmelse for innbyggerne og levende demokrati. Jeg mener at kommunene bør ha den nødvendige friheten til å legge til rette for vekst og velstandsøkning. Jeg vil påpeke at økonomisk vekst og velstandsøkning er en pågående prosess som Norge også tar del i, og at denne prosessen øker enkeltmenneskets muligheter og handlefrihet.

Jeg mener at dagens inntektssystem gjør at kommuner som legger til rette for næringsliv og nettoinnflytting, bare får beholde en liten del av merinntektene de greier å generere. Jeg og Fremskrittspartiet er bekymret for at det ikke gir kommunene sterke nok incentiver til å føre en politikk lokalt som er til det beste for kommunenes innbyggere og for landet sett under ett.

Mange har sett fordelene av konkurranse på en rekke andre områder og ser et stort potensial hvis kommunene på samme måte konkurrerer om å tiltrekke seg næringsliv og dyktige samfunnsborgere. Dagens system medfører en for stor omfordeling til enkelte kommuner på bekostning av andre.

Jeg vil uttrykke skepsis til Regjeringens manglende tiltak for effektivisering og modernisering i kommunal sektor. Jeg vil også påpeke at en effektivisering på 1 pst. i kommunesektoren vil frigjøre om lag 2,4 milliarder kr, som kan benyttes til enda bedre tjenester. Hadde man hatt en effektivisering på 2 pst., ville man sågar ha fått inn 4,4 milliarder kr, og man kunne ha droppet eiendomsskatt i kommunene. Jeg vil framheve at selv om kommunesektoren nå har et godt fundament, står den overfor store utfordringer i framtiden.

Jeg konstaterer at det fortsatt er langt fram til en eldreomsorg som skinner, noe ikke noen av de tidligere talerne fra regjeringspartiene har vært inne på. Eldreomsorgen i Norge har vært under kontinuerlig debatt siden 1980-tallet. Kommunenes ansvar for eldreomsorgen blir ivaretatt svært forskjellig fra kommune til kommune. Vekslede regjeringer har lagt fram planer, handlingsplaner og forslag til endringer, men situasjonen i eldreomsorgen og kritikken mot det kommunale tilbudet har ikke stilnet eller endret seg vesentlig. Økte bevilgninger til kommunene, som blir gjenstand for kommunestyres og -administrasjoners prioriteringer, fører ikke til satsing på eldreomsorg.

Jeg synes det er et stort paradoks at verdens rikeste land, med selvskryt om en velferdsstat som alle andre land visstnok ser opp til, fremdeles har en jevn nyhetsdekning i media om store problemer og elendige tilstander i eldreomsorgen.

Fremskrittspartiet ønsker å styrke kommunenes økonomi, og mener det særlig er behov for økt innsats innenfor eldreomsorgen. Styrkingen på ca. 1,5 milliarder kr i frie inntekter som Regjeringen legger opp til, dekker

knappt nok de 1,5 milliardene Regjeringen selv hevder må til for å dekke utgifter knyttet til den demografiske utviklingen dersom gjennomsnittskostnadene i tjenesteproduksjonen skal holdes konstant.

Jeg konstaterer at det fortsatt er langt fram til en eldreomsorg som skinner, som jeg sa tidligere. Jeg vil vise til Fremskrittspartiets omfattende og helhetlige representantforslag med i alt 19 konkrete tiltak som bør gjennomføres, og som vil løfte eldreomsorgen opp på det nivået den bør være på i Norge.

Fremskrittspartiet mener det er behov for å tilføre 1 milliard kr mer til kommunene i 2008 enn det Regjeringen legger opp til, og vil øremerke deler av kommunenes inntektsvekt i 2008 til grunnleggende velferdstjenester. Derfor hadde jeg håpet at Regjeringen også så muligheter der, som de gjør med ressurskrevende tjenester – at man gikk inn og øremerkete og mente at dette også skulle være nasjonale, prioriterte mål. Det er nettopp eldreomsorgen som burde fått det løftet.

Jeg vil vise til Fremskrittspartiets representantforslag om å oppheve eiendomsskatteloven. Jeg er av den oppfatning at eiendomsskatt er en uheldig form for dobbeltbeskatning som rammer svært skjevt, og at folk allerede har betalt skatt av pengene de bruker til å investere i bolig. Jeg vil vise til at mange har store boliglån, og de ender dermed opp med å betale eiendomsskatt på en eiendom som banken eier.

Jeg vil påpeke at Regjeringens politikk overfor brukere av ressurskrevende tjenester har klare svakheter. For det første innebærer den en lav dekning av kommunenes reelle utgifter til brukere med stort behov for hjelp, samtidig som det nærmest vil stimulere kommuner til å ta i bruk sykehjems plasser for behandling av brukere med spesielle behov – det er fordi sykehjemsplass de aller fleste steder i landet koster mindre enn 770 000 kr, ca. 575 000 kr. Jeg vil vise til at det for den enkelte kommune kan dreie seg om årlige bevilgninger på 2–3 mill. kr pr. bruker, noe som vil gi seg store utslag i kommunenes økonomiske balanse.

Den ideelle modellen er at staten sikrer 100 pst. finansiering av behovet til brukere med særskilte behov. Med Fremskrittspartiets modell ville debatten om ulike finansieringsmodeller vært helt overflødig, da den til fulle ville ivaretatt brukernes reelle behov. Inntil stykkprisfinansiering er innført, vil vi forholde oss til dagens system, og ønsker å senke innslagspunktet i finansieringsordningen for brukere med særskilte behov til 400 000 kr pr. bruker, og endre ordningen slik at den enkelte kommunes utgifter utover innslagspunktet legges til grunn for den statlige kompensasjonen, gjennom senket innslagspunkt og økt dekningsgrad.

Jeg vil vise til at Fremskrittspartiet i forrige periode, i samarbeid med Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet – altså de nå sittende regjeringspartiene – hadde en slik finansieringsmodell. Jeg er meget skuffet over at regjeringspartiene ikke følger opp det som de lovet da de selv satt i opposisjon. Med andre ord står Fremskrittspartiet alene om denne modellen.

Jeg mener avslutningsvis at fokus i barnevernet må være på førstelinjetjenesten. Finansiering av opplæring i

barnevernsinstitusjoner bør ses i sammenheng med dette fokuset. Finansiering via fylkeskommunene er en omvei, og mindre hensiktsmessig. Jeg ser med bekymring på den dårlige gjennomføringen av barnevernsreformen det siste året. Høringen i Stortingets kontroll- og konstitusjonskomite viste at reformen sannsynligvis var mangelfullt forberedt, og det økonomiske behovet var underestimert. I flere år har Fremskrittspartiet pekt på at den årlige økningen innenfor dette kapitlet ikke synes å ha styrket førstelinjearbeidet i barnevernet, til tross for at en del av intensjonen med å overføre forvaltningen av barnevernet fra fylkeskommunen til staten nettopp var å få en bedre styring og økonomisk kontroll med barnevernet.

Fremskrittspartiet er i utgangspunktet svært kritisk til innlemmingen av flere øremerkede tilskudd i det ordinære rammetilskuddet. Omleggingen av flere øremerkede tilskudd er ikke tilrådelig innenfor det inntektssystemet som finnes i dag. Argumentasjonen om at innlemmingen er basert på en antagelse om at lokalpolitikkerne vet best å prioritere riktig er svært betegnende, nettopp fordi tiltakene som faller utenfor øremerking, vil bli satt opp mot andre viktige, men dessverre underfinansierte oppgaver. Det betyr at når det øremerkede tilskuddet overføres til rammefinansieringen, må disse institusjonene konkurrere om kronene til andre viktige tilbud, med det resultat at et av tilbudene vil tape kampen om kronene. Jeg konstaterer at dette allerede har skjedd i flere kommuner, og at den friheten Regjeringen har annonsert at kommunene nå får, faktisk er en falsk frihet.

Jeg ønsker å ta opp Fremskrittspartiets forslag.

Presidenten: Representanten Ib Thomsen har tatt opp de forslagene han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Silvia K. Kosmo (A) [10:36:11]: Tidligere i år gikk Fremskrittspartiet ut med sin politikk omkring organiseringen av SFO. Der beskrives SFO som et fritidstilbud som Fremskrittspartiet mener foreldrene må ta ansvar for selv. I dag tilbyr SFO foreldrene tilsyn med barna i det jeg vil kalle kjernearbeidstiden – mellom kl. 7 og kl. 17. Kan representanten Ib Thomsen kort beskrive hvordan Fremskrittspartiet har tenkt at det nye foreldrestyrte tilbudet skal organiseres?

Ib Thomsen (FrP) [10:36:45]: Ordningen med SFO er klart til beste for barnet. Om man skal utvikle SFO i framtiden, mener jeg at alle partiene på Stortinget bør og må være med på det. Det er et tilleggstilbud til skolen. Etter mitt og Fremskrittspartiets synspunkt skal det ikke være skole, men en tilleggsytelse. Finansieringen av SFO foregår gjennom kommunene, i samarbeid med foreldrene. Fremskrittspartiet har sagt at vi ønsker at skolene skal styres av foreldrene – man skal altså ha et styre bestående av foreldre, lærere og skoleledelse. På den samme måten mener vi at SFO bør styres.

Björg Tørresdal (KrF) [10:37:45]: Representanten fra Fremskrittspartiet var opptatt av eldreomsorgen, og

det er en veldig viktig sak, som også Kristelig Folkeparti er opptatt av. Men ser ikke Fremskrittspartiet at den største utfordringen i eldreomsorgen i årene som kommer, er arbeidskraft? Det hjelper ikke å sette av 1 milliard kr ekstra til kommunene dersom det ikke er noen mennesker – noen hender og noen hoder – som kan ta seg av de omsorgstjenestene som kommunene skal tilby. Der er det altså mangel på sammenheng i Fremskrittspartiets politikk.

Jeg kan ikke på noe punkt se at en snakker positivt om arbeidsinnvandring eller andre offensive tiltak som vil hjelpe til med å skaffe nok hender og hoder til å gi en verdig eldreomsorg.

Mitt spørsmål blir: Hva er svaret på utfordringen når det gjelder arbeidskraft innen helse og omsorg?

Ib Thomsen (FrP) [10:38:34]: Jeg hørte at representanten sa at det ikke var noen sammenheng i Fremskrittspartiets eldrepolitikk. Det skuffer meg veldig, spesielt når Fremskrittspartiet har lagt fram et helhetlig forslag med nettopp 19 konkrete tiltak som bør gjennomføres for å heve eldreomsorgen i landet.

Det er ingen tvil om at kommunene er underfinansiert i forhold til de oppgaver som de blir pålagt av staten, spesielt hvis vi skal ha en eldreomsorg som skinner, slik både statsministeren og regjeringspartiene har lovet. Jeg tror nok at vi i første omgang må finansiere ordningen slik som vi ønsker å ha den, før vi begynner å kritisere andre partier for at det ikke er en sammenheng i deres politikk. Jeg synes representanten i hvert fall bør lese Fremskrittspartiets 19 konkrete punkter når det gjelder eldreomsorg.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [10:39:38]: I Norge har vi en lang tradisjon for utjevning, og vi har hatt en vilje til å bruke politikk for å utjevne forskjeller.

I innlegget sitt sier representanten Thomsen at dagens system fører til for stor omfordeling mellom kommunene. Thomsen tar altså til orde for det motsatte av utjevning. Forstod jeg Thomsen rett i det han sa, at han mener det er feil at det er en utjevning mellom kommunene i Norge, slik at man får noenlunde det samme tjenestetilbudet i hele landet? Synes Thomsen det hadde vært bedre hvis f.eks. alle Akershus-kommunene hadde hatt mer skattevekst, mens andre kommuner hadde fått kutt i sine velferdstilbud? Er det altså det motsatte av utjevning Thomsen tar til orde for? Synes han det er galt med omfordeling, og mener han at de som har mye fra før, skal få enda mer? Er det det som er Fremskrittspartiets svar på kommunenes utfordringer?

Ib Thomsen (FrP) [10:40:31]: Til det vil jeg svare at kommunalkomiteen har vært på reiser rundt omkring i landet og besøkt en del fylkeskommuner og en del kommuner. Når man kommer til de enkelte kommuner, forstår man at de føler at det er en skjevfordeling av midler. Av de signalene vi får fra kommunene i dag, virker det ikke som om Senterpartiets oppskrift fungerer helt og fullt. Det siste vi kan se her, dreier seg jo om akkurat dette med finansieringen av ressurskrevende tjenester og brukere. Her

ser man at det var en helt skjev fordeling, og man valgte nærmest å øremerke midlene til denne tjenesten.

Så ja, man bør øremerke mer til kommunene og sørge for at tjenestene blir opprettholdt i forhold til de nasjonale, prioriterte mål som man bør ha.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Bent Høie (H) [10:41:48] Før jeg glemmer det, vil jeg ta opp de forslagene som Høyre er med på – og fremmer – i innstillingen.

Vi kan også i år slå fast at avstanden mellom partiene når det gjelder kommunenes økonomiske handlingsrom, er minimal. Høyre kommer i sitt alternative statsbudsjett til å legge seg på et opplegg som gir kommunene en økonomisk handlefrihet på om lag samme nivå som Regjeringens.

Utenom den ekstraordinære veksten som kom i kommunenes skatteinntekter i 2006, innbærer den økonomiske veksten i kommunene i 2007 og det opplegget Regjeringen har foreslått for 2008, et veldig nøkternt opplegg.

I innværende år betyr det faktisk en reduksjon i frie inntekter. Dette bekrefter Regjeringens beregningsutvalg, som i sin aprilrapport slår fast – og jeg siterer:

«Regnet i forhold til det oppjusterte inntektsnivået for 2006 ligger det an til en reduksjon i frie inntekter fra 2006 til 2007.»

Årsaken til dette – og nå må jeg be representanten Trygve Slagsvold Vedum lytte ekstra nøye – er at Regjeringen ikke videreførte de ekstraordinære skatteinntektene som kom i 2006, men trakk inn en betydelig del av dette i opplegget for 2007.

Opplegget for 2008 holder noenlunde tritt med befolkningsutviklingen. Kommunenes Sentralforbund har jo vært tydelig på dette i høringene med komiteen, og det lar seg også lese ut av proposisjonen.

Det er riktig at kommunenes inntekter har vokst årlig fra og med 2004, med en topp i 2006. Men fra i år og inn i neste år har dette flatet ut. Regjeringspartiene må snart slutte å tro at de fortsatt er i 2006.

Når vi også i år har et opplegg på nivå med Regjeringens, er det meget spesielt å høre på de to foregående talerne fra regjeringspartiene. Jeg kunne altså valgt å gi en like rosenrød framstilling av utviklingen i kommuneøkonomien som disse, fordi Høyre har støttet det samme opplegget. Men hva skulle hensikten med det være? Det vil bare undergrave lokaldemokratiet. Vi har nå faktisk en regjering som har nådd halvgått løp av sin regjeringstid. Når de blir stilt til ansvar for problemer i samfunnet, har de to faste, innøvde svar – uansett spørsmål. Det ene svaret er at kommunenes økonomi er blitt bedre, så dermed bør kommunene ordne opp. Det andre svaret er at de skylder på den forrige regjeringen. En regjering som bare blir fire år, og som dermed allerede har nådd halvveis, må slutte å skylde på andre og være voksen nok til selv å ta ansvar. Det nytter ikke lenger å skylde på den forrige regjeringen, og det nytter ikke lenger å skylde på landets lokalpolitikere.

Denne kommuneproposisjonen er fullstendig blottet for svar på kommunenes nye utfordringer.

Kommunene opplever nå prisen på en stadig økende rente, de opplever at de ikke får tak i folk til de viktigste jobbene, at lønningene øker, og de opplever at de ikke får drahjelp fra Regjeringen når det gjelder å forbedre kvaliteten på tjenestetilbudet.

Jeg tror mange ordførere reagerte med vantrø da de leste Dagens Næringsliv i går, der KS-direktøren mener at økt rente ikke er problematisk for kommunene. Mange kommuner opplever tvert imot at økt rente spiser opp muligheten de har til å gi et bedre tjenestetilbud. Øker renten i 2008 med 2 prosentpoeng, ja, da er hele veksten i de frie inntektene for Kommune-Norge spist opp. Det er ikke minst utfordringen med mangel på folk til å løse oppgavene som driver renten. Dette problemet slår dobbelt ut for kommunene. De må konkurrere med svært betalingsvillige bedrifter. Jeg tror mange kommuner nå er redde for at hele kjernekompetansen på f.eks. byggesakskontoret skal forsvinne til byggebransjen. Da får begge parter et stort problem.

Det hjelper ikke Rogaland fylkeskommune at de har økonomi til å bygge en ny videregående skole for å være forberedt på alle de nye 16-åringene som nå skal begynne i skolen, når ikke en eneste bedrift var interessert i å levere anbud for å bygge en slik skole i Vågen i Sandnes. NAVs siste arbeidsmarkedsrapport tilsier at det er 88 000 udekkede årsverk i årene framover, samtidig som det er 47 000 registrerte ledige. Høyre har gang på gang fremmet forslag spesielt rettet mot Kommune-Norge om å gjøre noe med denne situasjonen. Mange av de 700 000 som i dag lever av trygd, har lyst til å jobbe mer. Høyre har fremmet forslag om dette, og Regjeringen har avvist det. Høyre har fremmet forslag som ville gjort det lønnsomt for landets spreke pensjonister å jobbe – Regjeringen har stemt imot. Høyre har fremmet forslag som gjør at folk som har lyst til å jobbe i flere år, skal ha muligheten til det – Regjeringen har stemt imot. Høyre fremmer i dag i en senere sak elleve forslag for å gjøre det lettere å komme til Norge hvis du har jobb – Regjeringen stemmer imot.

Regjeringen må ta ansvaret for denne situasjonen. Vi har verken tid eller råd til å vente på en stortingsmelding i 2008. Klarer vi ikke å løse disse problemene nasjonalt, vil ikke kommunene lokalt kunne skape mer kunnskap i skolen, mer kvalitet i omsorgen eller trygge og trivelige lokalsamfunn. Derfor må Regjeringen nå slutte å skylde på lokalpolitikere, og selv ta ansvar for de problemene som de skaper for kommunene.

Høyre fremmer i dag forslag sammen med Fremskrittspartiet om å få en opptrappingsplan for å utvide skoledagen i grunnskolen. Høyre vil utvikle en heldags kunnskapsskole som består av seks klokke timer på barnetrinnet og sju klokke timer på ungdomstrinnet, med et frivillig skolefritidstilbud i for- og etterkant av skoledagen. En slik utvidelse av timetallet må skje gradvis, i takt med at vi klarer å rekruttere flere lærere og at kompetanseløftet for lærerne videreføres. Derfor trenger vi en opptrappingsplan, slik vi i dag foreslår. Regjeringen tar ikke denne utfordringen i kommunene på alvor.

I framtidens omsorgstjenester må borgerne bli møtt med omtanke, respekt og kunnskap. Det gir kommunene et enormt ansvar, for samtidig som vi krever bedre tjenester, vil antall pleietrengende eldre doubles i løpet av de neste 35 år. Samtidig har det vært en fordobling av antall yngre omsorgstrengende de siste ti år. Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre inviterte derfor regjeringspartiene med på å utforme en forpliktende økonomisk handlingsplan for å ruste opp omsorgstjenestene. Regjeringen takket nei, og kommunene får dermed ikke den nødvendige forutsigbarheten for å kunne møte disse enorme utfordringene. Høyre har fremmet 35 forslag som ville gjort det lettere for kommunene å få tak i kunnskapsrike og omsorgsfulle medarbeidere for å løse disse utfordringene – Regjeringen sa nei.

Omtanke og respekt dreier seg òg om å la folk fortsette å bestemme over livet sitt. Vi kan ikke møte mennesker med en holdning om at alle skal med på de samme A4-løsningene. Det er dette valgfrihet i omsorgen dreier seg om – hvem som skal komme inn i hjemmet ditt for å hjelpe deg med de mest intime behovene. Da er det ikke et spørsmål om hvilken logo som er på jakken, men om du som borger føler trygghet for at den jobben som skal gjøres, blir gjort på en skikkelig måte. Vi har nå en regjering som har gjort det til en målsetting å bekjempe de kommunene som har valgt å møte innbyggerne med respekt for deres egne valg.

I dag kan vi lese i Aftenposten om Kjell A. Wahl som måtte kjempe i flere år for å få en personlig assistent. I en ny rapport avdekkes det at sterkt funksjonshemmede har det dårligste tilbudet. Det er nå snart to år siden Regjeringen overtok ansvaret, og på skrivebordet lå det klart et utkast til lovfesting av retten til personlig assistent. Ingenting er gjort. Når Kjell A. Wahl blir spurt om hva som er tøffest, sier han: «En bolig, og det å få vasket seg og få mat, er ikke nok til et verdig liv. Vi har også behov for nye impulser, sosial kontakt, se en utstilling og å gå på konserter.» Retten til personlig assistent dreier seg om å få tilbake makten i sitt eget liv.

Høyre har tiltro til at lokalpolitikere er best til å finne de gode løsningene lokalt. De er best egnet til å prioritere mellom skole og omsorg, kultur og næringsutvikling. Men skal de lykkes, trenger de handlingsrom og tillit. Det er ikke penger som gir omsorg, men kompetente mennesker med omtanke. Det er ikke penger som gir kunnskap, men flinke og engasjerte lærere. Det er ikke penger som gir trygghet i lokalsamfunnet, men naboer som bryr seg om og tar vare på hverandre.

Presidenten: Representanten Bent Høie har tatt opp de forslagene han selv har referert til.

Det blir replikkordskifte.

Tore Hagebakken (A) [10:51:34]: Det framgår av innstillingen at Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre mener at etikk i kommunal sektor i stor grad dreier seg om hvordan sektoren er organisert, og at åpenhet, fri konkurranse og like rammebetingelser for privat og kommunal virksomhet er av avgjørende betydning.

Mine spørsmål er: Er Høyre helt sikker på at bare konkurransen er fri nok, vil etikken bedres? Mener Høyre at etikken pr. definisjon er bedre i det private enn i det offentlige? Og: Kan Høyre fortelle meg hvordan etikken – f.eks. i forhold til etterlevelse av arbeidsmiljøloven m.m. – blir bedre ivaretatt om kommunale oppgaver settes ut på anbud?

Bent Høie (H) [10:52:16]: Det å ha åpenhet og konkurranse dreier seg bl.a. om at samfunnet som helhet får innsikt i det som kommunen driver med. Det at en ikke har f.eks. åpne anbud, lave grenser for åpne anbud, legger til rette for en kultur der bekjentskap og vennskap er førende for hvem som får gjort jobber for kommunen.

En må være klar over at rundt omkring i landet er det veldig ofte kommunen som er den største oppdragsgiveren, og er det slik at én eller to personer i kommunen avgjør store oppdrag for enkeltbedrifter, er det stor fare for at vennskap og bekjentskap er det som blir førende. Derfor har Høyre fremmet en rekke forslag sammen med opposisjonspartiene, som gjør det mulig for andre bedrifter, for samfunnet som helhet og for media å ha innsikt i disse prosessene. Vi er svært skuffet over at Regjeringen ikke er villig til å støtte disse forslagene.

Rolf Reikvam (SV) [10:53:31]: Det var et litt merkelig innlegg. Det var jo et sammenhengende angrep på alt som var galt i kommunal sektor – absolutt alt var galt. Det var merkelig fordi dette jo kommer fra en representant fra det partiet som hadde den forrige kommunalministeren. Uansett hvordan man snur og vender på det, er det ikke mer enn to år siden. Jeg skal ikke skyld på den forrige regjering, det er ikke poenget mitt, men det var jo tross alt den som hadde ansvaret for denne sektoren for to år siden – og nå er absolutt alt galt. Dette er ikke troverdig.

Jeg vil over til et konkret spørsmål, og det går på forståelsen av den økonomiske veksten som har vært i kommunesektoren. Jeg er enig med representanten Høie i at halvparten av den veksten kommunene har hatt de siste årene, kommer fra økte skatteinntekter, som ikke vi skal ta æren for. Det skal jeg ikke prøve å gjøre.

Men mitt grunnleggende spørsmål er: Er representanten Høie enig i at ca. halvparten av veksten som har kommet til kommunesektoren de siste årene, er et resultat av økte overføringer fra staten, sammenliknet med 2005, da den forrige regjeringen hadde ansvaret?

Bent Høie (H) [10:54:36]: Overføringene fra staten sammenhengende fra 2001 og videre har stort sett vært preget av at staten har bidratt med det som kreves for å holde den demokratiske utviklingen. Det som har gjort kommunene i stand til å øke kvaliteten på sine tjenestetilbud fra og med 2004, er de økte skatteinntektene. Det betyr at det kommuneopplegget som Åslaug Haga har lagt fram for i år og for neste år, kan sammenliknes veldig godt med det kommuneopplegget som Erna Solberg la fram i alle sine fire år som statsråd. Den eneste forskjellen var at da Høyre overtok i 2001, var landets økonomi skakkjært

av Jens Stoltenberg. Jens Stoltenberg har nå god drahjelp fra Kristin Halvorsen til igjen å sette landet over styr.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [10:55:38]: At Norge går over styr, var jo en underlig bemerkning, men jeg tar gjerne ansvaret for det «styret» som er i ferd med å skje i kommunal sektor, og som er veldig bra. Vi har hatt to gode kommuneopplegg siden vi fikk makten, og jeg er stolt over det vi har fått til.

Vi i regjeringspartiene har tro på utjevning og modernisering – Høyre kan tydeligvis ikke ha det. Vi har et ønske om å ha bredbåndsdekning i hele landet. I innstillingen ønsker ikke Høyre å satse på bredbånd, av en eller annen merkelig grunn som jeg ønsker å få svar på nå. De ønsker ikke å gå inn i de bredbåndsmerknadene vi har i forhold til å sørge for at alle uansett bosted skal ha bredbåndsdekning. Det er noe av det viktigste man kan gjøre, nettopp for å modernisere offentlig sektor og gi mulighet til vekst og utvikling i alle deler av landet, som jeg trodde Høyre også var enig i. Det undrer meg at Høyre, som hadde en distriktsprofil en gang i tiden, ikke ønsker å være med på den bredbåndssatsingen som denne Regjeringen har.

Bent Høie (H) [10:56:38]: Det må bero på en misforståelse, for i det kapitlet skriver Høyre innledningsvis at vi viser til våre merknader til revidert nasjonalbudsjett. Dette er et spørsmål som behandles i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett, og der støtter Høyre satsingen på bredbånd.

Det som er spesielt, er jo at vi nå er i en situasjon der debatten så langt har vært preget av at regjeringspartiene gir en rosenrød framstilling av situasjonen i Kommune-Norge. Vi er enig i at Kommune-Norge har hatt en god økonomisk utvikling siden 2004, men situasjonen i Kommune-Norge er ikke rosenrød. Mange kommuner opplever store, nye utfordringer. Det er ganske bemerkelsesverdig at ingen representanter fra regjeringspartiene til nå har vært villige til å peke på kommunenes nye utfordringer, som er et resultat av Regjeringens manglende politikk for å møte utfordringer knyttet til arbeidsmarkedssituasjonen, utfordringer knyttet til utviklingen på renter, og utfordringer knyttet til bedring av kvaliteten i skolen og i omsorgstjenesten.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Rolf Reikvam (SV) [10:58:04]: Historieskriving er ikke et enkelt fag. Spesielt vanskelig blir det når den som er en sentral aktør i historien, skal skrive sin egen historie. De tidligere regjeringspartiene har behov for å skrive en historie som er mindre ubehagelig enn den ellers ville ha vært. Spørsmålet er: Når startet forbedringene i kommunenes økonomi? 2004 er året da det ble lysning, ifølge de tidligere regjeringspartiene. Parameteren er det netto driftsresultatet.

En slik historieskrivning halter på flere områder. Netto driftsresultat sier ingenting om tjenestetilbudet. Det er en dårlig parameter for den økonomiske situasjonen i kommunesektoren. Vi kan være enige om at forbedringene i

netto driftsresultat, som har kommet de siste årene – og som startet i 2004, det er riktig – skyldes to forhold: Kommunene trengte noen tid på å tilpasse seg lavere inntekter, som de hadde vært utsatt for i perioden fram til 2004. De hadde behov for å redusere sitt aktivitetsnivå og fjerne stillinger. Og så slo det igjennom med full kraft i 2004, og kommunene fikk økte skatteinntekter fra 2004 og utover.

Hvis vi ser på årene 2006 og 2007, og også det som det er lagt opp til i 2008, vil kommunene få økte inntekter i størrelsesordenen 20 milliarder kr. Cirka halvparten av dette skyldes økte skatteinntekter, mens det resterende er økte overføringer fra staten. Jeg synes vi kan være enige om at slik er det. I store trekk er det en korrekt beskrivelse av situasjonen. Utover det har ikke vi behov for å skryte av annet enn at vi har økt overføringene. Halvparten av de forbedringene som har kommet, skyldes økte overføringer. Det er veldig bra, og det har vært helt avgjørende for kommunesektoren.

Fra 2008 legger vi opp til at kommunene skal få kompensasjon for økte demografikostnader, ved at det er lagt inn 425 mill. kr i forbindelse med kostnadskrevede tjenester, osv. Hvis vi forutsetter at skattesatsene i 2008 vil bli uendret – det vil vi komme tilbake til i statsbudsjettet – tror jeg at det ligger til rette for økte skatteinntekter i 2008, hvis den økonomiske utviklingen fortsetter slik som iallfall de som lager prognoser, antyder. Så 2008 kan også bli et godt år for kommunesektoren.

Jeg har også lyst til å understreke – det sier også komiteen – at når det gjelder demografikostnader, som vi legger opp til å kompensere, skal fylkeskommunene, som vil få de største utgiftene fordi det er der det største deltallet kommer, ha en andel som står i forhold til de økte kostnadene. Det er viktig å understreke. Jeg regner med at departementet tar det med seg.

Tidlig på 1990-tallet skrev den amerikanske økonomen John Galbraith en bok med tittelen «Den tilfredse majoritet». Dette var en bok som tok et voldsomt oppgjør med den politikken som ble ført under Margaret Thatcher og George Bush, den eldre, i USA. Den liberalismen som startet på 1980-tallet, har fortsatt, og den har vi levd videre med.

For den tilfredse majoritet er sikkert ikke den mangelen på boliger som vi har og har hatt i dette landet, veldig påtrengende. Boligpolitikken har lidd under mange tiårs forsømmelse. Det er på tide at det blir tatt et skikkelig løft i forhold til boligpolitikk. Jeg håper inderlig at 2008 kan bli året da vi løfter fram den sosiale boligpolitikken. Svarene når det gjelder boligpolitikken, ligger i samspillet mellom kommunene, Husbanken og boligkooperasjonen. Der ligger svaret, og vi må i 2008 klare å reise disse spørsmålene og få fram boliger, utleieboliger, osv., slik at vi kan avvikle bolig mangelen for at de 5 000 som står uten bolig i dette landet, kan få boliger. Å ta dette løftet blir en av de største utfordringene i 2008.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Per-Willy Amundsen (FrP) [11:03:33]: Fremskrittspartiet har opp gjennom tidene, og særlig i de debattene vi

har hatt i Stortinget i forbindelse med kommuneproposisjonen, fått gjennomgå fordi vi ønsker stykkprisfinansiering, fordi vi ønsker at pengene skal følge den enkelte bruker, for å sikre gode, forutsigbare rammevilkår og rettferdighet når det gjelder tjenestene.

Nå har Regjeringen kommet med en omlegging av ressurskrevende tjenester, et system som begynner å ligne mer og mer på Fremskrittspartiets stykkprisfinansiering. Riktignok opererer man med et altfor høyt innslagspunkt, og dekningsgraden for staten er for lav, men i prinsippet snakker vi om et lignende system, der pengene følger den enkelte bruker.

Jeg håper at det signaliserer at det blir slutt på den kritikken Fremskrittspartiet alltid har fått for stykkprisfinansieringen, for det er åpenbart at Regjeringen tenker i den retning. Har SV erkjent at et system der pengene følger den enkelte bruker, er et langt mer rettferdig og forutsigbart system?

Rolf Reikvam (SV) [11:04:40]: Jeg registrerer at Fremskrittspartiet stiller det samme spørsmålet hele tiden til regjeringspartiene. Dette var jo et tema som jeg ikke berørte i mitt innlegg, men jeg skal likevel benytte anledningen til å kommentere dette, i og med at jeg blir spurt om det.

Den endringen som vi legger opp til når det gjelder ressurskrevende tjenester, er ikke en endring av system. Også i dag har vi et system for ... – Jeg vil be representanten ikke riste på hodet, for man skal ikke stå og riste på hodet når jeg prøver å gi et svar, selv om det er en teknikk som han har lært av Carl I. Hagen. – Også i dag har vi et system hvor man har kompensasjon for spesielt ressurskrevende tjenester. Vi øker innslagspunktet, det er for så vidt riktig, og vi øker også kompensasjonsgraden fra 70 pst. til 85 pst. På den måten treffer vi bedre de kommunene som har de største utgiftene. Så dette er en forbedring av dagens system, ikke et nytt system. Hvis Fremskrittspartiet ikke har forstått det, har de ikke fulgt med i timen.

Kari Lise Holmberg (H) [11:05:58]: Rolf Reikvam brukte mye tid på historiebeskrivelse i sitt innlegg. Nå vil jeg se litt på SV og SVs historie. På SVs landsmøte var partileder og finansminister Kristin Halvorsen bekymret over at kommunene ikke hadde brukt nok penger på skole og flere lærere. Hun sa i landsmøtetalen bl.a. at vettet dessverre ikke er like jevnt fordelt over det politiske landskapet. Hun sa videre:

«Utdanning er så viktig at vi må sikre oss at skolene får del i den økonomiske veksten. Hvis ikke det skjer vil diskusjonen om økt statlig styring av sektoren trenge seg på.»

Det var hennes ord.

Dette gjør oss i Høyre litt bekymret, for vi regner ikke med at finansministeren kommer med tomme løfter eller tomme trusler. Men vi undres på hvordan SV vil gjennomføre endringene dersom utviklingen fortsetter. Så vidt jeg kan skjønne, må det enten være ved å innføre øremerkede midler eller ved å endre lovverket. Hva er det Rolf Reikvam vil at Regjeringen skal gjøre?

Rolf Reikvam (SV) [11:06:57]: Satsing på skole, økt lærertetthet, flere lærere og flere timer er jo et statlig ansvar. Det er ting som vi er opptatt av for å styrke skolens innhold. Vi ser jo at en del kommuner prioriterer utdanning og skole høyere enn andre, og at noen ikke prioriterer utdanning så høyt som vi skulle ønske. Det er en del av det lokale selvstyret, som vi aksepterer. Jeg føler meg rimelig trygg på at med de økte overføringene og med de økte skatteinntektene som kommunene får framover, vil vi få økt satsing også på utdanning – en satsing som står i forhold til det som er våre ambisjoner, og det vi ønsker. Så jeg føler meg rimelig trygg på at det kommunale demokrati funker uten mer statlig styring, øremerking eller noe sånt. Selv om det ikke har gått helt som vi ville, føler jeg meg rimelig trygg på at kommunene vil satse på utdanning og skole.

Björg Tørresdal (KrF) [11:08:11]: Representanten poengterte at det både er økte skatteinntekter og økte rammeoverføringer som har satt oss i den situasjonen at det er en positiv utvikling i kommunesektoren, og den startet i 2004. Alt det er Kristelig Folkeparti enig i. Det handler om å være redelig med hensyn til historieskriving. Det begynte i forrige stortingsperiode, har fortsatt i denne, og Kristelig Folkeparti er glad for hver eneste krone. Det som er den store utfordringen ved en slik opptrapping, er at man også er realistisk framover.

Hva handler dette om? Jo, det handler om å ikke skape forventninger man ikke kan innfri. Når man både skal klare å ta høyde for alle økte utgifter i forbindelse med demografiutviklingen – altså de økte kostnadene ved befolkningsutviklingen – og i tillegg styrke bemanningen i sykehjem, i skole osv. får man ikke da et troverdighetsproblem? Er det ikke et spørsmål om hvor mye en kan klare å få til for de økte utgiftene? Jeg har hørt KS si at det er status quo. Er SV enig i at det ikke er ytterligere opptrapping – man kan ikke få til nye ting – og at det er status quo for neste år?

Rolf Reikvam (SV) [11:09:18]: Hvis vi ser på det som ligger i proposisjonen nå, er jeg for så vidt enig med representanten i at det stort sett er status quo. Det er noen små forbedringer for å kompensere for økte kostnader som et resultat av økte utgifter, som en konsekvens av endret befolknings sammensetning osv. Det er for så vidt korrekt nok, men så regner noen av oss med at den økonomiske veksten vil fortsette inn i 2008.

Jeg tror det er god grunn til å regne med en forholdsvis sterk skattevekst også i 2008, sammenliknet med 2007. Jeg er helt sikker på at det ligger en forholdsvis sterk vekst for kommunesektoren i dette budsjettet, ved at vi kombinerer økt skattevekst som en konsekvens av økonomisk vekst og at staten gjennom sine overføringer kompenserer for økte utgifter, som er et resultat av økte kostnader for kommunene.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Björg Tørresdal (KrF) [11:10:35]: Regjeringen varsler i kommuneproposisjonen for 2008 at den vil viderefø-

re et høyt nivå på overføringene til kommunene. Men Regjeringen trapper ikke ytterligere opp. Det legges opp til en økning på mellom 1,5 og 1,75 milliarder kr i de frie inntektene. Det er ikke mer midler enn det som er strengt tatt nødvendig for å ivareta de økte behov som følge av demografiutviklingen, som flere i dag har vært inne på. Det blir flere eldre og flere elever i videregående skole. I tillegg kommer det utgifter til bl.a. NAV-reformen og kommunale råd for funksjonshemmede.

Dette er en videreføring av dagens nivå, ikke en opptrapping, slik vi har blitt forespeilet. Dersom Regjeringen skal realisere den uttalte målsetting om å få til totalt 2 000 flere årsverk innen pleie og omsorg, vil kommuneøkonomien bli trangere til neste år. Når det er sagt, er Kristelig Folkeparti glad for hver eneste krone som overføres til kommunene. I vårt alternative budsjett for 2008 vil vi legge oss på minst samme nivå som regjeringspartiene.

Kommunene er den viktigste leverandøren av grunnleggende velferdstjenester i samfunnet. Handlefrihet og forutsigbarhet er viktig hvis kommunene skal kunne levere best mulig til innbyggerne. Det er viktig at staten styrer mest gjennom rammer og minst mulig gjennom øremerking. Da styrkes handlefriheten og lokaldemokratiet. Da viser vi at vi har tillit til at våre lokalpolitikere, f.eks. i Sandnes og Gjesdal, kan ta gode beslutninger og prioritere akkurat like godt som oss som sitter sentralt i Oslo. Jeg vil minne regjeringspartiene om at kommunenes økonomi har forbedret seg årlig fra 2004. Det ser ut til at regjeringspartiene, med få unntak, konsekvent starter historieskrivingen fra 2006 og gir et feilaktig bilde av årsaken til forbedringen i kommunenes økonomi.

Det må være et samsvar mellom de oppgavene og de forventningene som blir pålagt kommunene, og de midlene som blir overført fra staten til kommunene. Jeg konstaterer at Regjeringen ennå ikke har fremmet den langsiktige og forpliktende opptrappingsplanen som ble lovet. Kanskje statsråden kan svare på hvor det blir av den?

Det er også nødvendig at vi ikke kun fokuserer på å øke antall stillinger. Vi trenger strategier for hvordan vi skal klare å rekruttere ny kvalifisert arbeidskraft, både innenfor eldreomsorgen og innenfor skole- og barnehagesektoren. Vi trenger arbeidsinnvandring, og da må vi ikke nøle med å fremme en politikk som fremmer arbeidsinnvandring.

Regjeringen foreslår en ny og bedre finansieringsmodell for ressurskrevende tjenester fra 2008, slik Kristelig Folkeparti har gjort i sitt alternative budsjett for inneværende år. Ordningen styrkes med 425 mill. kr. Det er bra. Kommunenes egenandel reduseres altså fra 30 til 15 pst. Dette er gledelig, og noe som en samlet kommunalkomite i Stortinget har etterlyst. Det blir også foreslått å endre regelverket for toppfinansieringsordningen for ressurskrevende tjenester, slik at det bosettingsstimulerende særtilskuddet som gis for enkelte flyktninger med alvorlige funksjonshemninger eller adferdsvansker, ikke skal trekkes fra ved utmåling av tilskudd. Det handler om de flyktningene ingen vil bosette. Dette tilskuddet tilsvarer inntil 700 000 kr pr. bruker pr. år i inntil fem år. Kristelig Folkeparti er glad for en slik ordning, som vil kunne stimulere

til raskere bosetting av denne vanskelige og sårbare gruppe flyktninger.

Statsråden har sikkert merket seg de siste ukers uro rundt dagens finansieringsordning for norskopplæring for innvandrere. Jeg er tilfreds med at flertallet i komiteen, alle unntatt Fremskrittspartiet, mener at det er viktig at det blir gitt god, tilpasset norskopplæring, og i merknader ber Regjeringen gjennomgå dagens finansieringsordning, slik at alle sider ved ordningen blir evaluert. Dersom vi virkelig mener at norskopplæring for innvandrere er en forutsetning for god integrering, må vi sørge for at denne ordningen blir bedre og ikke dårligere i tiden som kommer.

Til slutt vil jeg vise til innstillingen og ta opp det forslaget Kristelig Folkeparti er med på.

Presidenten: Representanten Bjørg Tørresdal har tatt opp det forslaget hun refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Inger Løite (A) [11:15:19]: Kristelig Folkeparti har sammen med Høyre og Venstre en merknad som sier at staten bør styre gjennom rammer, da styrkes handlefriheten og lokaldemokratiet. Kristelig Folkeparti støtter også regjeringspartiene i hovedgrepene når det gjelder å innlemme øremerkede tilskudd. Barnehagene med sine milliarder av kroner kan innlemmes, men tilskuddet til samlivstiltak med snaue 10 mill. kr skal ikke legges i rammetilskuddet, ifølge Kristelig Folkeparti.

Kan representanten Tørresdal fortelle hvorfor Kristelig Folkeparti har så liten tillit til lokalpolitikkerne på dette området, og hvilke prinsipp som ligger til grunn for at de fraviker rammetilskuddet?

Bjørg Tørresdal (KrF) [11:16:09]: Ja, det vil Kristelig Folkeparti gjerne svare på.

Kristelig Folkeparti er også med på en merknad, sammen med regjeringspartiene, om at når det gjelder nye ordninger, er det viktig å øremerke til en har kommet godt i gang med dem, til de er oppe og går og er blitt innført i alle kommuner. Samlivskurs er et prøveprosjekt i enkeltkommuner i Norge. Når vi har kommet så langt at vi har tilbud om samlivskurs i alle kommuner, ønsker vi å innlemme det i rammene. Dette er på prosjektstadiet foreløpig. Vi ønsker det i alle kommuner, og så går vi for en rammefinansiering.

Per-Willy Amundsen (FrP) [11:16:54]: Kristelig Folkepartis resonnement rundt arbeidsinnvandring må åpenbart hvile på en tankekortslutning. Man legger til grunn en situasjon hvor antall eldre i befolkningen vil øke, og slik vil det forbli på langt sikt, en situasjon hvor den demografiske sammensetningen i Norge vil endres og forbli slik stabilt. Det betyr at hvis man skal bruke arbeidsinnvandring for å bøte på disse utfordringene, vil det være en arbeidsinnvandring man må gjenta gang på gang på gang, og dermed øker også behovet, når disse menneskene blir eldre, for ytterligere tjenester i deres eldre tilværelse.

Man kan ikke bygge løsningene på arbeidsinnvandring her. Man må ta konsekvensen av helheten i økonomien, og så må man ikke minst bruke markedet og bruke prisingen av disse tjenestene for å få rekruttert flere inn i omsorgsyirket.

Da er spørsmålet: Er det slik at Kristelig Folkeparti ønsker å presse lønningene til sykepleiere og hjelpepleiere? Er det ikke slik at ved å øke arbeidsinnvandringen av hjelpepleiere og sykepleiere, vil det de facto holde lønnsnivået nede?

Bjørg Tørresdal (KrF) [11:18:08]: Jeg vil bare gjenta at det ikke bare er Kristelig Folkeparti, men også NHO og de fleste politiske partier i denne sal som ser at vi har behov for arbeidsinnvandring for å møte utfordringene med den demografiutviklingen vi har i landet vårt.

For at det skal være nok folk både i privat næringsliv og i offentlig velferd, har vi behov for flere som kan være med og bidra til å bygge landet vårt videre. Derfor legger vi opp til en offensiv politikk for å tiltrekke oss arbeidskraft, gjerne ung arbeidskraft. Det vil imøtekomme en del av det som representanten var inne på. Derfor har Kristelig Folkeparti foreslått i en sak senere i dag at vi gir utenlandske studenter som studerer i Norge, en mulighet til å få arbeidstillatelse i inntil fem år i forbindelse med studiene. Da vil de bli ytterligere kvalifisert før de reiser hjem, og de vil kunne bidra med arbeidskraft til landet vårt.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [11:19:08]: I kommuneproposisjonen for fire år siden kom ordningen med kompensasjon for ressurskrevende brukere. Så svekket den forrige regjeringen ordningen da de gikk av, og nå retter vi opp, slik at ordningen blir sterkere enn den var tidligere. Vi legger inn 425 mill. kr. Det gir mer frie midler. Det må du ta med i historieskrivingen din når du sier at det ikke blir mer i frie midler til kommunesektoren.

Så vil jeg komme med en liten korreksjon til til historieskrivingen til Kristelig Folkeparti, og jeg vil lese orde fra Kristelig Folkepartis egen ordfører i Tysnes:

«Eg har store problem med å forsvara mykje av det regjeringa driv på med. Ein kan ikkje halda fram som ordførar når ein ikkje kan forsvara si eiga regjering.»
Han sa vidare:

«Distriktpolitikken, samferdselspolitikken og alt som er knytt til kommuneøkonomien gjer meg ille til mote.»

Mener representanten Tørresdal at Kristelig Folkepartis egne ordførere gav et vrengebilde av situasjonen da dere hadde makten, eller mener representanten Tørresdal nå at de gav et rett bilde, at det er bra at det har skjedd en endring i kommuneøkonomien, og at det igjen er mulig å drive en god omsorg og få en god skolepolitikk rundt omkring i hele landet?

Presidenten: All tale skal rettes til presidenten.

Bjørg Tørresdal (KrF) [11:20:21]: Først må jeg si at situasjonen i 2003, altså for fire år siden, var mye vanskeligere for kommunesektoren. Det var lavere skatteinn-

gang, det var høyere pensjonskostnader – det var totalt sett en vanskeligere situasjon, og det var behov for en opptrapping. Der er Kristelig Folkeparti helt enig med ordføreren i at det var uholdbart dersom en ikke fikk en opptrapping av kommuneøkonomien. En vet at denne negative trenden snudde i 2004, og Kristelig Folkeparti er meget glad for at en både har økt rammene og har latt kommunene beholde det meste av den økte skatteinngangen. Jeg er helt enig i at situasjonen var uholdbar i mange kommuner, og at det ikke nødvendigvis var den største forståelse for dette på sentralt hold. Kristelig Folkeparti har blitt veldig oppmerksom på situasjonen ute i norske kommuner og er glad for at den nå er endret.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Vera Lysklætt (V) [11:21:30]: Jeg vil få starte med å rose Regjeringen for tre ting i denne proposisjonen. Det er toppfinansieringsordningen for ressurskrevende tjenester, plan for innlemming av øremerkede tilskudd og videreføring av konsultasjonsordningen med KS, som forrige regjering innførte.

Særlig toppfinansieringsordningen for ressurskrevende tjenester fortjener ros. Det er viktig å møte disse brukerne med alternativer og særlig tilrettelagte tjenester. Altfor mange har i dag institusjon som eneste alternativ. Mange unge som ikke burde være der, er å finne i en aldersinstitusjon. Jeg er glad for at Regjeringen så at det gikk i feil retning i fjor, og nå retter opp med å ta et langt steg i riktig retning.

Når det gjelder det økonomiske opplegget for kommunesektoren i 2008, følger Venstre Regjeringens opplegg langt på vei, men vi er litt uenig i hvordan kommunene skal få inntektene. Venstre ønsker å beholde en selskapskattesats på 4,25 pst. Det betyr omtrent 1 milliard kr mer til kommunene. I tillegg vil vi at kommunene skal få større frihet til å fastsette sin egen skattøre. Vi vil med andre ord la kommunene få beholde mer av sine egne skatteinntekter og trekke inn mindre i statskassen for å gjøre kommunene til statsfilialer.

En annen bekymring er den raske veksten i offentlig sektor, som er med på å presse den totale økonomiske situasjonen. Rentenivået stiger gradvis og påfører kommunesektoren gradvis økte utgifter, samtidig som vi vet at en sterk økonomisk vekst også virker sentraliserende.

Det som Venstre er minst fornøyd med i Regjeringens opplegg, er satsingen på klimareduksjoner og miljø i kommunesektoren. De såkalte grønne energikommunene, som Regjeringen har presentert et opplegg for, vil i svært liten grad kunne bidra til å ta ut potensialet på 15 pst. reduksjon i klimautslippene i Norge, noe kommunene faktisk kan bidra med. 14 av 431 kommuner monner lite i nasjonal sammenheng.

Venstre ønsker en sterkere satsing på kommunesektoren som miljø- og klimapådriver og har satt av 100 mill. kr til en slik satsing allerede i vårt forslag til revidert nasjonalbudsjett for 2007. Det trengs en systematisk dugnad for å få vedtatt klimaplaner i alle kommuner og å få satt i gang tiltak. Det er i seg selv en utfordring, da mange av

kommunene mangler stillinger som jobber med miljøtiltak.

Vi fremmer også et forslag om å gjøre kommunene til førstelinjetjeneste for miljøinformasjon. Når flesteparten av norske kommuner i dag ikke har en egen stilling som jobber med miljøspørsmål, blir lite informasjon samlet og tilrettelagt for innbyggerne. Dette er et paradoks, når vi vet at vi har ansvaret for bl.a. vann, avløp, renovasjon, arealbruk, transportplanlegging, og altså rår over utslipp og virkemidler som har et potensial til å bidra til å redusere norske klimautslipp med 15 pst.

Venstre savner også en oppfølging av lokaldemokrati-kommisjonen. Vi mener at kommuneproposisjonen eger seg som en årlig statusrapport for lokaldemokratiet, en slags rikets demokratitilstand. En liten start kan vi si det er når et eget prosjekt om rekruttering av kvinner til lokalpolitikken er nevnt i proposisjonen. Men vi trenger også å nevne status over innvandrere som engasjerer seg i politikk, hvordan det er med barn og unges deltakelse, hvor mange innbyggerinitiativ som er tatt det siste året, og hvor mange lokale folkeavstemninger vi har hatt det siste året. Vi ser også en stadig økende tendens til etablering av interkommunale selskaper, og slik et mer indirekte demokrati.

En stor utfordring for Regjeringen er flyttestrømmen som pågår fra den nordlige landsdelen og indre deler av Østlandet. Dette skaper store utfordringer for kommunesektoren i disse delene av landet, ikke minst innen pleie og omsorg. Indirekte får disse kommunene også utfordringer knyttet til skatteinngang, fordi det private næringslivet, særlig småbedriftene, blir rammet av knapp tilgang på arbeidskraft. Spesielt i Nord-Norge er offentlig sektor i ferd med å få store rekrutteringsproblemer. Å dempe flyttestrømmer er en av utfordringene, en annen er å legge til rette for økt arbeidsinnvandring.

Vi beklager at regjeringspartiene ikke ville ta denne diskusjonen i forbindelse med Dokument nr. 8:32-forslaget om arbeidsinnvandring, representantforslaget fra Høyre. Et av forslagene fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre går på et såkalt nabolandvisum. Venstre ønsker å få utredet en såkalt pomorsone mellom Finnmark og Murmansk, som kan være en av flere mulige avgrensninger. En slik sone kan framstå som en viktig arena for samarbeid mellom norske og russiske interesser og for utveksling av arbeidskraft.

Jeg tar herved opp Venstres forslag.

Presidenten: Representanten Vera Lysklætt har tatt opp de forslagene hun refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Tore Hagebakken (A) [11:27:02]: Aller først: Takk til representanten Vera Lysklætt for honnør til Regjeringen for det som har skjedd når det gjelder ressurskrevende tjenester.

Dernest vil jeg spørre representanten Lysklætt om det var vondt å være medlem i Venstre og sitte i regjering og avslutte regjeringskarrieren med kraftige kutt i nettopp denne ordningen. Ettersom det snart nærmer seg to år si-

den Venstre gikk ut av regjering, er det nærliggende å spørre Venstre, som jeg vet er gode på bunnen når det gjelder fellesskapsløsninger og å sikre velferden: Er tiden snart inne for endelig å bryte med høyresiden og finne seg bedre og kanskje mer nærliggende politiske venner?

Vera Lysklætt (V) [11:27:51]: Jeg takker for spørsmålet. Jeg vet at representanten Hagebakken prisverdig har vært veldig opptatt av denne ordningen med ressurskrevende tjenester.

Det virker som det er bred enighet om at ingen partier har god samvittighet for vedtaket i 2005, heller ikke regjeringspartiene, som i tillegg til å være med på å redusere kompensasjonen også har hevet innslagspunktet for refusjon i 2007. Desto mer gledelig er det at Regjeringen for 2008 foreslår en modell der refusjonsgraden økes til 85 pst. I tillegg legges det opp til å forenkle modellen og gi økt forutsigbarhet for kommunene.

Som jeg sa i mitt innlegg, fortjener Regjeringen ros for dette initiativet. Venstre støtter fullt og helt opp om å prioritere dem som trenger det mest.

Gunn Olsen hadde her overtatt presidentplassen.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [11:28:58]: Jeg deler representanten Lysklætts bekymringer for flyttestrømmer, at noen kommuner på grunn av skatteinngang får en dårligere mulighet til å ha et godt tjenestetilbud enn andre kommuner. Derfor ønsker vi omfordeling. Så jeg deler de vurderingene.

Men det som da undrer meg, er at når representanten Lysklætt kommer med den betenkningen i sitt innlegg, fremmer hun i samme innstilling et forslag som vil ha akkurat motsatt effekt av det Lysklætt snakker for, nettopp at kommunenes andel av selskapsskatten skal økes til 4,25 pst., når vi vet hvilket utslag det vil gi. Det vil føre til at nesten all vekst i kommunal sektor kommer til de store byene med høy skatteinngang og store bedrifter, og ingen vekst kommer f.eks. til store deler av Finnmark, Hedmark og andre områder der det ikke er så sterkt næringsgrunnlag.

Er det ikke da en inkonsekvens når representanten Lysklætt snakker for de skattesvake kommunene i første omgang, og for distriktene i annen omgang, men senere i dag kommer til å stemme for et forslag som gir de samme kommunene mindre inntekter? Så jeg oppfordrer Venstre til å skifte standpunkt i løpet av dagen.

Vera Lysklætt (V) [11:30:08]: Venstre ønsker å beholde en selskapsskattsats på 4,25 pst. Det vil bety 1 milliard mer til kommunene. I tillegg vil vi at kommunene skal få større frihet til å fastsette sin egen skattøre.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Statsråd Åslaug Haga [11:30:49]: Regjeringspartienes mål er at Kommune-Norge skal skinne, og at folkevalgte og ansatte i kommunene skal rette ryggen. Så kan

en jo sjølsagt spørre om hvorfor det er så viktig. Jo, vi mener at det er viktig, fordi norske kommuner som system er helt geniale. Ansatte og folkevalgte i kommunene gir folk de viktigste tjenestene i hverdagen. Kommunene er den demokratiske arenaen som vi har nærmest folk, og kommunene er en motor i samfunnsutviklingen lokalt. Det er helheten i oppgaveporteføljen som gjør kommunene til geniale instrumenter for å dyrke fellesskapet og fellesskapsløsningene. Dette helhetlige systemet legger til rette for nærhet, for åpenhet, for kloke prioriteringer og god ressursutnyttelse. Jeg registrerer at noen argumenterer for mer øremerking og stykkprisfinansiering. Vel, da ødelegger man nettopp det geniale i dette systemet.

For at kommunene skal fylle sine funksjoner og oppfattes som geniale av innbyggerne, må de ha et solid økonomisk fundament. Styrking av kommuneøkonomien har vært helt sentralt for å realisere Regjeringas visjoner om hva kommunene skal være for landets innbyggere. Fra 2005 til 2008 vil realveksten i kommunesektorens inntekter bli om lag 20 milliarder kr. I tillegg vet vi at det er 6 milliarder kr i 2006 som følge av ekstraordinære skatteinntekter.

Det er gledelig at satsingen på kommunesektoren allerede har gitt resultater i form av bedre tjenester til innbyggerne. 21 900 flere barn fikk barnehageplass i 2005 og 2006. Det ble til sammen 5 800 nye årsverk i pleie- og omsorgssektoren i 2005 og 2006, og målet om 10 000 nye årsverk i løpet av stortingsperioden er faktisk snart nådd. Den gode utviklingen fortsetter i 2007. Tall fra Statistisk sentralbyrå indikerer en vesentlig økning i kommunenes tjenester fra første kvartal 2006 til første kvartal 2007. Som det framgår av stortingsproposisjonen, er det i 2008 rom for 2 000 nye årsverk i pleie- og omsorgstjenesten, fortsatt satsing på barnehager og psykiatri og tiltak innenfor skolen. Regjeringa styrker kommunesektorens frie inntekter med mellom 2,6 og 2,9 milliarder kr sammenliknet med statsbudsjettet for 2007. Det er disse tallene som gir uttrykk for det økte handlingsrommet kommunene har i 2008. Innenfor dette ligger det en styrking av toppfinansieringsordningen for ressurskrevende tjenester med 425 mill. kr.

I forbindelse med behandlingen av fjorårets budsjett sa jeg at min dårligste samvittighet var at vi ikke greide å få på plass en ny og forbedret ordning for ressurskrevende tjenester. Jeg er glad for at vi nå har en ny ordning på plass, en ordning som skaper større forutsigbarhet for kommunene, og som dermed også gir grunnlag for bedre tjenester til dem som har behov for denne formen for tjenester.

Nå har vi i løpet av to år – og vi går inn i det tredje med styrking av kommuneøkonomien – greid å skape et økonomisk fundament som gjør det mulig for kommunene å ivareta samfunnsutviklerrollen på en bedre måte. Det er først og fremst de forventningene vi har til kommunene nå. Ja, vi skal fortsette å styrke de grunnleggende tjenestene som kommunene har ansvar for, men vi ser også fram til at kommunene i større grad tar tak i næringsutvikling, systematiserer arbeidet med frivillig sektor, styrker kulturarbeidet ytterligere, får energi- og miljøplaner på plass, tar tak i stedsutvikling osv.

Det er gledelig å kunne få lov til å presentere et opplegg for kommuneøkonomien til neste år som vil gi økt optimisme, og som vil gi mange nye muligheter.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Ib Thomsen (FrP) [11:36:08]: Jeg skal ikke spørre om hvorfor Regjeringen nå har sett lyset vedrørende finansieringen av ressurskrevende tjenester, men jeg skal spørre om hva statsråden mener om ordføreren fra Skipstvet som skal på sydentur med 16 elitekommunepolitikere fra sin egen kommune, som bonus for en godt utført jobb i kommunestyreperioden.

Det er ikke bare eldreomsorgen eller skoletilbudet som ikke skinner, det skinner heller ikke av barnehagekøer, vedlikeholdet i kommunen eller vedlikeholdet av kommunale veier. Hva tenker statsråden når men leser om slikt? Hvilke signaler mener statsråden det sender når man bruker kommunale midler på en slik måte? Og er ikke statsråden bekymret for alle de uløste oppgavene som finnes i kommunal sektor, når vi ser et slik pengebruk i enkelte kommuner?

Statsråd Åslaug Haga [11:37:15]: Jeg uttaler meg aldri om enkelttilfeller i kommunene, ei heller i denne saken.

Det jeg har behov for å si, er at jeg er levende opptatt av at kommunene bruker de økte ressursene de nå har fått, på en god måte. Hvis man velger å gi bonuser, eller man velger å bruke penger på andre måter som folk er i tvil om er riktig, ja, da blir det jo viktig at folk bruker stemmeretten sin til høsten og sier fra om hva de mener. Det er det systemet vi har i Norge: Vi kan sette inn nye lokalpolitikere hvis vi mener at de sittende gjør ukloke ting.

Mitt utgangspunkt er at kommunene skal forvalte sitt pund på en måte som ivaretar innbyggerne på best mulig vis.

Bent Høie (H) [11:38:33]: Statsråden sa i sitt innlegg at vi nå har hatt to år med vekst i kommunenes økonomi og er på vei inn i det tredje. Igjen velger statsråden å se bort fra sine egne dokumenter som viser de hyggelige tallene. Det bør være hyggelige tall for en statsråd som har ansvar for kommunesektoren, at veksten i kommunenes inntekter ikke bare er to år gammel, men faktisk fire år gammel. Det er ganske rart at statsråden ikke velger å gi en korrekt framstilling, som en av og til er nødt til å gjøre når en blir konfrontert med konkrete spørsmål og da også refererer til sitt eget tekniske beregningsutvalg.

Nå er det jo slik at statsråden og jeg har møttes i denne salen nå jevnlig i to år for å diskutere hvordan utviklingen i kommunenes økonomi har vært. Mange vil gjerne hevde at vi bør slutte å møtes på denne måten! Jeg vil komme med en utstrakt hånd, fordi representanten Rolf Reikvam i dag hadde et innlegg som etter min oppfatning gav en realistisk framstilling av situasjonen. Var det noe i det innlegget som statsråden var uenig i?

Statsråd Åslaug Haga [11:39:43]: Jeg treffer gjerne representanten Høie i ulike settinger, jeg, for å diskutere kommuneøkonomi og andre ting!

Det er ingen tvil om at vi igjen legger fram et godt opplegg for kommunene. Det er vi stolt av, og det er vi glad for å kunne gjøre.

Jeg synes ikke det er riktig at jeg kommenterer enkeltinnlegg fra regjeringssidens representanter, men det jeg synes det har blitt lagt for lite vekt på i denne diskusjonen når man snakker om de frie inntektene til neste år, er det handlingsrommet som kommunene får ved at vi har styrket ordningen for ressurskrevende tjenester med 425 mill. kr. Det bidrar til en bedre ordning, og det er også en ordning som øker handlingsrommet for kommunene.

Det er besynderlig at Høyre holder på med alle tallene sine. Dra en tur ut i kommunene, snakk med ordførere, snakk med rådmenn – da vil man få bekreftet at det er en helt ny verden ute i Kommune-Norge, det er en helt annen optimisme å spore enn det var under det forrige regimet.

Bjørg Tørresdal (KrF) [11:41:03]: Når det gjelder fordelingen av selskapsskatten for 2008, var det lagt opp til en endring i beregningsmåten som førte til store utslag for enkeltkommuner. Denne endringen var ikke omtalt i proposisjonen, og komiteen har nå bedt Regjeringen komme tilbake til denne saken i forbindelse med statsbudsjettet for 2008 til høsten.

Mitt spørsmål til statsråden blir: Er det ikke viktig at denne type beregningsendringer, som kan føre til endringer i kommunenes inntekter på opp til 180 mill. kr, blir omtalt og blir gjenstand for politisk debatt i denne sal?

Statsråd Åslaug Haga [11:41:46]: Jeg er opptatt av å gi korrekt og fyllestgjørende informasjon til Stortinget. Jeg opplever ikke at det er stilt spørsmål ved det i denne saken.

Det vi snakker om, er tekniske endringer som gjøres i underliggende organer i Finansdepartementet. Nå har Stortinget bedt om å få en ytterligere redegjørelse for disse tekniske endringene som er gjort i et underliggende organ til Finansdepartementet, og det skal sjølsagt bli tilstilt Stortinget.

Åge Starheim (FrP) [11:42:29]: Kommunane ligg dårleg an om rentene fortset å auke, seier KS. Ifølgje sjefsøkonom Per Richard Johansen i KS har kommunane tapt 600 mill. kr på ei renteauke på 1 prosentpoeng. Årsaka til at renteendringa no slår langt verre ut for kommunane, er m.a. at kommunanes gjeld er langt større enn tidlegare. Samtidig er fordringane som gjev renteinntekter, omtrent like store som før. Det står ikkje noko særleg meir i banken enn tidlegare, og dermed vil vidare renteauke slå hardt ut.

Bekymrar det ikkje statsråden at vi kan risikere at kommunane ikkje vil få den hevinga av fridomen som det blir lagt opp til om rentene fortset å auke i den grad som også finansministeren har førespegla?

Statsråd Åslaug Haga [11:43:32]: Vi skal glede oss over at norsk økonomi går godt. Det gir økte inntekter til kommunene. Men det er også slik at vi er i en situasjon i norsk økonomi hvor presset er stort. Som sentralbanksjefen har varslet over lang tid, må vi være innstilt på at vi vil få en viss renteøkning i små og ikke så hyppige skritt.

Regjeringa fører en ansvarlig økonomisk politikk. Vi er opptatt av at vi ikke kan føre mer ressurser inn i økonomien enn at vi holder renten i sjakk, i motsetning til hva Fremskrittspartiet mener at man kan, nemlig at det ikke er noen grenser for hvilke ressurser man kan føre inn i økonomien. Med Fremskrittspartiets opplegg ville vi ha garanti for en rask renteoppgang. Vårt opplegg, som er et ansvarlig opplegg, gjør at vi må forvente en slik utvikling som sentralbanksjefen har varslet.

Björg Torresdal (KrF) [11:44:58]: Jeg vil gjerne benytte anledningen til å spørre litt mer om fordeling av selskapsskatt for 2008, som jeg stilte spørsmål om i stad. Da svarte statsråden at underliggende etater hadde gjort en teknisk endring. Men denne endringen er jo ganske omfattende. Det er snakk om at konsekvensen for Stavanger kommune kunne bli 180 mill. kr dersom man gjør denne endringen. Er det ikke betenkelig at underliggende direktorater til Finansdepartementet, som Skattedirektoratet, gjør slike beregningsendringer uten at det har vært gitt signaler om det fra politisk hold?

Statsråd Åslaug Haga [11:45:35]: Her er utgangspunktet at man legger til rette for en mer korrekt håndtering av selskapsskatten. Det er jeg sjølsagt opptatt av at vi skal gjøre. Så kommer vi tilbake til Stortinget med en full orientering om dette når vi har fått den tilstrekkelige informasjonen fra underliggende organer.

Presidenten: Replikkordskiftet er dermed over.

Tore Hagebakken (A) [11:46:21]: Det har vært mye oppmerksomhet rundt denne toppfinansieringsordningen for ressurskrevende tjenester. Det er bra, for nå blir det en langt bedre og ikke minst en langt mer rettferdig ordning. Dette betyr svært mye for mange av landets kommuner. Likevel vet vi at noen kommuner fortsatt vil oppleve at kostnadene på dette området er høye, og kostnadene er krevende med hensyn til tjenestetilbudet for øvrig. Jeg vil bare si litt om dette, slik at de kommunene dette gjelder, skal være klar over at vi kjenner til utfordringene som ligger her.

Dette gjelder særlig kommuner, ofte mindre kommuner, med mange brukere i forhold til folketallet. Det betyr at det blir mange egenandeler å dekke før toppfinansieringsordningen slår inn for hver enkelt bruker. Så vi mener at her må man kunne tildele skjønnsmidler for å rette opp situasjonen for disse kommunene, noe som også sies både av Regjeringen i proposisjonen og av flertallet i innstillingen.

Ellers er jeg glad for at det gjøres viktige grep for at kommunene skal ta imot flere flyktninger med store ressursbehov. For at det skal bli lettere for kommunene å

kunne gjøre det, går vi inn for at kommunene skal få beholde det bosettingsstimulerende særtilskuddet, samtidig som man får full uttelling i toppfinansieringsordningen. Det representerer en betydelig bedring på mange hundre tusen kroner, kanskje opp mot en million kroner pr. bruker når man ser hele endringen av systemet vårt her i sammenheng. Dermed har jeg forventninger om at langt flere, helst alle, i denne kategorien nå kommer ut av asylmottak og over i bosetting. For er det noen som virkelig trenger å få raskere bosetting, så er det denne gruppen. Dette krever et samarbeid mellom staten og kommunene, men med det vi nå har gjort, tar staten et større finansielt ansvar.

Videre bør man merke seg at vi i innstillingen ber Regjeringen vurdere endringer i regelverket med bakgrunn i at enkeltpersoner i dag faller ut av toppfinansieringsordningen ved fylte 67 år. Dagens regler kan ha noen uheldige konsekvenser, og i påvente av en ønsket endring her, sier vi at skjønnsrammer også på dette området kan brukes for å kompensere kommuner som kommer dårlig ut, eller som møter økte kostnader av en viss størrelse i denne sammenheng.

Så må jeg si noe om det som jeg velger å kalle for «populismemilliarden» fra Fremskrittspartiet. Etter at den rød-grønne regjeringen har styrket kommuneøkonomien og vil fortsette med det, slik at vi i 2008 ligger nesten 20 milliarder kr over det som var nivået i 2005, kommer altså Fremskrittspartiet og sier at de går inn for en milliard kroner mer. Og når man da kjenner Fremskrittspartiets fortid når det gjelder kommuneøkonomi, framstår det som en renspekkelig taktisk manøver noen måneder før kommunevalget. Dessuten er det i høy grad et spørsmål om Fremskrittspartiet i sum i det hele tatt er i nærheten av å bedre kommunenes situasjon. Jeg mener klart nei. Jeg tenker på mitt eget fylke: Hvordan ville det se ut i kommuner i Valdres og Gudbrandsdalen med Fremskrittspartiets landbrukspolitikk? Vi ville hatt en kraftig avfolkning av distriktene over hele landet, med tilsvarende fortetting, pressproblemer og kapasitetsmangel i større byer. Sett i lys av at Fremskrittspartiet vil tilnærmet rasere norsk landbruk samt gjennomføre kraftig kutt i statlige distriktspolitiske virkemidler, så er Fremskrittspartiets påslag til kommunene, for øvrig fremmet i trygg forvisning om at det ikke vil bli vedtatt, langt fra imponerende.

Når det så gjelder Høyres linje i kommunepolitikken, er det ikke så helt lett å få tak i den. Selv om de står sammen med Fremskrittspartiet i mye, er det noe som også kan virke forholdsvis snilt og greit. Høyre er sterkt opptatt av skattøren. Høyre har aldri vært kjent for å være opptatt av fordelingspolitikk, og vi ser av og til til fulle hvordan dette også slår ut i forhold til kommuneøkonomien. Man skal vektlegge skatten mer og mer, man skal legge mer vekt over på selskapsskatt, som om man ikke skjønner hvor ulike forutsetninger de enkelte kommuner har for å skaffe seg skatteinntekter. Ved å skape store forskjeller mellom kommuner skaper man store forskjeller mellom folk, og det er en utvikling som vi på ingen måte ønsker, så her står vi mot hverandre virkelig skarpt – høyresiden, ikke minst Høyre, på den ene siden, og vi som

utgjør de rød-grønne, på den andre. Jeg er svært overrasket over at Venstre også er på gal side her.

Åge Starheim (FrP) [11:51:53]: I innstillinga til St.prp. nr. 67 står det m.a.:

«Det er et mål for Regjeringen å styrke lokaldemokratiet. Desentralisering av makt og myndighet gjennom rammefinansiering og rammelovgivning er nødvendig for å kunne gi innbyggerne tjenester de er tilfredse med og for å skape en positiv utvikling i hvert enkelt lokalsamfunn.»

Det er med litt undring ein les dette og så registrerer at det største regjeringspartiet, Arbeidarpartiet, røysta imot grunnlovfesting av det lokale sjølvstyret i Noreg og m.a. skreiv i merknadene at det etter deira oppfatning vanskeleg kunne vere påkravd med grunnlovfesting av det lokale sjølvstyret i Noreg.

I innstillinga til kommuneproposisjonen peikar regjeringspartia på at det trengst eit kontinuerleg arbeid med fornying og effektivisering i alle delar av kommunal sektor. Det vert vist til at ein i forvaltningsreforma legg opp til vesentlege endringar i arbeidsfordelinga mellom forvaltningsnivåa, noko som vil få positiv effekt på fornying og effektivisering av offentleg sektor. Framstegspartiet vil påstå at resultatet vert det stikk motsette. Etter vårt syn er det ei forenkling frå dagens system til ein tonivåmodell med berre stat og kommune som kunne ha gitt den ønskede effektiviseringa.

Framstegspartiet er skuffa over at omstilling og effektivisering ikkje har tilstrekkeleg merksemd frå Regjeringa si side. Regjeringa fekk tidleg hausten 2006 mange innspel på gode effektiviserings- og moderniseringstiltak frå ei rekkje kommunar. Desse forslaga er ikkje følgde opp, og Regjeringa har ikkje lagt fram ein samla plan for fornying og effektivisering, slik dei lovde.

Framstegspartiet har difor saman med Høgre følgjande framlegg:

«Stortinget ber Regjeringen redegjøre for konklusjon og fremdrift i prosjektet «Effektivitet og effektivitetsutvikling i kommunesektoren». Det bes vidare om at det legges frem en sak hvor effektiviteten og effektivitetsutviklingen i kommunesektoren kartlegges, og at det foretas en gjennomgang av de virkemidlene som er benyttet for å oppnå høy effektivitet og god kvalitet i kommunesektoren.»

Framstegspartiet er også skuffa over at kommuneproposisjonen ikkje nemner utfordringsrett, som er eit velegna verkemiddel for konkurranseutsetjing i kommunal sektor. Vi vil likevel vise til at kommunane har moglegheit til å innføre utfordringsrett lokalt, og vi ønskjer at Regjeringa utarbeider klare planar for rettleiing til dei kommunane som ønskjer å sette i gang slike tiltak.

Framstegspartiet vil påpeike at konkurranseutsetjing ikkje er det same som privatisering, men er eit verkemiddel for å optimalisere tilbodet til kommunens innbyggjarar. For desse er det likegyldig om det er eit privat eller eit offentleg selskap som vinn ein anbudsrunde, fordi det er kvaliteten på og omfanget av tenestene som er det avgjerande for brukarane.

Etikk er viktig for offentleg sektor. Departementet har etablert Forum for etikk i kommunesektoren og starta ein gjennomgang av regelverk av betydning for etiske forhold i sektoren. Det trengst kontinuerleg fokusering på arbeidet med å førebyggje og avdekkje uetisk og kriminell åtferd i sektoren. Det trengst gjennomgang og forbetringar av kontrollrutinar når noko galt vert avdekt. Det er viktig at det enkelte kommunestyre og fylkesting utøver eit nødvendig skjønn når det gjeld å peike ut ordførarar og andre folkevalde til styreverv i kommunale, interkommunale og eventuelt andre selskap.

Framstegspartiet meiner at etikk i kommunal sektor i stor grad dreier seg om korleis sektoren er organisert, og at openheit, fri konkurranse og like rammevilkår for privat og offentleg verksemd er avgjerande. Her har Regjeringa sagt nei til ei rekkje framlegg som ville ha styrkt kontrollen med ressursbruken i offentleg sektor. Vi meiner at felles for desse sakene er at Regjeringa ikkje har teke på alvor situasjonen i Kommune-Noreg, og ikkje har gitt kommunane betre reiskap for å hindre korrupsjon og underslag. Er det noko som undergrev folk sin tillit til det offentlege, er det avsløring av korrupsjon og underslag, som dessverre av og til kjem fram i media. Det viser seg svært ofte at dei kommunane der dette skjer, ikkje har nødvendige og gode nok kontrollsystem som kunne ha hindra dette, at dei ikkje har kontrollsystem i det heile, eller lét igjen auga for det som skjer.

Vi har alle eit stort ansvar for å syte for intern kontroll og rutinar som sikrar ein god etisk standard innanfor offentleg sektor.

Inger Løite (A) [11:56:43]: Som saksordføreren så riktig sa, har vi fått en ny retning i samfunnsutviklingen og ikke minst en mye større økonomisk handlefrihet for Kommune-Norge. Mange kommuner har igjen fått mulighet til å styrke de mest grunnleggende og viktigste velferdstjenestene, som skole, barnehage og eldreomsorg.

Flere har i dag påpekt at ingen fra regjeringspartiene har sagt noe om eldreomsorg. Jeg vil bruke min taletid til å si noe om det.

Jeg registrerer at opposisjonen er opptatt av eldreomsorg, men de har også en tendens til å svartmale situasjonen. Det finner jeg litt merkelig, når vi vet hvordan de strupte kommuneøkonomien i sin regjeringstid.

For Arbeiderpartiet har en god og likeverdig eldreomsorg alltid vært en av våre viktigste saker. Ennå er vi ikke i mål, men vi har tatt et krafttak for å øke både kapasiteten og kvaliteten. Vi er i rute med de 10 000 nye årsverkene, og veksten i 2006 var på hele 3 900 årsverk, den sterkeste veksten på mange år. Vi ønsker en eldreomsorg som preges av trygghet og valgfrihet. Alle bør ha en reell mulighet til å velge om de ønsker et tilbud tilrettelagt i hjemmet, i omsorgsbolig eller på sykehjem. Jeg er glad for at Regjeringen har varslet at det kommer et nytt investeringstilskudd neste år til å bygge flere sykehjem og omsorgsboliger.

Regjeringens politikk fører fram, uten øremerking av midler og detaljstyring av kommunene. Men det er selvsagt også avgjørende hvem som styrer kommunene. Vi ser

mange eksempler på det. Jeg hørte av innlegget til representanten Ib Thomsen fra Fremskrittspartiet at han var veldig opptatt av eldreomsorgen. I Oslo sitter Fremskrittspartiet med eldrebyråden. I en fersk rapport fra Kommunerevisjonen slås det fast at antall sykehjemsplasser i hovedstaden har gått ned, og ventelisten for å få plass har knapt vært lengre. Er det den valgfriheten Fremskrittspartiet snakker om? Vi vet altså at det er høyresiden som har styrt Oslo siden 1999. Det skinner dessverre ikke av eldreomsorgen i Oslo.

I Arendal har de i år budsjettet med 50 nye stillinger i omsorgen. Dette kommer i tillegg til de 40 stillingene de allerede har økt med etter regjeringsskiftet. Det er i Arendal-målestokk en formidabel økning.

Dersom vi skal lykkes med å få en eldreomsorg slik vi ønsker den, trenger vi mange og dyktige ansatte. En av de store utfordringene i årene som kommer, vil være mangel på arbeidskraft. Her er det viktig at kommunene som arbeidsgiver gjør det de kan for å mobilisere arbeidskraftressurser. Dette kan gjøres ved å fjerne ufrivillig deltid, redusere sykefravær og stimulere eldre arbeidstakere til å stå lenger i arbeid. Alt dette forutsetter et nært og godt samarbeid mellom kommunen som arbeidsgiver og de ansatte og deres organisasjoner. Her har de rød-grønne et stort fortrinn. Vi tror på og ønsker samarbeid med de ansatte – og vi kan samarbeide med de ansatte – og vi kan samarbeide med de ansatte. Samarbeid om omstilling og fornyelse er et mye bedre virkemiddel enn høyresidens ensidige kjøring om konkurranseutsetting og privatisering.

Arild Stokkan-Grande (A) [12:01:08]: For en regjering vi har! For en strålende kommunalminister dette landet har i Åsland Haga!

I denne saken fortsetter Regjeringen sitt prosjekt for mer velferd og mer fellesskap. Velgerne jaget Bondevik-regjeringen ut av regjeringkontorene. Og hvorfor gjorde de det? Jo, de ville ikke ha noe mer av privatisering og nedbryting av offentlig sektor.

Regjeringens prosjekt handler om å styrke lokaldemokratiet, men vel så viktig: å gi tusenvis av barn barnehageplass og gi de eldre en mer verdig og trygg omsorg. Reaksjonene fra folk går ikke på at man er uenig i de tiltakene Regjeringen fremmer, det går snarere på at man skulle ønske at ting gikk raskere. Det er Regjeringen helt enig i. Jeg ber opposisjonen merke seg at det er ikke noe folkekrav å gjeninnsette Bondevik-regjeringen.

Flere partier har den siste uken lagt fram såkalte handlingsplaner for integrering, eller alternative utlendingslover. Mens disse partiene prater og prater, er Regjeringen i full gang med å handle, og denne saken vi diskuterer nå, er nok et bevis på det. Det er nok å nevne økning av integreringstilskuddet, videreføring av forsøk med språkkartlegging, gratis kjernetid i barnehagen og videreføring av «Ny sjanse»-programmet. Vi skal bedre finansieringsordningen for norskopplæring til innvandrere, og vi skal sørge for at den blir bedre tilpasset den enkeltes forutsetninger. Vi skal gi kommuner som har asylmottak, en mer reell kompensasjon for de utgiftene som knyttes til det å være vertskommune. Vi skal endre regelverket for toppfi-

nansieringsordningen for ressurskrevende tjenester, slik at det bosettingsstimulerende særtilskuddet for flyktninger med alvorlige funksjonshemninger eller atferdsvansker ikke skal trekkes fra ved utmåling av tilskudd. Vi kan ikke akseptere at disse menneskene blir sittende i mottak i årevis, og dette grepet skal stimulere til raskere bosetting av denne særskilte gruppen flyktninger.

En annen sak jeg gjerne vil knytte noen kommentarer til, er bedre samordning av hjelpetiltak for mennesker i krisesituasjoner. Representantene kan tenke seg å få en telefon om at en søster er drept av sin ektemann foran øynene på barna deres.

For noen uker siden møtte jeg to kvinner som har opplevd dette, da søsteren deres ble drept. En av døtrene fikk skuddsår i hånden idet hun strekte seg fram for å prøve å beskytte moren mot å bli skutt. Livet ble over natten snudd på hodet. Plutselig fikk de ansvar for tre barn. I en situasjon der de egentlig hadde mer enn nok med å håndtere barnas sorg, sin egen sorg og sjokket, måtte de på egen hånd lete seg fram i byråkratisk jungel og kjempe utallige kamper for å klare seg i den nye hverdagen.

Slike opplevelser hører vi dessverre fra flere i lignende situasjoner. Folk har måttet selge hus, har sagt opp jobben og kanskje blitt uføre i sånne prosesser. Det er uholdbart. Jeg mener at når mennesker havner i slike krisesituasjoner, må det offentlige stille opp. Det må umiddelbart være noen som tar kontakt med de nærmeste pårørende og sier til dem: Dere er nå i en unntakstilstand, og jeg er her for å hjelpe dere. Jeg skal ta ansvar for å finne ut av systemet i forhold til deres behov, slik at dere kan konsentrere dere om å takle sorgen og komme dere gjennom dette. – Kall det gjerne et kriseombud.

Jeg er glad for at komiteen i stor grad er samlet i ønsket om å be Regjeringen vurdere hvordan hjelpetiltakene for mennesker i en krisesituasjon kan samordnes bedre i de enkelte kommunene. Det kan være stor samfunnsøkonomisk gevinst i dette, og jeg tror det vil være utrolig viktig for dem det gjelder.

Vi kan aldri gardere oss mot at slike forferdelige hendelser skjer, men vi kan bidra til at de menneskene som blir rammet, ikke får en dobbelt belastning.

Presidenten: De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Saera Khan (A) [12:06:10]: En av de viktigste utfordringene og krevende oppgavene for denne regjeringen er å utjevne forskjeller i samfunnet. Vi ser tendenser til offentlig fattigdom i Norges største byer. Det er arbeidsledighet, mennesker som lider av psykiske lidelser og diskriminering – og rusproblemene øker. Dette bør være høyt prioriterte oppgaver for oss som er ansvarlige politikere.

I Soria Moria-erklæringen ser den rød-grønne regjeringen en sterk og klar sammenheng i sosialpolitikken, hvor NAV-reformen vil få en sentral rolle, hvor en sosial boligpolitikk blir viktigere, hvor fattigdomsavskaffelse, habilitering og behandlingstiltak for rusmiddelavhengige også blir en viktig del av sosialpolitikken vår. Innenfor rusom-

(Khan)

sorgen er det behov for å styrke kapasiteten når det gjelder både forebygging, oppfølging, behandling, omsorg og ettervern. Det vil være behov for en rekke nye tiltak, som lavterskel russentre, arbeidstreningsplasser, botilbud med bemanning, motiveringsklinikker, oppfølging og oppfølgingsstillinger i kommunene. Tiltakene på feltet må også omfatte behandlings- og rehabiliteringstiltak i kriminalomsorgen og særlige tiltak for barn og kvinner.

God kvalitet i behandlingen av rusmiddelavhengige krever raskere hjelp og samhandling mellom veldig mange ulike nivåer, inkludert tiltak som reduserer nyrekrutningen av rusmiddelavhengige. Derfor er fokuset på barn og unge veldig, veldig nødvendig for å styrke det forebyggende arbeidet.

Vi er spesielt bekymret over at det psykososiale tilbudet for barn og unge i kommunene ikke er godt nok utbygd. Det samme gjelder skolehelsetilbudet for barn og unge. Men i opptrappingsplanen for psykisk helse legges det nå opp til å få en egen veileder for psykisk helsearbeid blant barn og unge, og det er vi fornøyd med.

I løpet av 2007 forventes det også at flere boliger blir ferdigstilt.

Blant mottakerne av kommunale tjenester øker forekomsten av psykiske lidelser. Derfor er det utrolig viktig at vi klarer å utarbeide individuelle tilbud i tråd med dette. Det er i 2007 satt av 2,8 milliarder kr til drift av slike tjenestetilbud. Vi har også orientert om at det snart kommer en opptrappingsplan for rusfeltet som vil legge et godt fundament for innsats på dette feltet.

Vi gleder oss over at dette nå er nevnt i kommuneproposisjonen (presidenten klubber), og ser fram til at opptrappingsplanen for rusfeltet og opptrappingsplanen for psykisk helse blir fulgt opp.

Presidenten: Presidenten vil oppfordre alle til å respektere taletida.

Kari Lise Holmberg (H) [12:09:33]: Det blir vanskelig for meg å la være å kommentere at både Trygve Slagsvold Vedum fra Senterpartiet og Arbeiderpartiets Arild Stokkan-Grande inntok talerstolen med svært høy sigarføring. Da er det vel kanskje på tide å minne noen på at valgseieren vel ikke var på bakgrunn av noe overveldende flertall. Var det ikke heller sånn at valgsystemet vårt gjorde at denne regjeringen inntok kontorene? Og unnlater ikke de samme personene å si noe om at det var mange valgløfter i den valgkampen som kanskje ikke er blitt eller vil bli innfridd?

For meg, fra Telemark, sitter det langt inne at man i valgkampen sa at nei, Union skal reddes, bare vi kommer i regjeringkontorene. I dag er Union lagt ned. Industribedrifter skulle ikke selges til utlandet. Det har skjedd. Man lovet et industrikraftregime. I dag er det protest utenfor Løvebakken.

Det hører altså til historien at svartmalingen renner av, og den bør renne av. For en skal ikke glemme de økte skatteinntektene som kommunene har fått fordi Høyre i regjering drev en sunn økonomisk politikk. Og mindre renteut-

gifter i kommunene gir store utslag – høyere skatteinntekter, lavere renteutgifter. Det var ikke for ingenting at avisene ved regjeringsskiftet skrev at Regjeringen kom til dekket bord.

Nå er det jo sånn at Høyre ligger på omtrent samme nivå som regjeringspartiene når det gjelder kommuneøkonomien og kommuneproposisjonen. Og vi ønsker også det gode for kommunene. Men det som bekymrer oss i Høyre, er at regjeringspartiene setter så sterke begrensninger. De gir ikke svar på de store utfordringene framover heller. Rentene stiger igjen, og foreløpig lar Regjeringen det skje. Vi har mangel på arbeidskraft. Den er slående, og den er presserende, men Regjeringen vil fortsatt ikke gjøre noe med det. De kommer fortsatt til å stemme imot våre forslag. De vil vente på en stortingsmelding som skal utredes og behandles, og da blir ingenting gjort for tidligst i 2009.

Regjeringen har svært få incitament til effektivitet og rasjonell drift i kommunesektoren. Noe av det som jeg forundres mest over, er nei-et til åpenhet og konkurranse i sektoren, nei-et til at frivillige, privatpersoner og bedrifter kan få lov til å supplere det offentlige med tjenester til innbyggerne. (Presidenten klubber.) Det vil gi mer fleksible og gode løsninger, færre køer, et bedre tilbud i kommunene.

Bendiks H. Arnesen (A) [12:12:55]: Jeg har ikke for vane å drive med høy sigarføring, men jeg tar ordet for å poengtere hvor viktig det økonomiske løftet har vært for innbyggerne i kommunene i dette landet. Det er kommunene som står nærmest innbyggerne, og som er det nivået som gir mest av direkte tjenester til innbyggerne.

Hvordan hadde situasjonen i kommunene vært i dag dersom ikke velgerne i 2005 hadde satt foten ned for den utarmingspolitikken som ble drevet av den forrige regjeringen? Ansatte i kommunene kunne ikke springe fortere, og tilbudene var skåret så langt ned at ikke mer kunne kuttes. Derfor var det på høy tid at vi fikk et nytt stortingsflertall, en ny regjering og en snuoperasjon for økonomiutviklingen i kommunene.

Jeg besøker ofte små og mellomstore kommuner, med politisk ledelse utgått fra forskjellige partier, men ingen har hittil gitt uttrykk for at denne økonomiske forbedringen for kommunene var feil, tvert imot. I mine 24 år som kommunepolitiker fikk jeg være med på å bygge opp mange viktige tilbud for innbyggerne i våre kommuner. De lokalpolitikere som senere måtte kutte viktige tilbud for innbyggerne, hadde en lite givende jobb. Verst var det når lovpålagte oppgaver stod for hugg. Jeg håper at dagens opposisjonspartier nå forstår hvor feil dette var, og at de vil erkjenne at dette var en feilslått politikk.

Privatisering og konkurranseutsetting var dagens opposisjonspartiers svar på hvordan økonomien skulle rettes opp, men flere og flere oppdaget snart at det er en grense for hvor fort ansatte kan springe, og hvor mye markedet kan styre i en kommune. Flere og flere oppdaget også snart at de private tilbyderne ikke stod i kø i små og mellomstore kommuner.

Vi er nå kommet inn i en langt bedre situasjon for kommunene, hvor det igjen leveres flere viktige tjenester til

innbyggerne. Fra 2005 til 2007 har sektoren hatt en reell inntektsvekst på 14,5 milliarder 2007-kroner. Dette merker innbyggerne og folkevalgte ute i kommunene meget godt i sin hverdag.

Uten velgernes klare valg av nytt politisk flertall i 2005 ville ikke situasjonen ha vært så positiv som den nå er. Jeg håper velgerne vil minnes dette når de til høsten igjen skal slippe en stemme ned i valgurnen.

Peter Skovholt Gitmark (H) [12:16:22]: Ni ganger har renten blitt hevet under Kristin Halvorsen som finansminister – ni ganger, det merker også kommunesektoren. Kommunesektoren sliter fremdeles med stor gjeld, og når oppgjøret for i år og for neste år blir reelle nulloppgjør, dvs. at de frie midlene kun dekker den demografiske utviklingen, blir jo armslaget som denne regjeringen lovet kommunesektoren, ikke det store armslaget. Man fikk i hvert fall som forventet fra rød-grønne politikere.

Nå ser vi gang på gang at når aviser bl.a. i Vestfold har tatt opp situasjonen for kommunesektoren og valget, er svaret fra rød-grønne politikere bl.a. i Sandefjord at nei, vi ser at vi har et problem nå, men Regjeringen ordner det helt sikkert. Vel, Regjeringen har ikke ordnet det overhodet. Regjeringen kommer ikke til å ordne det. Regjeringen flyter på en medgangsbølge skapt av helt andre enn Regjeringen selv.

Vi vet at Regjeringen faktisk nå går inn for å ødelegge noe av den oppgangsbølgen som finnes, bl.a. ved å fjerne noen av incitamentene for lokal verdiskaping. Selskapskatten er i så måte svært viktig for å gjøre kommunene bedre i stand til å se at deres innsats har en effekt på framtidig verdiskaping.

Det som er tydelig, i tillegg til de nye renteøkningene, er løftebruddene som har kommet. Jens Stoltenberg og hans rød-grønne medhjelpere lovet i 2005 at eldreomsorgen skulle skinne. Det er ingenting nå som tyder på at eldreomsorgen skinner noe særlig mer enn den gjorde da, ei heller at den skinner noe som helst klarere i rød-grønne kommuner, snarere tvert imot. Vi vet at i kommuner hvor man gir den enkelte frihet til å velge selv, er man i sterkere grad fornøyd. Barnehageplass til alle skulle medført at Kristin Halvorsen nå gikk av. Hun biter seg fast i pulten på finansministerens kontor, og har tenkt å bli værende et godt stykke til. Bassengene skulle fylles. Lærertettheten skulle opp. Jeg antar at alt dette er godt plantet innenfor løftebrudd og kommer til å være det gjennom hele perioden.

Der man har klart å innfri, er bl.a. i forholdet til skatteøkninger. Vi vet at skattene skulle opp – ja, og der innfrir Regjeringen. Vi må iallfall gi ros på ett punkt, at man har klart å innfri ett eneste løfte, da i forhold til 2004-nivå. Nå har man gått utover det.

I dag ser vi en protestaksjon på plenen utenfor, hvor vanligvis SV står. Nå er det LO, og det gjelder industri-kraftregimet, der man naturlig nok ikke har klart å innfri. Det lå jo også i kortene da valgløftet ble gitt.

Signe Øye (A) [12:19:46]: Det er optimisme blant kommunepolitikere for tiden, og ikke bare blant lokalpo-

litikere fra Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet. Det er unisont – alle partiene er nå veldig fornøyd. For etter fire år med sulteføring av kommunene under den forrige regjeringen vil nå kommunene til neste år få hele 20 milliarder kr mer enn i 2005. Det er mye penger, men det var nødvendig. Kommunene satser nå på skole, barnehager, eldre og helse. Tjenestene blir flere, og de blir bedre. Det er slik det må være.

Det er i kommunene velferden skapes. Det er offentlige tjenester folk vil ha. Det er ikke lommeboka som skal avgjøre hvilken omsorg du har råd til når du blir gammel. Og kommunene bruker pengene der det trengs mest: på skole, på barnehager og på eldre. Alt pratet fra denne talerstolen om at kommunene bruker pengene til dyre rådhus, som spesielt Fremskrittspartiet har hevdet, er nå tilbakevist.

Kommunene ansetter flere hender i eldreomsorgen. Regjeringen har stanset opp privatiseringen av skolen, og bassengene fylles opp. Mye er blitt bedre. Men vi erkjenner at mye gjenstår. Det var mye å ta igjen. Med solide overføringer til kommunene også i årene som kommer, vil lovnadene i valgkampen i 2005 og i Soria Moria-erklæringen etter hvert komme på plass.

I forrige stortingsperiode ble skattene redusert for personer med de høyeste inntektene og de største formuene, samtidig som eldreomsorgen og skolene stadig ble dårligere.

Rygge kommune er den eneste blå flekken i Østfold. Den styres av Høyre og Fremskrittspartiet. Det er en kommune som har gått med store underskudd i mange år, og de ble nå nødt til å innføre eiendomsskatt, en skatt som de egentlig er imot. Ikke engang økte skatteinntekter, som høyrepartiene her i Stortinget i dag har hevdet har vært så viktig for kommunene, var nok for Rygge kommune. Det er ingen tvil om at Høyre og Fremskrittspartiet i kommunen mener at de fikk for lite overføringer fra Erna Solberg, og at det er det som har brakt dem opp i den vanskelige situasjonen de har kommet i – foran et valg. Vi håper vi får bort den blå flekken også i Rygge.

I valgkampen lovet Arbeiderpartiet å satse på fellesskapet framfor skattelette til de rikeste de neste fire årene. Det gir oss 50 milliarder kr ekstra til de viktigste oppgavene, som barnehager, eldreomsorg, helse og utdanning. Allerede nå etter to år ser vi at kursen er endret, og at det gir resultater. Det er ingen løftebrudd, som det ble hevdet i forrige innlegg. I år gleder kommunepolitikere seg til valgkampen.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [12:23:04]: Etter å ha fulgt med på denne debatten her, blir jeg optimist på de rød-grønnes vegne. Det har jo vært en rekke med det jeg vil definere som overivrige Høyre-representanter på talerstolen, spesielt den siste, som snakket om å bite seg fast i forskjellige typer skrivebord rundt omkring her i landet, og man beskriver hvor fantastisk alt var under regjeringen Bondevik II, at ordførerne jublet og alt var bare lykke og såre vel. Hvis det er virkelighetsoppfatningen til Høyre, ønsker jeg dere lykke til i valgkampen. Jeg ønsker dere lykke til i møte med virkeligheten i de lokale debattene

rundt omkring i hele landet. Jeg tror dere kommer til å gå på en kjempesnell hvis dere fortsetter med den samme retorikken som her i salen. Ingen vil forstå dere. Alle vil si at der sitter de i sitt hus inne i Oslo og tror de forstår virkeligheten. Jeg har en anbefaling: Kom dere ut, snakk med folk, se på hvilken virkelighetsendring det har vært i løpet av de siste to årene, takket være at vi har fått en ny retning og vilje til å prioritere annerledes, vilje til å prioritere fellesskap framfor skattelette. Det tror jeg alle som ser, ser. Så på en måte håper jeg at dere fortsetter slik, for det gjør at dere kommer til å tape valget.

Så er det innretningen av selskapskatten. Jeg undrer meg over at f.eks. representanten Starheim fra Sogn og Fjordane er en virkelig hard forkjemper for at en skal øke kommunenes andel av selskapskatten, på bekostning av andre inntekter til kommunal sektor. For det er det som kommer til å skje. Hvordan vil det slå ut for Sogn og Fjordane? Jo, Sogn og Fjordane kommer garantert til å tape på det, kommune etter kommune, distriktskommune etter distriktskommune kommer til å tape på det. Så jeg ønsker Starheim lykke til i valgkampen i Sogn og Fjordane med å forsvare at han skal ta penger ut fra kommunene i Sogn og Fjordane og flytte dem til Oslo, Stavanger, Bærum og andre kommuner som i utgangspunktet har kommet veldig godt ut av det løftet som denne regjeringen har gjennomført.

Og når finanspolitisk talsperson i denne debatten fra Høyre kommer inn i salen, tar det helt av. 20 milliarder kr er relativt mye penger, så han bør stikke fingeren i jorda og se at det er et reelt løft. Når han sier at det ikke er gjort noen ting på omsorg, når vi sannsynligvis i løpet av året klarer å få til 7 800 flere årsverk innenfor omsorgssektoren enn det var for tre år siden, er det noe underlig. Og vi klarte i fjor å få på plass 16 100 barnehageplasser, en enorm utbygging som vi aldri har sett maken til. Jeg kan ikke forstå at en person som har respekt for seg selv, går inn og kommer med en masse lettvintheter, og ikke kaller dette en reell endring. Jeg tror at hvis Høyre fortsetter på den måten, taper de valget, og det er jeg glad for.

Gerd Janne Kristoffersen (A) [12:25:53]: I de to siste årene har kommuneøkonomien bedret seg kraftig. Det skal Regjeringen ha all ros for, og ikke minst har kommunal- og regionalministeren bidratt kraftig til denne satsingen på kommunene. Statsråden har tydeliggjort hva det handler om, nemlig utviklingen av velferdssamfunnet vårt og hvordan vi fordeler velferden rettferdig i dette landet.

Nå ser vi at kommunene satser kraftig på å utvikle gode tjenester for innbyggerne sine, og vi ser vekst i antallet ansatte innenfor de store velferdsområdene omsorg og skole. Det er svært gledelig. Men det er fremdeles grunn til oppmerksomhet rettet mot kommunesektoren, og jeg vil spesielt rette oppmerksomheten mot skolen, som har store utfordringer framover.

I fjor høst innførte vi Kunnskapsløftet. I forlengelsen av det har vi også fokusert mye på hvordan alle barn skal få ta del i kunnskapssamfunnet, gjennom behandlingen av St.meld. nr. 16, «...og ingen sto igjen». Min store bekymring har imidlertid vært om antallet lærere i grunnskolen

igjen skal stige. For skal vi lykkes med våre ambisjoner i Kunnskapsløftet og i å få alle med, må det flere lærere inn. Derfor er det gledelig at tall fra Kunnskapsdepartementet viser at det ble 600 flere lærere i 2006. Men det er ingen grunn til for kommunene å være tilfreds med det, for vi trenger flere.

I bladet Utdanning 8. juni leser vi at Utdanningsforbundet og KS skal samarbeide om en god skole og god utdanning. De har sammen utarbeidet en felles skolepolitisk plattform som tydeliggjør at arbeidstakere og arbeidsgivere ønsker mye av det samme. De forplikter seg til samarbeid og dialog om å utvikle en god skole og utdanning som har fokus på flere ting, bl.a. kompetanse og ressursgrunnlag som muliggjør tilpasset opplæring, systematisk vurdering av egen praksis og kontinuerlig forbedringsarbeid samt moderne bygninger, undervisningsutstyr og uterom av høy kvalitet som medvirker til lærings- og arbeidsmiljø.

Avtalen inneholder også en rekke andre målsettinger, men jeg synes at de jeg refererer, synliggjør godt at kommunene har høye ambisjoner på skolens vegne. Det er gledelig, men krever også at vi følger opp både med tilstrekkelige ressurser og med tydeliggjøring av våre forventninger om å satse på en god skole for alle.

En bekymring i denne sammenheng er det store ettersepet som finnes i kommunene med hensyn til vedlikehold og nybygg innenfor skolesektoren. Det store investeringsbehovet kan komme til å bety at det i enkelte kommuner spares på driftsmidlene, og dermed føre til at det ikke ansettes nok lærere til å nå målene KS har satt seg sammen med Utdanningsforbundet.

Jeg stoler på at statsråden i sin dialog med KS nettopp framholder viktigheten av at de målsettingene de har satt seg sammen med Utdanningsforbundet, blir fulgt opp i alle kommuner. Det vil være en garanti for at vi utvikler et kunnskapssamfunn der ingen står igjen.

Tore Hagebakken (A) [12:29:17]: Det var vel Kari Lise Holmberg som sa noe om høy sigarføring fra Arild Stokkan-Grande. Jeg tror nok også representanten Bent Høie fra Høyre kunne delta i kretsmesterskapet her inne i sigarføring! Høyre strutter av selvtilfredshet med hensyn til hvilken banebrytende innsats de i forrige regjering gjorde for velferd i norske kommuner. Samtidig reiser tillitsvalgte i Høyre land og strand rundt og skryter av at det egentlig er Høyre som har ansvaret for den sterke veksten i kommuneøkonomien. Det er mildt sagt et originalt resonnement bak dette, at kommuneøkonomien er sterk på grunn av sterk vekst i skatteinntektene, som i sin tur er et resultat av Høyres skattepolitikk.

Om det var slik, ville det i så fall være første gang i historien at den dynamiske skattepolitikken, som det het på 1980-tallet, virket – at store skattelettelser gir økte offentlige inntekter. Det er også litt pussig at virkningen overfor kommunesektoren først setter inn etter at vi rød-grønne har inntatt regjeringskontorene. Dette må jo selvsagt være ergerlig – og er det tydeligvis – for Høyre. Men det er nok en helt annen dynamikk som slår inn – den rød-grønne velferdodynamikken.

Høyres leder var kommunalminister i fire år. Hvis det var slik at forrige regjering virkelig ville bruke mer penger på kommunesektoren, kunne de ha sagt fra om det, og da tror jeg de ville hatt støtte i Stortinget, men det var ikke akkurat der problemet lå.

Høyre må ta ansvar for problemene i kommunesektoren da de satt ved makten. På den andre siden er jeg sikker på at Høyre steg i anseelse hos sine kjernevelgere for skattelettelsene som ble gitt. Det gir sikkert stor grad av selvtilfredshet når skattelette og ikke velferd er viktigst.

Høyre skriver i innstillingen at regjeringen Stoltenberg «er motstander av stort sett alle ordninger som innebærer valgfrihet for den enkelte bruker». Det er så feil som det går an å få blitt. Nå kan ungene på skolen få være med og bestemme hvor skoleturen skal gå. I forrige periode var kassa tom. Det var ikke noe valg. Det var ikke noen skoletur. Høyres snakk om å ha frie valg er bare fine ord, for det var Høyre som valgte. Og i valget mellom velferd og skattelettelse til de rikeste var det de rikeste som vant. Men Høyre og den daværende regjeringen tapte valget, som Kari Lise Holmberg var innom, med liten margin. Men om marginen var liten, er den politiske forskjellen stor. Det er det veldig mange, ikke minst i Kommune-Norge, som er veldig glad for.

T h o r b j ø r n J a g l a n d hadde her overtatt presidentplassen.

Steinar Gullvåg (A) [12:32:17]: Veksten i kommunesektoren fortsetter, og det er nødvendig for å sikre velferdstilbudet i norske kommuner. Etter en periode med budsjettnedskjæringer og nedbygging av kommunale tjenester har norske kommunepolitikere de to siste årene kunnet konsentrere seg om noe mer oppbyggelige gjerninger. Kommunenes samlede inntekter er hevet kraftig, og igjen satser norske kommuner på skole og omsorg.

Det står likevel ikke til å nekte at veksten i kommunesektoren nok ikke fordeler seg likt utover landet. Noen kommuner kommer bedre ut enn andre, og slik vil det formodentlig også være i framtida. Det er, vil jeg tro, ganske umulig å lage et inntektssystem som fanger opp alle forhold i kommunesektoren.

Men det kan ikke være naturgitt at det alltid er de samme kommunene og de samme fylkene som støtt kommer dårligst ut, og som alltid befinner seg nederst på alle kommuneøkonomiske statistikker. Det kan selvfølgelig bero på en forestilling om at vi der nede på solkysten i Vestfold lever våre bekymringsløse liv uten andre behov enn sol og vind. Men nettopp sol og vind er årsak til en demografisk utvikling som påfører kommunene i vårt fylke ekstra belastninger. Folk i moden alder bosetter seg i stigende grad i vårt milde klima, og de blir unektelig eldre og eldre. Sånn sett får Vestfold etter hvert et Florida-preg. Eldreomsorgen er derfor en spesielt krevende oppgave for Vestfold-kommunene.

Jeg er glad for at det såkalte Sørheim-utvalget nå vurderer endringer i inntektssystemet. Utvalget skal levere sin innstilling i høst, og Regjeringen tar sikte på å gjøre endringer fra 2009.

Jeg har i den forbindelse merket meg at flertallet i kommunalkomiteen ønsker en vurdering av kostnadsnøkklene i inntektssystemet ut fra de erfaringene vi har høstet med fordelingsvirkningene av dagens system. Det er med en viss forventning jeg ser fram til dette.

Rolf Reikvam (SV) [12:34:47]: Rokkansenteret i Bergen kom med en rapport om boligbygging for kort tid siden. De har laget rapporten på oppdrag fra departementet, og de har en del konkrete forslag som jeg håper vil kunne bli god politikk i 2008.

Vi er nødt til, som jeg sa i mitt hovedinnlegg, å gjenreise den sosiale boligbyggingen. Det er uverdigg at vi fortsatt har så mange bostedsløse i dette landet. Det er uverdigg at så mange ikke har muligheten til å komme inn i boligmarkedet på grunn av de høye inngangsbillettene.

Det som ble påpekt i rapporten, er at vi må få til et tettere samarbeid mellom kommunene, Husbanken, boligkooperasjonen osv. for å få fram nok utleieboliger til en pris som folk har muligheter til å betale. Vi må selvsagt også øke byggingen av studentboliger.

I 2008 må vi starte den sosiale boligpolitikken, med bygging av flere boliger, slik at alle har muligheten til å komme inn på boligmarkedet. Jeg håper inderlig at vi i budsjettene og på andre måter i 2008 kan vise at vi gjenreiser den sosiale boligbyggingen.

Låneordningen for skolebygg er oppbrukt. Det betyr at den rammen vi bevilget på 15 milliarder kr, er fylt opp. Fortsatt er det store behov, og denne ordningen har faktisk fungert veldig godt. Den har vært et godt incitament. Kommunene har søkt, kommunene har fått en rentesubsidie, og vi har fått fikset på og pusset opp skolebyggene våre. Så jeg håper, slik komiteen også skriver i sin merknad, at vi får på plass en ordning. Jeg tror at en tilsvarende ordning som vi har hatt til nå, bør etableres på nytt, og at den statlige finansieringen til boligbygging vil fortsette.

Vi har en del problemer i forhold til å legge om det økonomiske systemet, jf. den endringen vi gjorde når det gjelder ansvaret for undervisningen i barnevernsinstitusjoner, der fylkeskommunen tok over. Vi la finansieringen inn i rammeoverføringen. I og med at disse institusjonene ikke er jevnt fordelt ut over landet, får vi et problem. Der har vi en utfordring. Vi har løst problemet, tror vi. Nå har vi kanskje ikke vært 100 pst. heldige, men stort sett har vi funnet en grei måte å gjøre det på i 2007. Men når vi ser framover, og vi skal gjøre den typen endringer, er det viktig at vi finner ordninger som gjør at de fylkeskommunene eller kommunene som får de økte utgiftene, også får kompensasjonen, og da er ikke det generelle inntektsoverføringssystemet det som fungerer best. Så vi må alltid være på vakt når vi endrer den typen systemer, slik at vi finner ordninger som treffer dem som skal ha pengene, nemlig de fylkeskommunene eller kommunene som får de økte utgiftene.

Ingrid Heggø (A) [12:38:44]: Det var med undring eg las opposisjonen sine merknader til kommuneproposisjonen, og eg har sete og høyrte på debatten her i dag. Ein prøver faktisk å få det til å sjå ut som om det ikkje har skjedd

ein merkbar auke i kommunane sine inntekter under den raud-grøne regjeringa.

Ærleg talt: Ordførarar frå både Høgre og Framstegspartiet har for lengst innrømt at det var at ei guds lukke at det vart eit regimeskifte. Ingen av Høgre-ordførarane rundt om i landet har heva stemma og sagt nei takk, eg vil ikkje ha desse ekstra pengane, eg sender dei like godt tilbake. For det er ikkje vekslpengar vi har gitt dei. Det er eit reelt lyft på 14,5 milliardar kr frå 2005 til 2007. Det er masse pengar.

Så hørde eg at Framstegspartiet var bekymra for at det skulle verta renteauke. Ja, eg òg hadde vorte bekymra om eg hadde lagt fram deira forslag til budsjett. Det må eg berre innrømme. Høgre er bekymra for Regjeringa sin næringspolitikk. Vel, det er iallfall eit faktum at 100 000 av dei arbeidsledige er komne i arbeid etter regjeringsskiftet. Er ikkje dette positivt, då?

Hovuddelen av den offentlege tenesteproduksjonen vert utført i kommunane, i både små og store kommunar. Dette grip direkte inn i kvardagen til folk på alle alderstrinn. At vi har sett inn turboen når det gjeld barnehagesatsing, og fått bygt 16 100 nye plassar – i tillegg til at det ikkje har kosta oss skjorta – må då alle synast er kjempeflott. Kan ein ikkje gi litt skryt for det? Dette gjer sjølv sagt at enda fleire kan delta i arbeidslivet, og dei kan vera trygge på at barna har eit godt tilbod når dei sjølve er på arbeid. Berre då har vi som foreldre det godt òg.

Når det gjeld barnehagesektoren, er eg veldig er stolt over Regjeringa si satsing, men eg er ikkje fornøgd før alle er med. Alle som ønskjer det, skal ha eit tilbod om barnehageplass.

Innfasing av SFO med ein time ekstra er eit anna viktig tiltak som kjem. Som forelder er eg veldig glad for dette, og det trur eg alle er, same kva for parti dei høyrer heime i.

Når kommunane jublar over lottogevinst frå Regjeringa, sutrar opposisjonen på Stortinget. Ein skulle nesten tru at ingen av dei hadde gamle foreldre – som no kan få den hjelpa dei treng – eller at ingen har trong for barnehageplass, for å nemna to ting.

Regjeringa har oppfylt lovnaden i Soria Moria-erklæringa og gitt kommunane auka handlingsrom. Dette fortener ho ros for. At ikkje alt er fryd og gaman i kommunane, innrømmer vi glatt. Vi er stolte over kor langt vi er komne, men vi er ikkje fornøgd før alle er med.

Martin Engeset (H) [12:42:03]: Jeg hadde i utgangspunktet ikke tenkt å delta i denne debatten, for jeg tenkte at dette var vel kommunalkomiteens domene. Men etter å ha fulgt store deler av debatten klarte jeg ikke lenger å holde meg. Jeg syntes det ble litt i overkant mye selvskrut og litt i overkant mye angrep på andre partiers politikk, og da fant jeg behov for å komme med en liten merknad, bl.a. til representanten Signe Øye, og også til Hagebakken, som var frempå her for en kort tid siden.

Når man hører disse innleggene, er det helt typiske bildet at alt som går godt i Norge, er det kongelige norske arbeiderpartis fortjeneste, og alt som går galt eller har gått galt, og som er skakt og skjævt og vondt og vanskelig, er andres skyld. Det er helt typisk. Det er svært liten plass for

nyanser og erkjennelse av at ting faktisk henger sammen. Ja, vi har en kommuneøkonomi i dag som er i klar bedring, men det har den altså vært lenge. Vi må også erkjenne at det boet som Bondevik-regjeringen overtok i 2001, ikke akkurat innbefattet en kommuneøkonomi som var preget av gull og grønne skoger. Det var en kommuneøkonomi som hadde store problemer, med et betydelig antall kommuner som gikk med underskudd, og hvor vi – riktignok – brukte et par, tre år på å snu økonomien. Det greide vi, og det er tydelig dokumentert både av KOSTRA-tall og av Statistisk sentralbyrå. Fra 2004 snudde det.

For å nevne mitt eget fylke som eksempel: I 2005, det siste året Erna Solberg – som har vært mye omtalt i denne debatten – var kommunalminister, var det 15 av 18 kommuner i mitt fylke som gikk med overskudd. I 2006 var det 16 av 18 kommuner som gikk med overskudd. Dette viser at økonomien snudde lenge før de rød-grønne tok plass i regjeringkontorene.

Dette med skattelettelse har vært et sentralt poeng for de rød-grønne representantene. Hvis det har vært så fordelig med disse skattelettelsene, hvorfor i all verden skrur ikke de rød-grønne da skattenivået tilbake til 2001-nivå? Hvorfor har de da valgt å beholde 16 av de 24 milliardene som ble gitt i skatte- og avgiftslettelse? Det er i grunnen pussig, hvis dette er årsaken til alt som er vondt og vanskelig. Hvorfor har man ikke da nullet ut alle skattelettelsene istedenfor å beholde nesten 70 pst. av dem? – Jeg bare spør.

Men hovedproblemet og hovedutfordringen, ikke minst for flere befolkningsrike fylker og kommuner i østlandsområdet, er et helt urimelig inntektssystem for kommunene. Der har vi forventninger, ja, flere har nok det. Men jeg er fryktelig redd for at de nok en gang blir skuffet av en kommunalminister fra et parti som ikke er spesielt opptatt av å legge opp til endringer som gagnar fylker og kommuner der det bor folk.

Bent Høie (H) [12:45:42]: Dette har på mange måter blitt en litt tilbakeskuende debatt, fordi enkelte av regjeringspartiens medlemmer rett og slett ikke klarer å høre på en korrekt framstilling av utviklingen i Kommune-Norge. Derfor vil jeg igjen trekke fram representanten Rolf Reikvams innlegg som et innlegg som jeg tror gir en framstilling alle egentlig burde kunne slutte seg til, men gjør en det, ville selvfølgelig Tore Hagebakkens innlegg vært umulig å holde. Og det hadde ikke vært noe særlig hyggelig fram mot en valgkamp der en har bestemt seg for å framføre det samme budskapet som en gjorde for to år siden. Jeg tror det er et budskap som ikke vil falle i noe særlig god jord, for situasjonen i Kommune-Norge er ikke på noen som helst måte så rosenrød som enkelte her vil ha det til.

Jeg er bekymret over at regjeringspartiene nå har gjennomført en debatt om kommuneøkonomien i 2008 uten at noen av representantene har berørt de sentrale utfordringene kommunene står overfor neste år. Det lover ikke godt. Det lover ikke godt at ingen fra regjeringspartiene har trukket fram de betydelige utfordringene Kommune-Nor-

ge står overfor når det gjelder å få tak i mennesker til å utføre de viktigste oppgavene. Skal vi gi en god omsorg med kvalitet og kunnskap, har Kommune-Norge store utfordringer med å få tak i nok kvalifisert personell. Altfor mange som i dag jobber innenfor omsorgstjenesten, er ufaglærte og jobber i deltidsstillinger. Det er spesielt at ingen fra regjeringspartiene har trukket fram de utfordringene Kommune-Norge står overfor nå, knyttet til at renteutviklingen er i ferd med å spise opp store deler av den veksten som det ikke er nødvendig å si noe om, for den er i hvert fall godt nok utbrodert i deres innlegg – ingen medisin for hvordan den utviklingen skal stoppes. Og ingen fra regjeringspartiene har snakket om hvordan en kan bidra på andre måter enn gjennom økonomien til å hjelpe kommunene til å løfte kvaliteten i skolen, til å møte de enorme utfordringene som skolen nå står overfor, med å få tak i nye, kvalifiserte og engasjerte lærere, som skaper en skole der folk går ut med kunnskap.

Det er det disse tre partiene kommer til å tape årets valg på. De er ikke lenger en del av virkeligheten. De lever på sin egen rosa sky.

Per-Willy Amundsen (FrP) [12:48:57]: Jeg føler behov for å korrigere noen utsagn som har kommet fra denne talerstolen i løpet av dagen, særlig fra representanten Hagebakken, som prøver å fremstille Fremskrittspartiets eldresatsing, hvor vi prøver å få til en ekstra eldremilliard, som populisme. Ja, han fremstiller det nesten som om dette er et valgkamptriks. Det faller selvfølgelig på sin egen urimelighet, for dersom man går tilbake og ser på vårt alternative statsbudsjett for 2007, og for så vidt også for 2006, vil man se at vi gjør den samme type prioritering i budsjettene.

Det er også litt merkelig at man prøver å fremstille øremerking av penger til eldreomsorgen som negativt. Regjeringen øremerker jo midler til barnehagesatsing. Regjeringen øremerker jo midler til barnehageutbygging. Men de vil altså ikke gjøre det i forhold til de eldre og en eldresatsing. Det virker for meg til en viss grad som dobbeltmoral når man på ett område argumenterer for å bruke virkemidler som skal tjene en gruppe, mens man på andre områder ikke gjør det. Her bør man, hvis man har så prinsipielle problemer med øremerking, gjennomføre det over hele linjen.

Representanten Slagsvold Vedum fra Senterpartiet prøver å fremstille det som om Fremskrittspartiets politikk vil ramme små kommuner i distriktene. Det er totalt feil. Er det en politikk som virkelig vil sette de små kommunene ute i distriktene i stand til å gjøre den jobben som er den viktigste, ja, så er det Fremskrittspartiets politikk. Den viktigste jobben man gjør i små kommuner, som ellers rundt om i landet, er å levere gode, grunnleggende velferdstjenester. Og det gjør vi best gjennom stykkprisfinansiering, som Fremskrittspartiet har foreslått gang på gang, men som de andre partiene dessverre ikke har ført videre. I dagens sak legger man opp til en omarbeiding av hele systemet for de ressurskrevende tjenestene, noe som er bra, men jeg understreker at det faktisk er et skritt i retning av stykkprisfinansiering. Der gjør også regjeringspartiene det motsatte av det man sier.

Representanten Heggø snakket om renteøkning og prøvde nesten å latterliggjøre Fremskrittspartiets politikk, som om vår politikk ville medført renteøkning. Da må jeg bare få lov til å minne om Statistisk sentralbyrås beregninger av vårt alternative statsbudsjett for inneværende år, som viser at det ville gitt en lavere renteøkning enn det vi alle ser at Regjeringens politikk medfører. Det er faktisk slik at den rentekostnaden som kommunene får, som utslag av økt rente, betyr vel så mye som eventuelle økninger i frie inntekter.

Presidenten: Rolf Reikvam har hatt ordet to ganger tidligere i debatten, og får ordet til en kort merknad.

Rolf Reikvam (SV) [12:52:14]: Ifølge Bent Høie lever vi på en rosenrød sky. Jeg føler nok at vi er godt plassert i virkeligheten. Jeg føler nok også at mange av oss har prøvd å snakke om aktuelle problemer for 2008. Jeg har to ganger snakket om boligpolitikk. Bent Høie har ikke kommentert det en eneste gang. Likevel har ikke jeg påstått at han ikke lever i virkeligheten, og at han lever på en rosenrød sky. Jeg føler at vi tar på alvor de utfordringene vi har. Så har vi åpenbart litt ulike definisjoner av virkeligheten.

Grunnen til at jeg bad om ordet, var Martin Engesets innlegg. Det gjelder måten å definere overskudd og netto driftsresultat på, og at det er et uttrykk for at nå er økonomien snudd. Det er det ikke. Det må vi for all del ikke framstille det som. Netto driftsresultat, det Martin Engeset kalte overskudd, er ikke et uttrykk for at nå er kommunøkonomien god, nå produserer man tjenester, nå får folk det de egentlig har behov for å etterspørre. Det er det ikke, så dette blir helt galt, hvis han bruker de definisjonene på denne måten.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [12:53:38]: Først til representanten Høie, som sier at vi ikke er opptatt av kvalitetsutvikling og de utfordringene kommunene står overfor. Det er direkte feil. En av de tingene vi har omtalt grundig i innstillingen, på sidene 21 og 22, er jo nettopp kvalitetskommuneprosjektet – hvordan vi kan utvikle kommunal sektor, og hvordan vi gjennom samarbeid mellom arbeidstaker og arbeidsgiver kan sørge for at vi holder folk lenger i arbeidslivet. Vi har en grundig merknad om det i innstillingen. Representanten Løite holdt på vegne av regjeringsfraksjonen innlegg om nettopp viktigheten av en god arbeidsgiverpolitikk.

Så til Fremskrittspartiet og at vi gir en feil framstilling av virkeligheten. De sier at deres forslag om at man skal øke selskapskatten, kommunens andel, til 4,25 pst., og at man skal beholde en større del av skattøren i kommunene – som er et forslag Høyre og Fremskrittspartiet står sammen om – ikke vil ha negativ distriktseffekt. Det er direkte misvisende. Det er ingen tvil om at hvis vi hadde gjort de grepene som Fremskrittspartiet og Høyre tar til orde for, er det mange kommuner som ville tapt, og noen som ville vunnet. Hvilke ville tapt? Jo, de kommunene der det er mange som har lav inntekt, der man har et svakt næringsgrunnlag. De som hadde vunnet, var de kommu-

nene som har høye inntekter, og der det er et bredt næringsgrunnlag. Så er det bare å tenke selv: Er det i byene eller i distriktene? Så det er ingen tvil om at den politikken vi står for i forhold til utjevning, er den motsatte av den Høyre og Fremskrittspartiet står for, for de ønsker å flytte ressurser fra distriktene til mer sentrale områder av landet.

Presidenten: Representanten Hagebakken har hatt ordet to ganger og får ordet til en kort merknad.

Tore Hagebakken (A) [12:55:28]: Bent Høie skal ha litt rett. Hvis man har sterkt behov for å fokusere på at noe begynte å snu i riktig retning før vi kom inn i regjeringskorridorene, er det litt riktig, for i 2003 inngikk Bondevik-regjeringen en budsjettavtale med Arbeiderpartiet. Da ble det lagt inn et par milliarder kroner i potten. Det var en god begynnelse. Så da kan vi kanskje legge den diskusjonen død. Men det ble ordentlig fart i sakene først da vi fant andre samarbeidspartnere og vi kunne boltre oss slik vi primært ønsker. Nå har vi tenkt å boltre oss videre sammen med kommunene, som er gode lagspillere.

Fremskrittspartiet er for grunnlovfesting av lokalt selvstyre, men for stykkprisfinansiering så det suser. Det er en smule motsetningsforhold i det. De må vite lite om sin egen stykkprisfinansieringsordning, når de sammenlikner den med ordningen for de ressurskrevende tjenestene, for det er en helt annen sak. Det er en toppfinansieringsordning for å ta bort topper i helt spesielle tilfeller, som inntektssystemet for øvrig, rammefinansieringen, ikke klarer å fange opp.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 2. (Votering, se side 3596)

S a k n r . 3

Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Jørund Rytman, Bård Hoksrud og Ib Thomsen om gjennomføring av forsøk med stemmegivning via Internett og SMS ved kommune- og fylkestingsvalget 2007 (Innst. S. nr. 251 (2006-2007), jf. Dokument nr. 8:85 (2006-2007))

Presidenten: Etter ønske fra kontroll- og konstitusjonskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter for hver partigruppe og 5 minutter til statsråden.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til fem replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen innenfor den fordelte taletiden.

Videre vil presidenten foreslå at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Ivar Skulstad (A) [12:57:35] (ordfører for saken): En samlet komite viser til at det er et overordnet mål å arbeide for innføring av elektronisk stemmegivning utenfor

valglokale for å gjøre det enklere og mindre kostnadskrevende for velgerne å utøve sine demokratiske rettigheter. Komiteen mener også at slik stemmegivning kan legge til rette for økt valgdeltakelse i enkelte velgergrupper.

Prinsippet om hemmelige valg er særlig vanskelig å ivareta i forbindelse med stemmegivning utenfor godkjent valglokale. Man må selvfølgelig også unngå spekulasjoner om kjøp og salg av stemmer, og om valgresultatets gyldighet. Ved all elektronisk stemmegivning er det essensielt at man velger en løsning som sikrer retten til anonymitet, og dessuten at det i etterkant ikke kan tas ut av systemet hva en person har valgt, eller om vedkommende faktisk har avgitt stemme eller ikke.

Det er delte meninger om i hvor stor grad kravet til hemmelighet er forenlig med elektronisk stemmegivning. Denne problemstillingen har ikke like stort fokus i alle land. I Sveits avgis f.eks. mange stemmer i vanlig brev. Jeg antar at det hadde vært utenkelig her i landet. I Estland har man brukt e-stemmegivning, uten at teknologien sikrer velgeren mot utilbørlig påvirkning. SMS i ordinære valg er trolig ikke brukt i noe annet land vi kan sammenlikne oss med, ikke engang i Finland, der mobiltelefonindustrien står sterkt.

Representantforslaget i Dokument nr. 8:85 ble innlevert den 10. mai i år, og inviterer til pilotforsøk med elektronisk stemmegivning ved høstens valg. Kommunene er allerede godt i gang med kursing i sine valgsystemer, som bl.a. baserer seg på vedtak her i Stortinget tidligere i vår. Det må kunne bemerkes at forslaget kommer i seneste laget.

Det er først etter trinnvise, vellykkede forsøk og at systemene kan sikres nødvendig sensitivitet, at det er mulig å gjennomføre elektroniske valg. Det er disse anbefalingene som ligger til grunn for det arbeidet som Regjeringen er i gang med. En samstemt komite mener at slike forsøk ikke er avhengig av ordinære valg.

I enkelte kommuner viser valgresultater at kampen om sistemandatet kan være svært jevn. I stortingsvalg er det eksempler på at flertall og mindretall endrer seg etter at fintellingen er gjennomført. Dette viser med all tydelighet at hver eneste stemme teller, og at noen få stemmer kan få avgjørende betydning for valgresultatet, og for hvilken representant som vil bli valgt inn. I lys av dette må man vurdere stemmegivning utenfor valglokale i ukontrollerte omgivelser.

En samlet komite vil særlig peke på to utfordringer knyttet til å innføre stemmegivning via Internett og SMS. Det ene er å sikre at personen som stemmer, er den stemmeberettigede. Det andre er å sikre at valget blir hemmelig.

Politisk oppfatning er en sensitiv opplysning som krever samtykke for behandling. Et slikt samtykke må vernes, slik at det er avgitt frivillig. En sammenligning med elektronisk behandling av f.eks. selvangivelsen er for så vidt, teknologisk sett, relevant, men man må faktisk ta inn over seg at deler av selvangivelsen allerede er offentlig. Det er vel lite trolig at noen har interesse av å legge press på noen i forbindelse med levering av selvangivelsen. For nettbanken finnes det nok av eksempler på politisaker der

det har vært innbrudd eller ureglementert bruk. Bankforbindelsens sporbarhet av transaksjoner er en viktig årsak til at slike saker blir oppklart. Det samme gjelder for mobiltelefonen.

For elektroniske valgsystemer presiserer Datatilsynet at sporbarhet ikke må forekomme. Dette gjelder ikke for selvangivelsen og for nettbanken.

Arbeiderpartiet ønsker alle tiltak som kan bidra til å øke valgdeltakelsen velkomne. E-stemmegivning utenfor valglokale kan bidra til det. I forbindelse med slike nye muligheter for å stemme må det stilles strenge krav til sikkerhet, slik at velgeren ikke får svekket tillit til stemmegivningen. En hasteinnføring, allerede nå i høst, kan oppfattes som en trendy posisjonering, slik at man kan framstå som det partiet som er mest elektronisk oppdatert. Jeg er glad for at Regjeringen ikke arbeider med saker på den måten, men har en ansvarlig offensiv holdning for å utnytte de fordeler som teknologien gir oss.

Jørund Rytman (FrP) [13:02:49]: Jeg regner ikke med at dette blir noen debatt om det at det er bekymringsfullt at valgdeltakelsen synker. Jeg regner heller ikke med at dette blir en debatt om hvorvidt det faktisk er flere som vil benytte seg av stemmeretten hvis man får mulighet til å stemme via Internett eller SMS, og at det er en styrking av demokratiet om flere benytter seg av stemmeretten.

Jeg tror heller ikke det blir noen debatt om hvorvidt det er tvil om folk flest ønsker å ha muligheten til å stemme via Internett eller SMS. Det er utvilsomt et overveldende flertall som ønsker dette. Derimot registrerer jeg at det argumenteres mot at man kan støtte Fremskrittspartiets forslag om å iverksette et pilotprosjekt der noen kommuner ved dette valget får tillatelse til å gjennomføre et forsøk i begrenset omfang med stemmegivning via Internett og SMS, fordi teknologien ikke er der, og at det er for tidlig å gjøre dette nå til valget.

Jeg viser til komiteens flertall, alle unntatt Fremskrittspartiet, som i merknaden skriver at

«det i praksis ikke vil være mulig å gjennomføre forsøk med slik stemmegivning innenfor forsvarlige prosesser og nødvendig sikkerhet allerede ved høstens valg».

Vel – det stiller jeg meg litt undrende til. Hvor har man det fra? Samtlige av de kommunene som har levert inn høringsuttalelser, sa ja, og flere av dem bad om å få være med på et slikt forsøk. Har saksordfører eller noen andre i komiteen i det hele tatt vært i kontakt med noen i IKT-miljøet her i Norge om dette? Jeg har det. Jeg har bl.a. pratet med IKT-næringens interesseorganisasjon, IKT Norge, som sier klart: Norske IT-selskaper har kompetansen og teknologien, og den er sikker nok. De er villige til å påta seg oppdrag nå. Norsk IKT-kompetanse og teknologi er faktisk veldig høyt anerkjent internasjonalt.

IBM har veldig god teknikk på dette. De har for øvrig nylig kjøpt Nordisk Språkteknologi på Voss. Videre har Telenor og Netcom teknologi på dette med SMS. Det er også relativt velkjent teknologi det norske firmaet Carrot lager, og de håndterer mange av disse løsningene. De er bl.a. ledende innen dette området internasjonalt. Man har

også dataselskapet Kantega, som har levert løsninger for nettvalget i sparebankene her i Norge. De sier rett ut at Norge er i verdenstoppen når det gjelder denne teknologien.

Jeg har også vært i kontakt med det statlige selskapet ErgoGroup, som er et datterselskap av Posten Norge. De har en valgavdeling som består av de fremste ekspertene i Norge på IT-støtte til gjennomføring av valg, enten det er nasjonale valg til storting og sameting, lokalvalg til kommunestyre og fylkesting, eller om det er valg av ansatte-representanter til styrer i norske aksjeselskaper. De sier rett ut at de kan tilby sine løsninger nå til høstens valg – hvis det blir flertall for det i dag.

Svart på hvitt står det også i brev datert 12. mars 2007 fra konsernsjef i Posten Norge Dag Mejdell, sendt til kommunalminister Åslaug Haga. Jeg siterer deler av brevet:

«Posten Norge mener det bør settes i gang flere piloter ved årets kommune- og fylkestingsvalg. Prøveordningene bør omfatte både flere kommuner og tilrettelegges for nordmenn bosatt i utlandet slik at vi kan høste nødvendig erfaringer med elektroniske valg til fremtidige kommune- og stortingsvalg. Teknologien er her, klar til å prøves ut i større skala. Norge som er et av verdens mest digitaliserte land, bør også på dette området ligge i forkant og sikre at ikke flere kull av unge velgere uteblir fra å delta i valg.»

Hvis det virkelig er slik, slik noen her påstår, at den norske IT-næringen ikke har kapasitet, eller at teknologien her ikke er god nok, slik flertallet skriver – ja, da kan jeg gjerne personlig ta en telefon til det estiske IT-selskapet Cybernetica, som står bak teknologien som ble brukt ved kommunevalget i Estland i 2005, og ved parlamentsvalget i Estland nå i mars 2007. De vil nok mer en gjerne påta seg det.

Hører man på motstanderne av dette forslaget, så høres det ut som at forslaget går ut på å erstatte dagens valgordning. Det gjør det jo ikke. Det er jo et forsøk i begrenset omfang – altså to eller tre kommuner – og da som et supplement til dagens måte å gjøre det på.

Jeg vil også presisere at det er jo velgeren selv som bestemmer om en ønsker å stemme via Internett eller SMS, på samme måte som en selv bestemmer om en vil bruke nettbank, og om en vil levere selvangivelsen over SMS eller Internett.

Jeg vil da avslutningsvis ta opp Fremskrittspartiets forslag.

Presidenten: Representanten Jørund Rytman har tatt opp det forslaget han refererte til.

Ola T. Lånke (KrF) [13:08:04]: Å iverksette et pilotprosjekt hvor det åpnes for forsøk med stemmegivning over Internett og SMS ved kommune- og fylkestingsvalget til høsten, er i og for seg et interessant forslag, som det kunne ha vært grunnlag for å diskutere seriøst. Men forslaget har framfor alt én avgjørende, negativ hake ved seg, som det også er pekt på av saksordføreren: Det kommer altfor sent. Det er uten tvil den viktigste grunnen til at fle-

re av oss har valgt ikke å ta det opp til overveieelse i denne forbindelse. Det er også grunnen til at jeg i utgangspunktet ikke så behov for å gå i noen debatt om forslaget.

Når det nå er tatt så sterkt til orde for å gjennomføre det, synes jeg allikevel ikke det kan stå helt uimotsagt. Som vi registrerer, har et stort flertall i komiteen gått imot forslaget, i hovedsak på den bakgrunn som jeg har skissert nå.

Fra Kristelig Folkepartis side kan jeg bare si at med den utviklingen vi er vitne til innenfor elektronisk kommunikasjon i dag, skulle det bare mangle at man ikke ville være villig til å se de på mulighetene som ligger i å bruke denne teknologien, f.eks. til å øke valgdeltakelsen ved offentlige valg. Dette forutsetter en forsiktig utprøving, som saksordføreren riktig har påpekt.

Selvsagt må en slik utprøving av elektronisk stemmegivning foregå i kontrollerte former, hvor det stilles ufravelige krav til sikkerhet mv. Dette er nærmere beskrevet i komiteens merknader. Det sier seg selv at det vil være ganske umulig å foreta en slik utprøving på forsvarlig måte allerede til høsten, så kort tid unna.

Det er også et ufravelig krav til ethvert forsøksprosjekt at det må være nøye planlagt. Det må være planlagt slik at det kan gi læring i etterkant, at man kan høste erfaringer, som så kan brukes til å utforme en mer permanent ordning. Et hastverksprosjekt, som dette ville være, er dømt til å mislykkes. Det kan ikke Stortinget være bekjent av å sette i gang. Så klart er det bare. Dette er ikke noe man bare kan vedta å «outsource» til et privat IKT-selskap – så seriøst det enn måtte være – i løpet av noen få sommeruker. Det tror jeg alle og enhver vil skjønne. Jeg registrerer likevel at Fremskrittspartiet synes å mene at det er realistisk. Det får stå for deres regning. Et feilslått prosjekt på dette området kan i beste fall dreie seg om bortkastet tid og penger og i verste fall bidra til å ødelegge for senere prosjekter, bl.a. fordi det skapes mistillit til bruken av teknologien. Det ville være ganske alvorlig. Offentlige valg kan være sårbare mekanismer. Det eksperimenterer man ikke med, uten at det er grundig forberedt.

Summa summarum undrer det meg derfor at Fremskrittspartiet bare velger å lukke øynene for realitetene og fortsatt setter alt inn på å få dette forslaget vedtatt. Alle må se at det er helt urealistisk. Vi er allerede midt i juni. Valget er 10. september. Selvsagt er det slik man kan gjøre det når man på forhånd vet at et forslag ikke vil gå igjennom. Så kan det selvsagt brukes for hva det er verdt i ettertid, men seriøst håndverk er det langt fra å være.

Statsråd Åslaug Haga [13:12:13]: Jeg er helt sikker på at vi på et eller annet tidspunkt kommer til å stemme gjennom SMS eller Internett. Slik sett er det en spennende diskusjon Fremskrittspartiet har innledet til her. Men jeg er glad for at flertallet i Stortinget holder hodet kaldt og ikke går med på et forslag som vil kunne sette på spill tilliten til hele vårt valgsystem. Den norske måten å avgi stemme på er kanskje ikke så moderne, men valgsystemet vårt har tillit. Det er en langt viktigere verdi.

Ei arbeidsgruppe har på vegne av Kommunal- og regionaldepartementet utredet spørsmålet om vi bør innføre

det å kunne stemme elektronisk. Deres rapport, som heter «Elektronisk stemmegivning – utfordringer og muligheter», er meget grundig. Der tar en for seg alle utfordringene knyttet til denne typen stemmegivning.

Jeg mener, som sagt, at vi på et eller annet tidspunkt skal tilby velgerne å avgi stemme elektronisk, som et supplement til stemmegivning med papirstemmesedler, men å gå over til å stemme elektronisk innebærer en stor reform av valgsystemet vårt. En valgreform må forberedes skikkelig, slik at vi opprettholder det høye tillitsnivået.

Vi må også være sikre på at de systemene som skal brukes, fungerer som de skal. Elektronisk stemmegivning reiser flere prinsipielle og vanskelige spørsmål ikke bare av teknisk art – som Fremskrittspartiet later til å synes – men også, kanskje viktigere, av juridisk, demokratisk og administrativ art.

Den mest sentrale problemstillingen er hvordan vi skal ivareta hensynet til det grunnleggende prinsippet om hemmelig stemmegivning. Valgmyndighetene er forpliktet til å legge forholdene til rette, slik at alle velgere «får avgitt sin stemme usett og beskyttet mot utilbørlig påvirkning» – som det står i regelverket – og som alle aktører, også internasjonalt, er opptatt av. Prinsippet om at man skal kunne avgi sin stemme «usett» og beskyttet mot «utilbørlig påvirkning», setter jeg veldig høyt. Vi må finne løsninger på hvordan vi skal håndtere dette, før vi beveger oss inn i en ny ordning.

Summa summarum: Elektronisk stemmegivning er framtida, men jeg ønsker at vi skal skynde oss langsomt. Det er nettopp det vi gjør. Det foreligger en plan for hvordan vi kan gjøre forsøk. Det vil bli gjennomført forsøk allerede i høst i forbindelse med skolevalg i Buskerud. Jeg mener at det er en form for utprøving som vil være klok. Vi kan ikke sette tilliten til valgsystemet over styr. Alle som avgir stemme, skal være sikre på at deres stemme teller med. Det er valgmyndigheten, vi som politiske myndigheter, som må styre denne utviklingen, ikke private IT-selskaper.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Ib Thomsen (FrP) [13:16:33]: Jeg opplever at statsråden er meget skeptisk til en slik nyordning, nytenkning, som vil kunne øke valgdeltagelsen. Jeg har lyst til å spørre statsråden om hun tror at mobiltelefonen og Internett er kommet for å bli, men det gjør jeg ikke. Det kan virke for useriøst. Jeg vil spørre statsråden om hva hun vil gjøre med den dramatisk nedadgående valgdeltagelsen som vi opplever rundt omkring i Norge, hvis hun ikke vil ta ny teknologi i bruk.

Statsråd Åslaug Haga [13:17:11]: Jeg har nettopp sagt at jeg tror at stemmegivning over Internett og ved bruk av mobiltelefon er framtida. Det tror jeg grunnleggende på. Vi skal jobbe i den retninga, fordi samfunnet vårt beveger seg i en retning hvor det er minst like naturlig å bruke elektronikk som å forholde seg til ting på andre måter. Men vi er ikke der i dag at vi har løst problemene.

Det første punktet er at vi må være helt sikre på at det ikke er «tull» i systemene som innebærer at stemmer kan komme på avveie eller bli misbrukt, og det andre punktet er at vi ikke har løst problemet med at stemme skal avgis usett og uten utilbørlig press.

Jeg forstår at Fremskrittspartiet er lite opptatt av at man skal være sikker på at folk kan avgi stemme usett og uten utilbørlig press, men Regjeringa er meget opptatt av nettopp det forholdet.

Jørund Rytman (FrP) [13:18:29]: Nå var det mye jeg fikk lyst til å spørre om, men jeg har bare 1 minutt.

Avslutningsvis sa statsråd Haga i sitt innlegg at vi ikke kan overlate dette til private IT-selskaper. Det er altfor seriøst til å kunne overlates til private. Vil det si at statsråd Haga ikke har tillit til private IT-selskaper, ikke engang det statlige datterselskapet av Posten Norge AS, Ergo-Group? De har faktisk vært ansvarlige for valgløsninger så lenge jeg kan huske – de siste ti årene.

Statsråd Åslaug Haga [13:19:07]: Jeg har sjøl jobbet i et IT-selskap, og jeg har sett kompleksiteten i teknologien. Pr. i dag er vi som valgmyndighet ikke trygge på at f.eks. en stemme ikke kan spores, at vi kan være 100 pst. sikre på hvem det er som avgir stemmen, og at man ikke kan misbruke koder og inntak på ulike måter. Pr. i dag er vi som valgmyndighet ikke sikre på at vi har patente nok teknologiske systemer.

Det store, springende punktet, sett fra mitt ståsted, handler om hvordan vi skal løse utfordringene knyttet til at det ikke skal sitte noen på nakken til en når en avgir stemme. En skal altså ikke være under utilbørlig press når en avgir stemmen. Vi har ikke løst problemet med hvordan vi skal sikre oss at folk er usett i det øyeblikket de avgir stemmen elektronisk.

Lodve Solholm (FrP) [13:20:16]: Eg vart litt sjokkert over at statsråden kunne få seg til å seie at Framstegspartiet ikkje er interessert i hemmelegghald, og ikkje er interessert i at stemma skal vere upåverka av andre. Eg lurar på kvar statsråden har det ifrå.

Statsråd Åslaug Haga [13:20:36]: Jeg har ganske enkelt lyttet til innleggene her i dag, og jeg har registrert at det man vektlegger primært, er de teknologiske mulighetene man har. Jeg har hørt svært lite refleksjon rundt problemstillingene knyttet til at stemmer skal avgis usett og uten utilbørlig press. Ingen ting ville glede meg mer enn om dette er en problemstilling som Fremskrittspartiet er mer opptatt av enn det de har gitt inntrykk av i ordskiftet i denne salen.

Lodve Solholm (FrP) [13:21:12]: Eg synest at det hadde vore litt fornuftig av statsråden å lese innstillinga, for Framstegspartiet er med i fleirtalet heilt fram til det som går på tidsaspektet. Alle dei atterhalda som er tekne av saksordføraren, støttar Framstegspartiet. Eg synest dette er langt over grensa i høve til det eg hadde forventa av ein seriøs statsråd.

Statsråd Åslaug Haga [13:21:47]: Det er svært fristende å stille et spørsmål tilbake til Fremskrittspartiet, og det er: Hvordan mener Fremskrittspartiet at man har løst problemstillinga knyttet til at en stemme skal kunne avgis usett og uten utilbørlig press?

Jørund Rytman (FrP) [13:22:16]: Nå var det jeg som tok replikk på statsråd Haga, og ikke omvendt. Jeg tegner meg på talerlisten, og da skal jeg svare på det som statsråd Haga utfordret Fremskrittspartiet på.

Jeg tenkte å spørre statsråd Haga, som refererte til at arbeidsgruppen ikke vil tillate dette som et forsøk. Slik jeg har forstått det, er det faktisk tre–fire kommuner i Norge som allerede har gjennomført forsøk med elektronisk stemmegivning i kontrollerte omgivelser. Det er nevnt i rapporten. Forsøket var en suksess.

Det vi nå foreslår, er trinn 2. Jeg vil da sitere arbeidsgruppen:

«(...) arbeidsgruppen anbefaler at man gjør forsøk med elektronisk stemmegivning i ukontrollerte omgivelser i mindre skala for spesielle grupper (for eksempel utenlandsboende, funksjonshemmede eller enkeltkommuner).»

Er statsråd Haga enig med arbeidsgruppen i at det bør være forsøk med dette i noen kommuner, eller er hun ikke enig i det?

Statsråd Åslaug Haga [13:23:10]: Når det gjelder stemmegivning i kontrollerte omgivelser, er det sjølsagt helt uproblematisk. Det er bare en smartere måte å telle opp på. Vi vil oppfordre alle til å gå videre med det.

Det som er den store utfordringa, er knyttet til hva man gjør i *ukontrollerte* omgivelser. Vi vil jobbe videre med å finne fram til løsninger hvor vi også kan gjennomføre valg elektronisk i *ukontrollerte* omgivelser, men pr. i dag har vi ikke den tilstrekkelige sikkerheten rundt dette til at det kan gjøres.

Men vi har et offensivt forhold til dette og jobber systematisk mot at vi skal komme dit hvor jeg føler meg sikker på at vi kommer, nemlig at stemmer også kan avgis pr. nett og pr. mobil.

Presidenten: De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Ib Thomsen (FrP) [13:24:23]: For å ha et levende demokrati er det viktig at alle velgerne benytter sin stemmerett. PC, Internett, mobiltelefoner og SMS-er tror jeg har kommet for å bli. Det er midler som vi bør ta i bruk, og som vi bør ta i bruk nå.

Forslaget er tenkt som et pilotprosjekt i noen kommuner ved kommune- og fylkestingsvalget nå til høsten. I den høyteknologiske verden vi lever i, er det fornuftig at vi benytter oss av den teknologien vi til daglig bruker, også nå til valget. Erfaringer fra andre land har vist at det er fullt mulig å gjennomføre valg bl.a. via Internett. Vi ser også hva som er mulig ved innlevering av selvangivelsen, som i dag skjer via SMS og Internett, samtidig som vi klarer å ta vare på personsikkerheten.

En av årsakene til at Fremskrittspartiet ønsker en slik ordning, er den synkende valgdeltakelsen, som vi er bekymret for, som vi også har i Norge. Særlig ser vi det blant de unge, som er den helt klare målgruppen for en slik ordning. Mange ville nok ha sagt at stortingsrepresentanter som skal ta stilling til dette forslaget, ikke er den største målgruppen.

Jeg tror derfor at hvis man gjør det enklere for velgerne å stemme, er det stor sannsynlighet for at flere vil benytte seg av stemmeretten, noe som kan bidra til å snu trenden og øke deltakelsen.

Når vi ser hva valgdeltakelsen i Estland har ført til – man har der hatt en økende valgdeltakelse; 5,5 pst. av avgitte stemmer ble avgitt nettopp via Internett – har vi da råd til å la være å prøve dette? Det er sikkert noen gammelmodige stortingsrepresentanter som er skeptiske til denne nye utviklingen.

Så vil jeg bare minne om at dagens valgordning, med papirvalg, ikke er sikker nok, ettersom Norge senest ved siste valg fikk kritikk fra internasjonale valgobservatører. Den er heller ikke sikker nok. Hvorfor ikke sette i gang pilotprosjektet? Det bør være en tankevekker for dem som er skeptiske til stemmegivning over Internett.

Avslutningsvis er nok ikke aldrende stortingsrepresentanter som skal ta stilling til dette forslaget, den største målgruppen.

Svein Roald Hansen (A) [13:27:18]: Det er heldigvis sjelden at Fremskrittspartiet viser fram sine useriøse sider så tydelig som de gjør i denne saken.

Det er ingen uenighet om behovet for og ønsket om å få opp valgdeltakelsen. Derfor har man for lenge siden satt ned en arbeidsgruppe for å jobbe med disse spørsmålene. Men Fremskrittspartiet går ikke inn i de reelle problemstillingene, og de reelle problemstillingene er ikke om IT-næringen i Norge kan levere elektroniske valgurner. Det kan de. De reelle problemstillingene er, som både saksordføreren og kommunalministeren har pekt på: Hvordan være sikker på at valget forblir hemmelig, at man ikke kan spore hvem som har stemt hva, og fremfor alt – når man skal gjøre det utenfor kontrollerte omgivelser – hvordan være sikker på at den som har stemt, er den som har stemt, og uten utilbørlig press? Det går man overhodet ikke inn i. I stedet forsøker man her å framstille det som om det er noen gamle stortingsrepresentanter som – i motsetning til noen moderne, framtidsrettede unge stortingsrepresentanter – ikke har skjønt at IT og SMS har kommet for å bli. Det er et debattnivå som selv Fremskrittspartiet burde holde seg for god til.

Så viser representanten Lodve Solholm til at man er med på flertallsmerkjadene. Men samtidig viser debatten at man ikke har tatt inn over seg realitetene og alvorret i disse merkjadene.

Spørsmålet Fremskrittspartiet bør svare på – i tillegg til hvordan man skal forholde seg til de reelle problemstillingene knyttet til den typen stemmegivning i ukontrollerte omgivelser – er: Hvorfor ble dette forslaget levert så sent? Dette er jo ikke noe som noen har kommet på i løpet av denne våren. Det har vært arbeidsgrupper i sving, og det

har vært jobbet med dette lenge. Hvorfor ble det levert så sent at det nesten ikke var mulig å få behandlet det – det er 90 dager til valget?

Hvis Fremskrittspartiet hadde vært interessert i å få dette forslaget vedtatt, hadde det vært levert for et år siden. Nå er det levert så sent, i den hensikt at det skal bli nedstemt. Man vil forsøke å framstille det som om det er noen unge, moderne som skjønner hva som kommer, og noen gamle som ikke har skjønt det. Så useriøst som Fremskrittspartiet har behandlet denne saken, håper jeg det blir lenge til vi opplever igjen.

S i g v a l d O p p e b ø e n H a n s e n hadde her teke over presidentplassen.

Presidenten: Dei talarane som heretter får ordet, har ei taletid på inntil 3 minutt.

Jørund Rytman (FrP) [13:30:13]: Her var det mye å ta tak i.

For å ta det siste først: Hvorfor har Fremskrittspartiet ikke foreslått dette tidligere? Hvis komiteen hadde jobbet litt mer med saken, hadde de kanskje funnet et forslag fra to eller tre år tilbake – Dokument nr. 8:76 for 2003-2004, representantforslag fra Øystein Hedstrøm, Lodve Solholm, Ulf Erik Knudsen og Christopher Stensaker – om akkurat det samme. Undertegnede tok også kontakt gjennom et skriftlig spørsmål til statsråd Haga for ca. seks måneder siden, om dette. Så dette er ikke noe nytt fra Fremskrittspartiet.

Den norske IT-næringen sier selv at teknologien er der, og den er sikker nok. Jeg mener det ikke er noen vits i å diskutere det videre.

Haga er veldig usikker på hvordan man kan unngå at velgerne blir utsatt for press, eller at noen står bak deg og du eventuelt får en pistol i tinningen med trusler om å stemme på det og det partiet osv. De har hatt den samme debatten i andre land også, og man må jo se på hvordan de har løst det. Jeg begynner å lure på om man faktisk har satt seg inn i dette. I Estland, f.eks., er det forhåndsvalg, slik at man kan stemme i forkant. Blir man eventuelt utsatt for press der og da, kan man logge seg inn igjen og stemme på nytt, helt fram til valgdagen. Det kan også åpnes for at man faktisk kan gå inn i stemmelokalet på valgdagen og stemme på vanlig måte – hvis man har blitt utsatt for press. Det er forskjellige måter å løse det på, og poenget til Fremskrittspartiet er at vi må gjøre et forsøk, ikke bare prate om det.

Jeg vil også minne om at denne arbeidsgruppen som det hele tiden henvises til, ble oppnevnt av Kommunal- og regionaldepartementet 26. mai 2004. Det er tre år siden. Det er også en god stund siden arbeidsgruppens rapport ble ferdig, og det er faktisk slik at den teknologiske utviklingen går veldig fort, og at det har skjedd mye de to-tre siste årene.

Videre stusser jeg litt over at det er utelatt noen erfaringer og henvisninger i denne rapporten. Etter hva jeg leste meg fram til, fra andre kilder enn arbeidsgruppens rapport, bl.a. på Internett, har den sveitsiske byen Bülach tes-

tet ut stemmegivning via SMS i forskjellige politiske saker. Det er ikke kun i England, som rapporten henviser til. Videre gjennomførte det demokratiske partiet i Arizona i USA i år 2000, altså for hele syv år siden, sitt primærvalg via Internett. Fortsatt sier vi her i Norge, syv år etter: Nei, dette kan vi ikke teste ut i noen få kommuner. Det er useiøst.

Svein Roald Hansen (A) [13:33:26]: Det er sjelden jeg får så klart bekreftet det jeg sa om hvorfor Fremskrittspartiet har vært så sene med å levere dette representantforslaget. For det var dét Rytman gjorde da han viste til at de hadde foreslått dette tidligere, for to–tre år siden. Ja, nettopp – og han hadde stilt spørsmål for seks måneder siden. Hvorfor har man da ventet i fem måneder med å legge inn et representantforslag som krever grundig behandling, og som krever lovendring? Hvorfor har man ventet så lenge? Jo, nettopp fordi man ønsket en debatt hvor man skulle forsøke å sette et stempel på noen, ikke for at man skulle få det vedtatt.

Presidenten: Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 3. (Votering, sjå side 3598)

S a k n r . 4

Forslag fra stortingsrepresentant Bjørg Tørresdal på vegne av Kristelig Folkeparti oversendt fra Odelstingets møte 1. juni 2007 (jf. Innst. O. nr. 71):

«Stortinget ber Regjeringen ved fremleggelsen av ny utlendingslov komme tilbake med en grundig drøfting av barns rettigheter og grunnlaget for å internere barn på utlendingsinternatet på Trandum.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet. (Votering, sjå side 3598)

S a k n r . 5

Forslag fra stortingsrepresentant Bjørg Tørresdal på vegne av Kristelig Folkeparti oversendt fra Odelstingets møte 1. juni 2007 (jf. Innst. O. nr. 71):

«Stortinget ber Regjeringen ved fremleggelsen av ny utlendingslov finne alternative løsninger fremfor å internere barn på utlendingsinternatet på Trandum, for eksempel ved å legge en barnevernsinstitusjon til utlendingsinternatet.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet. (Votering, sjå side 3598)

S a k n r . 6

Forslag fra stortingsrepresentant Bjørg Tørresdal på vegne av Kristelig Folkeparti oversendt fra Odelstingets møte 1. juni 2007 (jf. Innst. O. nr. 71):

«Stortinget ber Regjeringen om å justere investeringskostnadene til ombyggingen av bygg til aktivitets-senter og enklere ombygging av nåværende bygg i forbindelse

med statsbudsjettet for 2008, slik at driften ved utlendingsinternatet kan oppfylle målsettingen om å gi de internerte et økt aktivitetstilbud.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet. (Votering, sjå side 3598)

S a k n r . 7

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Sametingets virksomhet i 2005 (Innst. S. nr. 202 (2006-2007), jf. St.meld. nr. 7 (2006-2007))

Vera Lysklætt (V) [13:35:41] (ordfører for saken): Det er en glede for meg å ha vært saksordfører for Sametingets årsmelding også i år. Jeg vil takke komiteen for et godt samarbeid og vil uttrykke stor tilfredshet med at det er en så bred enighet her i landet i synet på samiske spørsmål. En samlet komite, dvs. samtlige partier med unntak av Fremskrittspartiet, står sammen om samtlige merknader i denne saken.

Det er ikke mulig i et kort innlegg å komme inn på alt som berører de samiske samfunn. Jeg må trekke fram noe, og det er ikke slik at det som ikke blir nevnt, ikke anses som viktig.

Sametingets årsmelding for 2005 gjør rede for arbeidet i Sametinget, de oppgavene Sametinget skal forvalte, og økonomiske og administrative utfordringer. Siden inngåelsen av avtalen om konsultasjonsprosedyrer 11. mai 2005 har det blitt avholdt konsultasjoner med Sametinget i en rekke saker. Det er utarbeidet en veileder for statlige myndigheters konsultasjoner med Sametinget og eventuelle øvrige samiske interesser. Flertallet merker seg at statlige forvaltningsmyndigheter også kan ha konsultasjonsplikt overfor andre berørte samiske interesser enn Sametinget, f.eks. direkte med reindriftsnæringen.

Komiteens flertall er kjent med at Sametinget står overfor mange utfordringer i arbeidet med å bevare den samiske kulturen og språket i fremtiden. Sametinget er nå inne i sin femte periode som folkevalgt organ, og Sametingets oppgaver og ansvar er omfattende. Flertallet ser derfor fram til å få en prinsippmelding om samepolitikken til behandling til høsten – en melding som omhandler bl.a. Sametingets formelle stilling og budsjettprosedyrene mellom Regjeringen og Sametinget.

Flertallet deler Sametingets og Arbeids- og inkluderingsdepartementets oppfatning om at det har vært behov for en større og helhetlig gjennomgang av Sametingets valgordning for å se nærmere på alle sider ved valget, bl.a. valgkretsinndeling, antall representanter fra de ulike valgkretsene og selve valgoppgjøret.

Et sentralt element i den brede enigheten om finnmarsloven var at det skal opprettes en kommisjon som skal kartlegge kollektive og private bruks- og eierrettigheter som samer og andre har opparbeidet seg i Finnmark. Det skal også etableres en særdomstol for å pådømme tvister som kan oppstå i kjølvannet av kartleggingen.

Flertallet ser det som viktig av utarbeidelsen av forskrifter om en lokal og rettighetsbasert forvaltning av fis-

keressursene i Tana- og Neidenvassdragene får høy prioritet. Det samme gjelder arbeidet med utredningen av samers og andres rett til å fiske utenfor kysten av Finnmark.

Komiteens flertall viser til at utkastet til en nordisk samekonvensjon nå har vært ute til høring, og ser fram til å følge det videre arbeidet med konvensjonen i Norge, Sverige og Finland. En nordisk samekonvensjon foreslås å ha som målsetting å lette samhandlingen mellom samer på tvers av landegrensene.

Komiteens flertall mener det er viktig at tiltakene i handlingsplanen «Mangfold og likeverd» blir videreført. En likeverdig helse- og sosialtjeneste i hele landet må være målet. Dette gjelder bl.a. behovet for samisktalende helsepersonell og personell innen barnevern, psykisk helse og omsorgstjeneste. Den samiske befolkningen må sikres nødvendig helsehjelp og informasjon på sitt eget språk. I områder med sør- og lulesamisk bosetting er det særlig store utfordringer på dette området.

Samiske barn og unge har krav på en likeverdig og kulturelt tilpasset barnevernstjeneste. Fagfolk, behandlingsinstitusjoner, kommunale og offentlige organer må ta utgangspunkt i samiske barns og unges språklige og kulturelle identitet og levemåte i sine hjelpetiltak.

Statusen til det samiske språket må heves, slik at det bevares for fremtiden, og det må sikres utviklingsmuligheter. Språket er et av de mest grunnleggende elementer i samisk kultur. Et levende språk forutsetter at det kan være i aktiv bruk i den samiske befolkningen både i hjemmet og i det offentlige rom. Samiske språk har i liten grad utviklet moderne ord og uttrykk. Økte ressurser til et kontinuerlig terminologiarbeid er derfor viktig.

Arbeidet med å vitalisere, bevare og utvikle de samiske språkene er derfor veldig viktig. Samiske elever har i dag en individuell rett til opplæring i samisk språk uansett hvor i landet de bor, men for at samiske elever skal få opplæring på samisk, må de være en gruppe på minst ti elever. Flertallet har merket seg at departementet har til vurdering om retten til opplæring på samisk skal bli en individuell rett, og det er veldig bra.

Læremiddelsituasjonen i den samiske skolen må forbedres betraktelig. Først da blir rettighetene til samiskopplæring reelle. Det er nå viktig at det blir utviklet flere og nye læremidler tilpasset Kunnskapsløftet Samisk enn de som er tilgjengelige i dag, inklusiv samiske digitale læremidler til bruk i fjernundervisning. Det er også behov for å få utviklet et gjennomgående samisk læreplanverk for hele grunnopplæringen og planer for aktuelle samiske fag og lærefag.

Flertallet vil også framheve viktigheten av at Elgå oppvekstsenter i Elverum blir sikret midler slik at språkmotiveringsprosjektet ved skolen kan videreføres i fremtiden.

De statlige samiske videregående skolene i Karasjok og Kautokeino må også gis en mulighet for å kunne ha et variert linjetilbud med både allmennfaglige og yrkesfaglige studieretninger i fremtiden. Begge skolene har en sentral plass i grunnopplæringen for samiske elever fra hele landet og er dermed av stor betydning for den videre utvikling og ivaretagning av den samiske kulturen og det samiske språket.

Det er veldig positivt at et nytt vitenskapsbygg er under oppføring i Kautokeino, hvor grunnsteinsnedleggelsen for bygget fant sted nå på mandag. Det har lenge vært et ønske om å samlokalisere flere sentrale samiske institusjoner, for slik å kunne etablere et samlet kompetansesenter i et større miljø. Det er også behov for et felles samisk forskningsutvalg for Norge, Sverige og Finland. Det vil kunne bidra til en god ressursutnyttelse ved at forskning i de tre nordiske landene koordineres.

Komiteens flertall mener det er viktig at bevilgningene til samiske kulturinstitusjoner er tilstrekkelige, slik at disse kan utbygges og vedlikeholdes. Det er derfor positivt at byggingen av Østsamisk museum vil bli igangsatt. Det er også et stort behov for at prosjektene ved Aja samiske senter i Kåfjord, Saemien Sijte i Snåsa og kunstmuseet i Karasjok blir realisert. Det er ikke holdbart i lengden at verdifull samisk kunst står lagret i en kjeller ved Sámiid Vuorká-Dávvirat i Karasjok.

Flertallet mener også samiske teater og festivaler er viktige arenaer for den samiske kunsten og kulturen og utgjør viktige møteplasser for den samiske befolkningen og andre. Som samisk nasjonalteater må Beaivvás Sámi Teáhter få bedre forhold å arbeide under, og et eget teaterbygg bør derfor være målet.

Komiteens flertall mener at det nå er på høy tid at landsdekkende samiske dagsaviser både på samisk og norsk blir en realitet. Vi har merket oss at bl.a. flertallet i ulike kommunalkomiteer de siste fire årene har framhevet det sterke ønsket og det store behovet som er i det samiske samfunnet for landsdekkende samiske dagsaviser. Det er helt avgjørende for informasjonsformidling, identitetsutvikling og demokratiet i det samiske samfunnet at det nå blir gitt rammebetingelser for dette.

Store deler av det samiske verdigrunnlaget er fra gammelt av og fram til i dag knyttet til et liv i nær tilknytning til naturen. Samtidig har det samiske samfunnet i stor grad tilpasset seg dagens kunnskaps- og informasjonssamfunn.

Det er viktig å legge til rette slik at livskraftige reindrifts-, fiskeri-, landbruks- og kombinasjonsnæringer kan opprettholdes og utvikles i de samiske områdene. Virkemidlene må dessuten være tilstrekkelige, slik at bl.a. do-djji, innlandsfiske og andre utmarksnæringer sikres utviklingsmuligheter.

De samiske samfunn må sikres grunnlag for en bærekraftig utvikling i fremtiden. Det er derfor helt nødvendig å sikre beitegrunnlaget for en bærekraftig reindriftsnæring, da den utgjør en svært viktig bærebjelke i den samiske kulturen og i det samiske språket. Dette er beitegrunnlaget for en næring som skal være med og sikre en videreføring av den samiske kulturen og språket for kommende generasjoner. Så lenge arealgrunnlaget for næringen stadig innskrenkes, blir det også vanskelig å bli å jour med reintalltilpasningen. Det er derfor avgjørende at det ikke igangsettes f.eks. store vindkraftprosjekter med tilhørende infrastruktur, som anleggsveier og linjetraseer, før samiske interesser er konsultert.

Komiteens flertall mener det er viktig at vi også bidrar til å sikre grunnlaget for et robust jordbruk i de samiske områdene. Jordbruk er en viktig samisk næring. Dessver-

re har veldig mange gårdsbruk blitt lagt ned de siste årene. Det må settes søkelys på rekrutteringen til jordbruket, og det er nødvendig med tiltak for å gjøre det mer attraktivt for unge å ta over gårdsbruk.

Store rovdyrtap fører til svekket bærekraft både for jordbruk og reindrift. Det er derfor viktig at Sametinget kan ha en reell innflytelse på rovdyrpolitikken i disse områdene.

Komiteens flertall ser fram til framleggelsen av utredningen om samers og andres rett til fiske i havet utenfor Finnmark. Dette er en oppfølging av vedtak fattet av Stortinget under behandlingen av finnmarksloven. Det er viktig at ressursgrunnlaget i de sjøsamiske kyst- og fjordområdene sikres for framtiden. Forskning på kongekrabbeinvasjonen i kyst- og fjordområdene i Finnmark må også ha høy prioritet. Kongekrabben har hatt store og negative konsekvenser for fiskerne i de sjøsamiske kyst- og fjordområdene.

Motorisert ferdsel i utmark må reguleres, men det må også tas hensyn til at aktiv bruk av utmark og høsting av utmarksressurser står sentralt i den samiske kulturutøvelsen og i det samiske levesettet, og at dette er viktige inntektskilder for mange.

Petroleumsvirksomhet i Barentshavet kan få direkte betydning for samiske interesser, særlig ved ilandføring av olje og gass. Det er viktig med konsultasjoner med Sametinget i forbindelse med planlegging av eventuelle ilandføringer. Det er også av stor betydning at vi har en oljevernberedskap som kan takle eventuelle ulykker under de tøffe klimatiske forholdene vi har i dette området.

Det er stor enighet i Stortinget om at urfolksdimensjonen skal være en viktig del av norsk nordområdepolitikk. Klimaendringene vi opplever i de arktiske områdene, og økt press på naturressursene, kan få uante konsekvenser for urfolk i nord. Sametinget må derfor få en aktiv rolle i det videre arbeidet med vår nordområdesatsing.

På vegne av flertallet har jeg gleden av å anbefale innstillingen.

Per-Willy Amundsen (FrP) [13:48:29]: Det er mitt og Fremskrittspartiets håp at dette er den siste stortingsperioden vi behandler Sametingets virksomhet i denne salen. Sametinget bør nedlegges.

Sametinget er et etnisk sammensatt organ – et organ som etter Fremskrittspartiets syn er totalt uforenlig med et liberalt demokrati. Det er forskjellsbehandling satt i system, basert på etnisitet og kulturell bakgrunn. En nasjon som Norge som slår seg på brystet og ønsker å være et liberalt demokrati, kan ikke være bekjent av å ha en politikk hvor vi har ulike rettigheter og ulike ordninger for ulike deler av befolkningen, basert på etnisk tilhørighet eller på kulturell tilhørighet.

De stadig nye rettighetene som samene etter hvert har blitt tilkjent, og som det stadig kommer nye krav om, er dessverre noe som er i ferd med å skape konflikter i Nord-Norge – konflikter som ikke eksisterte tidligere. Dette har kanskje gått pressefolk i Akersgata – og kanskje de fleste representanter som ikke kommer fra den nordnorske delen av landet – hus forbi, fordi det ikke skrives all verden

om dette i hovedstadspressen. Men det er faktisk slik at mange nordlendinger føler den situasjonen man er i ferd med å få i Nord-Norge nå, som problematisk.

Arbeiderpartiet og Regjeringen burde kanskje lytte til sine egne ordførere, ikke minst i Finnmark, som varsler et opprør – et ordføreroppør – mot de særrettighetene som ikke minst kom som et produkt av finnmarksloven. La oss lytte til dem og høre hvordan de oppfatter situasjonen i de nordligste fylkene.

Vi ser at det stadig fremmes nye krav, f.eks. om særrettigheter til olje og gassressurser, basert på etnisitet. Men spørsmålet er: Hvor skal dette ende?

Nylig fikk vi informasjon om og innsyn i at Sametinget har hatt såkalte konsultasjoner med Regjeringen i forbindelse med utarbeidelse av en ny plan- og bygningslov, hvor man skal tilkjenne Sametinget et slags veto i forhold til nordnorske kommuner og kommuner i andre deler i landet – 189 berørte kommuner. Man skal ha en innsigelsesrett – en veldig sterk sådan – som kan overstyre og legge føringer for arealforvaltningen i disse kommunene. Dette var ukjent for de berørte kommunene før de leste om det på Sametingets nettsider. Dette er den situasjonen og den utviklingen vi har i Nord-Norge, og jeg vil si at det er en særdeles uklok politikk at man i denne sal med velsignelse fra samtlige partier, med unntak av Fremskrittspartiet – og det er jeg stolt av – har stått for en politikk hvor man har tildelt en etnisk minoritet i Norge særrettigheter som andre ikke har. Jeg må få lov til å minne om at vi faktisk har flere minoriteter i Norge, også i de nordnorske fylkene, som etter hvert, naturlig nok, vil kunne komme med tilsvarende krav. Dette skaper presedens i forhold til de nye etniske minoritetene vi har fått i Norge de siste tiårene gjennom innvandring. Jeg er redd for at denne salen er i ferd med å skape en politikk, og allerede har gjort det, som vil være meget problematisk i fremtiden når man snakker om like rettigheter for alle mennesker, ikke minst i de tre nordligste fylkene.

Derfor fremmer Fremskrittspartiet i dag et Dokument nr. 8-forslag hvor vi tar et oppgjør med denne etniske forskjellsbehandlingen som Regjeringen står for – og det føyer seg for så vidt godt inn i politikken som Regjeringen står for på andre områder – og foreslår opphevelse av finnmarksloven og nedleggelse av Sametinget. Fremskrittspartiet fremstår som det eneste partiet i dette storting som ikke aksepterer forskjellsbehandling av mennesker på bakgrunn av etnisitet eller kultur. Det er beklagelig.

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen [13:54:01]: Det kunne vært fristende å knytte mange kommentarer til det siste innlegget, men jeg skal bare nytte denne anledningen til å si at behandlingen av Sametingets årsmelding naturlig nok er preget av at man er tilbakeskuende. Det er en melding om en aktivitet som har vært. Jeg ønsker å bidra til at Stortinget får anledning til å diskutere viktige samopolitiske veivalg videre. Jeg mener at selv om man ikke har Fremskrittspartiets utgangspunkt, står vi i denne salen overfor en del prinsipielle problemstillinger som det er viktig at vi går inn i. Det er nok å nevne spørsmål knyttet til f.eks. Sametingets formelle stilling, altså om Sametin-

get skal være et eget rettssubjekt, og hvordan budsjettet for Sametinget skal håndteres. Det er også en svært viktig sak knyttet til forslaget om en nordisk samekonvensjon som tar utgangspunkt i at samene er ett folk i tre land, og om vi kan se på om vi i et nordisk perspektiv kan gjøre f.eks. kulturpolitikken og arealpolitikken enklere, som også saksordføreren var inne på.

Derfor tar jeg, som saksordføreren var inne på, sikte på å komme til Stortinget på slutten av året med en prinsippmelding om samepolitikken, altså ikke knyttet til den aktiviteten som har vært, men til viktige prinsipielle politiske spørsmål i tiden som kommer. Det vil Stortinget få bred anledning til å behandle.

Bare noen få kommentarer til innlegget fra representanten Amundsen. Jeg føler vel at det som er den store prinsipielle forskjellen mellom det syn Fremskrittspartiet representerer, og det som de andre partiene representerer, er spørsmålet om Norge er ett land med to folk. Jeg opplever jo at når det gjelder den problemstillingen, tar det store flertallet i Stortinget utgangspunkt i det faktum at Norge er ett land med to folk. Nettopp det faktum gjør at vi, heldigvis, og med rette, er forpliktet av brede, godt anerkjente internasjonale avtaler om å tilrettelegge demokratiet slik at begge folkegruppene får sine representative organer. Det betyr ikke at Stortinget ikke også er et storting for samene i Norge, men i tillegg har det andre folket i Norge anledning til, gjennom sitt folkevalgte organ, å gi uttrykk for sine synspunkter.

Når Fremskrittspartiet her gir uttrykk for at de er det eneste partiet som har et annet syn på samepolitikken gitt i denne sal, er jo sannheten den at Fremskrittspartiet, nok en gang, går på tvers av en hel rekke internasjonale avtaler som Norge har inngått, og som jeg er stolt over at vi vedstår oss i et internasjonalt samfunn.

Så bare også en veldig kort merknad til dette spørsmålet om ny plan- og bygningslov og innsigelsesrett for Sametinget. Representanten Amundsen sier nå at dette kommer som en overraskelse på kommunene i Finnmark, og sikkert også da på fylkeskommunen i Finnmark. Faktum er at NOU-en som tar utgangspunkt i en ny plan- og bygningslov, der dette forslaget er med, har vært på en bred høring hos alle kommunene i Norge, også hos fylkeskommunen i Finnmark. Alle berørte parter har hatt muligheten til å uttale seg i en høringsprosess om det forslaget. Så det å si at det ikke har vært grunnlag for en høring, og ikke har vært mulig å uttale seg, er en faktisk feil. Og det er klart at når man bygger sin politikk på en feil, er det ikke rart det går ille.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Per-Willy Amundsen (FrP) [13:58:50]: Først til dette med overraskelsen blant ordførerne i Finnmark. Det er et faktum, og det synes jeg Regjeringen og statsråden bør ta med seg, at ordførere i Finnmark, ikke minst fra Arbeiderpartiet, føler dette som overraskende. Kanskje de så for seg noe annet i NOU-en, kanskje så de for seg noe annet i den prosessen som har vært tidligere, men faktum er at når de nå ser – og erfarer – virkningen av den politikken

Regjeringen står for, virkningen av finnmarksloven osv., er det altså slik at svært mange av Arbeiderpartiets egne folk er imot finnmarksloven i dag.

Så til dette med brede internasjonale avtaler som statsråden henviste til. Det er én avtale som det henvises til i forhold til Sametinget og samiske rettigheter, og det er ILO-konvensjonen nr. 169, som knapt nok kan kalles en særlig bred avtale. Det er snakk om at 17 land har tiltrådt denne, og ingen andre enn Norge blant de landene der det bor samer – altså Norge, Sverige, Finland og Russland – har tiltrådt den konvensjonen.

Hvordan kan statsråden hevde at dette er brede, internasjonale avtaler?

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen [14:00:01]: Det er vel ikke slik at urfolks rettigheter bare er hjemlet i ILO-konvensjon nr. 169. Det er vel nok et eksempel på at mangelfulle analyser ligger bak Fremskrittspartiets standpunkt. Hvis man gjennomgår helheten i FNs håndtering av urfolksspørsmål, og også andre menneskerettighetsorganers håndtering av spørsmålet om urfolk, ser man at deres rettigheter er hjemlet i en langt større bredde enn bare i ILO-konvensjonen.

Så er det et faktum at den innsigelsesretten som diskuteres i forbindelse med plan- og bygningsloven, er omtalt i NOU-en, og den har vært på høring ute i kommunene. Jeg må si at jeg tror at ordførerne i Finnmark – og det politiske systemet der – kan lese. De har lest forslaget, og det har vært på høring.

Per-Willy Amundsen (FrP) [14:01:08]: Jeg prøver å oppfordre statsråden til å sette seg ned og lese litt i media, i aviser fra Finnmark. Da vil han kanskje se at situasjonen er litt annerledes enn det han prøver å fremstille den som. Den er tvert imot snarere slik at ordførere i Finnmark, ikke minst fra Arbeiderpartiet, føler at dette er vedtak som er presset nedover hodet på dem, særlig når det er konsultasjoner i forkant av en høring blant kommunene.

Men tilbake til dette med internasjonale konvensjoner. Kan statsråden henvise til noe sted i de internasjonale konvensjonene som Norge har tiltrådt, med unntak av ILO-konvensjon nr. 169, som danner grunnlag for at vi skal ha en etnisk basert sammensatt valgt forsamling av samer i Norge? Dette er noe som opprinnelig var påtenkt og tiltenkt indianere i Sør-Amerika. Det var ikke tiltenkt samer i Norge, for å ta det som utgangspunkt. Da blir det litt merkelig at man henviser til alle andre konvensjoner. Gi meg ett eksempel på en konvensjon som begrunner Sametinget i Norge.

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen [14:02:20]: Jeg opplever til stadighet når jeg diskuterer med representanten Amundsen, at når han møter motstand mot det han gir uttrykk for, bare glir han av gårde og skifter standpunkt.

Nå sier Amundsen at her har det vært konsultasjoner for kommunene ble hørt. Det er nok en gang faktisk feil. NOU-en er hørt med forslaget. Alle høringsuttalelsene har kommet inn, og på det grunnlaget har man ført konsultasjoner. Så det er å villede Stortinget. Man legger vekt

på gale opplysninger. NOU-en er hørt. Den har vært sendt til alle kommunene i Finnmark. Alle har hatt muligheten til å uttale seg før konsultasjonene ble gjennomført. Det er greit nok at man er uenig, men man må forholde seg til det faktum at man er hørt.

Presidenten: Fleire har ikkje bedt om ordet til replikk. Fleire har heller ikkje bedt om ordet til sak nr. 7. (Votering, sjå side 3598)

S a k n r . 8

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Martin Engeset, Kari Lise Holmberg, Bent Høie og Jan Tore Sanner om tiltak for å sikre nødvendig arbeidsinnvandring og dermed bedre tilgangen på arbeidskraft (Innst. S. nr. 252 (2006-2007), jf. Dokument nr. 8:32 (2006-2007))

Presidenten: Etter ønske frå kommunal- og forvaltningskomiteen vil presidenten foreslå at taletida blir avgrensa til 5 minutt til kvar gruppe og 5 minutt til statsråden.

Vidare vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til replikkordskifte på inntil tre replikker med svar etter innlegg frå medlemmer av Regjeringa – innafor den fordelte taletida.

Vidare vil presidenten foreslå at dei som måtte teikne seg på talarlista utover den fordelte taletida, får ei taletid på inntil 3 minutt.

– Det er vedteke.

Vera Lysklætt (V) [14:04:49] (ordfører for saken): Komiteens flertall, alle partiene bortsett fra Fremskrittspartiet, deler forslagsstillernes syn på at Norge kommer til å få et stort udekket arbeidskraftbehov som ikke kan løses innenlands.

Komiteens flertall er enige om at det allerede nå er et akutt behov for arbeidskraft i visse bransjer. Behandling av dokumenter viser videre at det er bred politisk enighet om at vi må finne gode løsninger for å dekke dette arbeidskraftbehovet. En samlet komite er enig i at vi i større grad enn i dag må utnytte de ubrukte reserver av arbeidskraft vi har i Norge. Komiteens medlemmer er enig i at vi verken kan eller bør basere oss på at arbeidskraftbehovet skal dekkes av innvandrere alene. Flertallet av komiteens medlemmer mener imidlertid at vi uansett kommer til å ha et underskudd på arbeidskraft.

Venstre vil understreke at vi står overfor både en langsiktig utfordring og et akutt behov. Den langsiktige utfordringen knytter seg til den demografiske utviklingen, dvs. eldreboelgen. Vi i Venstre er glad for at Regjeringen jobber med en stortingsmelding som tar for seg denne problemstillingen på en grundig måte. Vi er opptatt av at problemstillingen i framtiden ikke kommer til å være hvordan vi kan holde utenlandsk arbeidskraft utenfor Norges grenser, men hvordan vi skal få tak i de beste arbeidstakerne.

At det arbeides med en stortingsmelding med langsiktige løsninger, er en fattig trøst for de bedriftene som allerede i dag sliter med å ansette folk. Flere som vi i Venstre har snakket med, sier at byråkrati og køer venter arbeidsøkende, og at dette hemmer arbeidsinnvandringen. UDI opplyser at gjennomsnittstiden for saksbehandling av arbeidsinnvandringsaker har gått ned, men sier samtidig at det er fordi de nå prioriterer de enkle sakene, mens de mer kompliserte som krever mer papirarbeid, blir skjøvet på. Dette fører til at restansene øker, og at teknologibedrifter med ordnede arbeidsforhold og som er avhengig av personell med høy kompetanse, blir tapere når saksbehandlingstiden er så lang som den er.

Min kollega Trine Skei Grande snakket i februar med en bedrift som kunne fortelle at det å få en ingeniør fra India kunne ta seks måneder. Dette er et stort problem, for det er ingen hemmelighet at mange personer som har fått tilbud om jobb i Norge, blir lei av ventingen og takker ja til tilbud fra andre land i stedet. Vi har også hørt bedrifter klage over at det er vanskelig å få informasjon, at tilgjengeligheten på telefonen hos UDI er begrenset, og at ingen kan svare på hvor lenge det er igjen før man får svar på søknaden. Dette kan kanskje være noe av forklaringen på hvorfor vi ikke fyller opp kvoten når det gjelder faglærte spesialister. Det er viktig at vi tar disse akutte utfordringene på alvor. Derfor støtter vi Høyres forslag om å sette i verk flere tiltak nå og ikke vente til Regjeringen legger fram sin stortingsmelding om migrasjon våren 2008.

Venstre innser at økt arbeidsinnvandring fører til et økt behov for gode kontrollrutiner. Alle som jobber i Norge, skal sikres et godt arbeidsmiljø og normale lønnsbetingelser. Det har dessverre dukket opp flere eksempler på at arbeidsinnvandrere har jobbet under arbeidsforhold og med lønnsbetingelser som er langt dårligere enn det som er normalt i Norge. Det er selvfølgelig uakseptabelt.

Venstre er opptatt av at arbeidsinnvandring foregår i kontrollerte former. De som kommer til Norge for å gjøre en ærlig innsats, skal behandles med respekt og verdighet. Derfor ønsker vi å styrke Arbeidstilsynet, slik at det offentlige forsterker sitt ansvar for å forhindre at utenlandske arbeidstakere utnyttes.

Jeg vil avslutningsvis uttrykke glede over at det nå nærmest er politisk enighet om at norsk regelverk og byråkrati ikke er tilpasset dagens og framtidens behov når det gjelder arbeidsinnvandring. Det er viktig at vi nå viser vilje til å endre og justere reglene etter dette behovet. Venstre ønsker derfor å støtte de fleste forslagene som dokumentet reiser. I tillegg anbefaler vi Regjeringen å innføre et jobbsøkervisum, og at de som allerede har et konkret jobbtillbud og en arbeidskontrakt i Norge, i utgangspunktet får oppholdstillatelse for ett år om gangen. Venstre ønsker også at utenlandske studenter automatisk skal få seks måneders visum for å søke jobb etter fullført utdanning. Gjennomføres disse tiltakene, mener Venstre vi vil være bedre rustet til å møte morgendagens utfordringer.

Jeg tar herved opp de forslagene Venstre er medfor-slagsstiller til, og som er tatt inn i innstillingen.

Presidenten: Representanten Vera Lysklætt har teke opp dei forslaga ho refererte til.

Arild Stokkan-Grande (A) [14:10:17]: Jeg vil starte med å påpeke at presidenten har en usedvanlig flott dress på seg i dag! (Presidenten og representanten hadde like dresser på seg.)

Det er bra at forslagsstillerne reiser en debatt om hvordan vi kan møte morgendagens behov for arbeidsinnvandring. Norge og Europa vil i løpet av de nærmeste ti årene komme til å trenge arbeidskraftinnvandring, bl.a. fordi andelen eldre i tiden framover vil stige kraftig i forhold til yrkesaktive.

For det første må vi jobbe for økt sysselsetting i Norge. Mange jobber ufrivillig deltid, særlig innenfor helsevesenet. Dette har Regjeringen allerede tatt fatt i. Vi må sørge for at flere kommer i arbeid, at det er færre som varig går på trygd, og at eldre kan stå lenger i arbeid – også gjennom forsøk med 6-timersdag og ved seniortiltak.

Vi har også en lang rekke innvandrere som bor i Norge i dag, som står utenfor arbeidslivet. Vi må sørge for at de kan komme seg ut i jobb for å løse viktige oppgaver i samfunnet, og også fordi det vil gjøre det lettere å lykkes med integreringen dersom de som flytter til Norge, føler at det er bruk for dem.

Men behovet for arbeidskraft kan ikke alene dekkes innenlands. Derfor jobber Regjeringen nå med en stortingsmelding om arbeidsinnvandring.

Flere av forslagene i dokumentet vi nå behandler, jobber Regjeringen allerede med, og departementet vil komme med forslag til endringer etter hvert som aktuelle tiltak er tilstrekkelig utredet. I den nye utlendingsloven vil det også komme forslag til endringer vedrørende arbeidsinnvandring. Regjeringen har også i lang tid jobbet med tiltak mot sosial dumping. Dette er noen eksempler på viktige tiltak som allerede er gjennomført.

Å påstå at Regjeringen er passiv, som opposisjonen prøver seg på, er derfor feilaktig. Opposisjonen bør heller konsentrere seg om å være konstruktiv. Det vil den nok lykkes bedre med.

Alle i denne salen er enige om at arbeidsinnvandring bør skje i ordnede former. Da er det viktig å bruke tid på å utrede hvordan de ulike tiltakene vil slå ut, og vurdere dem grundig.

Det er flere forhold vi må ta stilling til: Hvordan kan vi gjøre Norge mer attraktivt på det globale arbeidsmarkedet? Vi må også vurdere ulike velferdsordninger for de arbeidstakerne som hentes inn. Vi må sikre at de arbeidstakerne som flytter hit, kan bli stående i arbeid lenge, at de ikke jobber livet av seg i en periode, til de ikke klarer mer og havner på trygd. Vi må også vurdere hvordan dette virker på avsenderlandet, bl.a. gjennom «brain drain» osv.

I Polen ser vi nå en formidabel velstandsøkning. Det blir en utfordring for Norge å trekke til seg arbeidskraft i framtiden når velferd og lønn øker i de tidligere østeuropeiske landene.

Utfordringene som vi i dag diskuterer, og som Regjeringen har en voldsom fokusering på, ser det dessverre ikke ut til at Fremskrittspartiet tar inn over seg. I merk-

nads form skriver de bl.a. at demografiutfordringene er betydelig overdrevet. De vil ikke løfte en eneste finger for de bedriftene som har behov for arbeidskraft. For det første mener de at dagens arbeidsinnvandring er tilstrekkelig, og for det andre mener de at bedriftene selv må ta hele jobben hvis de har behov for arbeidskraft. De skriver videre at behovet skal dekkes innenfor Europa, til tross for at vi vet at de fleste europeiske land har det samme behovet for arbeidsinnvandring, og at vi derfor må leve med en ganske knallhard konkurranse. Videre skriver de at de vil ha maks. 1000 innvandrere fra ikke-vestlige land pr. år. Til Fremskrittspartiets opplysning kan jeg si at vi i dag har 107 000 innvandrere i arbeidslivet fra ikke-vestlige land.

Jeg tror utrolig mange pasienter, eldre og ikke minst næringslivet er glad for at vi hittil ikke har fulgt Fremskrittspartiets naive linje. Fremskrittspartiets linje er kort-siktig og direkte uansvarlig. Men som det populistiske partiet Fremskrittspartiet er, tror jeg ikke det vil gå lang tid før de også innser at vi i framtiden faktisk har behov å ha mennesker til å jobbe på sykehus, i institusjoner for eldre og til å kjøre buss og trikk. Da kommer nok også de diltende etter, men som i klimasaken vil de nok komme sørgelig sent.

Presidenten: Presidenten takkar representanten Stokkan-Grande for komplimenten innleiingsvis, og set pris på at representanten Stokkan-Grande også har god klessmak!

Per-Willy Amundsen (FrP) [14:15:28]: I edruehetens navn synes jeg vi skal prøve å trekke denne debatten litt ned på landjorden, der den hører hjemme. Her blander man begreper så det holder. Dette er egentlig minst to veldig ulike debatter, men så langt har de som har vært fremme her, pratet som om dette var én sak, og sauset alt i hop.

La oss ta utgangspunkt i det som kanskje er det viktigste. Det gjelder den såkalte ekspertkvoten, som gjelder personer som har kompetanse som er vanskelig å finne i Norge, som vi har mangel på i Norge, f.eks. geologer, som vi har underskudd på. Der har vi en ekspertvotearbeidsgang som gjør det mulig å hente personer utenfor EØS-området til Norge gjennom arbeidsinnvandring. Dette er det et bredt flertall for i Stortinget. Fremskrittspartiet står også bak de merknadene fra komiteen som går på å forenkle regelverket, gjøre det mer smidig, mindre byråkratisk og redusere saksbehandlingstiden osv., med tanke på å tjene de bedriftene som trenger den spesialkompetansen som vi mangler i en del sammenhenger. Det er en debatt hvor vi alle stort sett er enige. Så får vi se senere hvorvidt den ordningen skal utvides. Fremskrittspartiets utgangspunkt er at en trenger i hvert fall ikke å utvide den når vi ikke engang greier å fylle opp kvoten hvert år.

Så er det en helt annen debatt som Arild Stokkan-Grande og flere sauser i hop med denne ekspertkvoten. Det er debatten om den såkalte massive arbeidsinnvandringen Norge kommer til å trenge i framtiden, som alle prater om, og som er blitt en veldig stor sak. Her ber jeg om edruehet.

Hva er det egentlig man snakker om? Man tar gjerne utgangspunkt i f.eks. eldrebølgen, og så sier man at sammensetningen av befolkningen i løpet av så og så mange år kommer til å endre seg, slik at vi får veldig mange eldre. Folk lever lenger i Norge – og det er jo bra, skulle en tro. Befolkningssammensetningen blir slik etter hvert at det blir veldig mange eldre, noe som vil kreve flere hender i eldreomsorgen. Det er vi skjønt enige om. Men det vil være en vedvarende, en konstant tilstand fordi hele befolkningsutviklingen har endret seg. Da kan man ikke bøte på det ved med jevne mellomrom å hente inn arbeidsinnvandrere fra land utenfor EU for å møte utfordringen der og da. Det må man jo da gjenta med x antall års mellomrom. Det vil ikke løse noe som helst problem. Disse folkene vil også bli gamle en gang og vil trenge omsorg. Så dette løser ingen problemer. Det har de aller fleste økonomer skjønt. NHO har også advart mot det. Så dette er å blande kortene.

Man må faktisk tenke helt annerledes. Det handler om å omstille norsk økonomi. Norsk økonomi må omstille seg til en ny virkelighet, hvor vi kommer til å trenge en større andel tilsatte i Norge som leverer helse- og omsorgstjenester. Det må være den reelle situasjonen.

Det betyr at vi må snu om på hvordan vi bruker arbeidsfaktorene i samfunnet. Det er grunnleggende økonomi. Hvis man prøver å si at vi er nødt til å hente arbeidsinnvandrere fra land utenfor EU for å bøte på dette, er det å føre folk bak lyset. Det man i realiteten sier da, som man ikke tør å si høyt, er at man skal underby lønnen til norske sykepleiere, til norske hjelpepleiere, for å kunne levere de tjenestene fra land utenfor EU i framtiden. Det er det man ikke sier. Det er det som er realiteten.

Hvis man derimot lar markedet fungere – og jeg vet det er vanskelig for mange partier å svelge det, særlig regjeringspartiene – er det faktisk slik at markedet er utmerket i stand til å løse den utfordringen helt selv. Behovet og etterspørselen etter helse- og omsorgsarbeidere vil selvfølgelig medføre en økt prising av nettopp de tjenestene, noe som betyr at flere vil velge det yrket – klassisk tilbud/etterspørsel.

Så er det altså slik at vi har en uutnyttet arbeidskraftreserve i Norge. Det er folk som er i andre livssituasjoner, og som kanskje kunne vært i jobb, men også folk i offentlig sektor. Vi bruker i altfor stor grad vår arbeidskraft som tilsatte i offentlig sektor i stedet for i verdiskapende næringer. Omstilling og slanking av offentlig sektor vil også frigjøre arbeidskraft som vi kan bruke i denne sammenhengen.

Kari Lise Holmberg (H) [14:20:59]: I Dagens Næringsliv i går kunne vi lese et fornuftig, men likevel fornøylig intervju med arbeids- og inkluderingsministeren. Det var fornuftig fordi statsråden erkjenner at arbeidsmarkedet ville vært i en kritisk situasjon uten de 100 000 arbeidsinnvandrere vi nå har fra det tidligere Øst-Europa. Kostnadspresset ville vært større og rentene høyere. Men det var fornøylig fordi statsrådets parti i forrige stortingsperiode sa noe helt annet. Da var de imot økt arbeidsinnvandring og også skeptiske til utvidelsen av EU- og EØS-området.

Artikkelen var fornuftig fordi statsråden erkjenner et fortsatt arbeidskraftbehov, og er bekymret for om vi greier i tilstrekkelig grad å få mange til å komme i årene framover. Den var fornøylig, eller rettere sagt uforståelig, fordi han nå ikke benytter denne anledningen til å gå for våre elleve tiltak for å sikre nødvendig arbeidsinnvandring og dermed bedre tilgangen på arbeidskraft.

Vi må ta i bruk alle kilder til arbeidskraft, sier administrerende direktør Lars Haukaas i NAVO. Vi kunne lese i Aftenposten i går at norske bedrifter vil ansette som aldri før. Nesten tre av ti norske bedrifter vil ansette folk. Det gjør de norske bedriftslederne til de mest optimistiske i Europa. Norge har nå det heteste arbeidsmarkedet, noe som gjør utfordringene spesielt store, siden arbeidsledigheten er på et rekordlavt nivå.

Hva gjør så Regjeringen i en slik situasjon? Jo, statsråden sier at Stortinget skal vente på en stortingsmelding som kommer våren 2008, for å se alt i sammenheng. Dette er ikke noe annet enn en utsettelse – en fullstendig unødvendig utsettelse, fordi elleve konkrete forslag ligger på bordet, klare til å vedtas og iverksettes.

Selv regjeringspartiene sier i merknads form at Norge og Europa de nærmeste tiårene kommer til å trenge arbeidskraftinnvandring, og at dette ikke bare kan dekkes innenlands. Fafo mener vi bør ha et regelverk som på en enklere måte gjør det mulig for arbeidsgivere å kunne bruke utenlandsk arbeidskraft. Det er beklagelig at Regjeringen tror den har god tid. Men det står i motsetning til hva både NHO og KS gav uttrykk for i komitehøringene. Dette haster nå i 2007, for situasjonen på arbeidsmarkedet er akutt, og det blir for lenge å vente på regelendringer som tidligst kan tre i kraft i 2009. Skal kua dø mens gresset gror?

Jeg finner det høyst merkelig og ganske forstemmende at regjeringspartiene og delvis Fremskrittspartiet ikke kan stemme for, for dermed å få vedtatt og utført tiltak som næringslivet selv ber om.

For det første burde det være en smal sak å kunne gi visum med lang varighet for arbeidstakere ansatt i bedrifter som er lokalisert både i utlandet og i Norge. For det andre vil det også være høyst påkrevd å endre regelverket slik at det i byråkratiet og saksbehandlingen skilles klart mellom arbeidsinnvandring på den ene siden og asylinnvandring og opphold på humanitært grunnlag på den andre siden. Dette påpeker også Fafo i sin rapport. Det er en foreldet form for saksbehandling som bør erstattes med en modell med forhåndsgodkjenning av bedrifter og et hurtigproseduresystem. For det tredje er det nødvendig å forenkle prosedyrer for forlengelse og fornyelse av arbeidstillatelser. Det burde være unødvendig å oppleve at flere bedrifter sier det er vanskelig og tungvint å få fornyet arbeidstillatelsene for sine ansatte.

Disse tre forslagene er alle eksempler på hva vi mener raskt må gjøres for å lette det presset bedriftene er utsatte for i jakten på arbeidskraft. Det burde også bli satt fullt trykk på å skaffe landet høykompetent arbeidskraft. Derfor foreslår vi skatteincentiver.

Ytterligere sju gode forslag sier regjeringspartiene nå nei til i påvente av en handlingsplan som altså tidligst kan

få virkning i 2009. Det er for sent for næringslivet. De vil ha handling nå, ikke bare fagre ord og løfter. Det er ikke planer vi trenger, men handling og konkrete tiltak. Da må jeg jo få sette et spørsmålstegn ved Arbeiderpartiets antydninger om at man ønsker en konstruktiv opposisjon. For hva er vel mer konstruktiv enn når vi i opposisjonspartiene setter oss ned og jobber fram elleve konkrete tiltak som næringslivet etterspør? Det burde Regjeringen og regjeringspartiene kunne ta imot med en utstrakt hånd.

Bjørge Tørresdal (KrF) [14:26:17]: Vi trenger flere arbeidere her i landet! Etterspørselen etter arbeidskraft er i mange bransjer større enn tilbudet. Arbeidsinnvandring gjør det imidlertid mulig fortsatt å holde et høyt produktjonsnivå, samtidig som lønnsutviklingen er moderat og prisveksten begrenset. Ferske beregninger viser dessuten at dersom det ikke hadde kommet arbeidstakere til Norge fra andre land, ville rentenivået ha vært 0,75 pst. høyere enn i dag. Det er ingen tvil om at vi som nasjon er avhengig av utenlandske arbeidere. I likhet med forrige taler vil også jeg si at det er fortvilende å være vitne til at Regjeringen har en så langsam holdning til dette spørsmålet. Regjeringen har varslet at den jobber med en stortingsmelding om arbeidsinnvandring som skal komme i 2008. Eventuelle regelendringer vil dermed tre i kraft tidligst i 2009.

Det må iverksettes tiltak som kan virke på kort sikt, og som kan løse de akutte behovene. Det er på høy tid at regelverket for arbeidsinnvandring forenkles og endres. Mange av forslagene i Dokument nr. 8:32 er tiltak som kan iverksettes som strakstiltak. Norge trenger arbeidsinnvandring, og det vil være umåtelig dumt om vi behandlet arbeidsinnvandrerne på en slik måte at de i framtiden foretrekker å arbeide andre steder.

Jeg vil understreke at sosial dumping er en av arbeidslivets største utfordringer. Dette krever at myndighetene raskt utarbeider en helhetlig strategi for å møte utfordringene. Når Regjeringen legger opp til å bruke nærmere tre år på å utarbeide en stortingsmelding som omhandler temaet, er det grunn til å utvise utålmodighet. Kristelig Folkeparti er veldig overrasket over og kritisk til at Regjeringen har en så passiv holdning til et så viktig tema.

I dag blir høyt kvalifisert arbeidskraft dårlig utnyttet. La meg gi et eksempel: Vi har en kvote for hvor mange spesialistarbeidstillatelser som kan gis hvert år. Denne kvoten er dessverre langt fra oppfylt. Det kan ha sammenheng med for få søkere, men jeg må si at jeg undrer meg når en albansk jente med 3-årig universitetsutdanning fra Blindern, *ikke* får arbeidstillatelse her i Norge. Jeg må si det med en viss ironi: Heldigvis var hun spesialist nok til å få jobb ved Albanias ambassade i Sverige. Kanskje det ikke bare er antall søkere som er for lavt, men det er for trang port til å komme inn. Jeg tror vi må revurdere våre holdninger til arbeidsinnvandring. Norges behov for økt arbeidsinnvandring bør reflekteres i regelverk og behandling av søknader om arbeidstillatelser.

Sammen med Høyre og Venstre foreslår vi i Kristelig Folkeparti å gi utenlandske studenter som har tatt høyere utdanning i Norge, en mulighet til å få være her litt lenger,

til å få arbeidstillatelse i inntil fem år etter fullført utdanning. Så kan de øke sine kvalifikasjoner og sin kompetanse. Den utenlandske studenten kan allerede norsk og vil nyte godt av god arbeidserfaring. Norge trenger definitivt ekstra hender og hoder.

Kristelig Folkeparti stiller seg positive til de fleste av forslagene fra bl.a. Høyre. Forslag nr. 4 representerer derimot et etisk dilemma. Forslaget går ut på å «vurdere forenkling/ending av regelverket for arbeidsinnvandrere fra ikke-EU-land som ønsker å ha ektefelle/barn med til Norge». Kristelig Folkeparti mener at regler for familiegjenforening skal være like for alle innvandrere fra land utenfor EU, uavhengig av om vedkommende har en nytteverdi for landet i form av å være arbeidskraft eller ikke. Jeg stiller spørsmål ved hvilke etiske vurderinger som ligger bak en slik differensiering som foreslås. Jeg mener vi heller må arbeide for en forenkling og raskere saksbehandling for familiegjenforening generelt.

Til slutt vil jeg vise til innstillingen og ta opp de forslagene Kristelig Folkeparti er med på der.

G u n n O l s e n hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten: Representanten Bjørge Tørresdal har tatt opp de forslagene hun refererte til.

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen [14:30:47]: Jeg deler mange av de analysene som framføres fra denne talerstolen, om at det er en krevende situasjon i det norske arbeidsmarkedet. Jeg vil bare komme med et par tall for å illustrere det.

NAV hadde en bedriftsundersøkelse for kort tid tilbake, der man var i direkte kontakt med bedrifter. Et av spørsmålene som ble stilt, var hvor mange ledige stillinger man hadde. Når NAV oppsummerer dette, var det for bare to–tre uker siden 88 000 ledige stillinger i Norge. For 14 dager siden la NAV også fram ledighetsstatistikken, som viste 42 000 helt ledige. De to tallene illustrerer at det er over dobbelt så mange ledige stillinger som det er helt ledige i Norge. Det beskriver selvfølgelig at det er et presset arbeidsmarked. Situasjonen i arbeidsmarkedet er slik, til tross for det faktum at vi har en betydelig arbeidsinnvandring til Norge. Vi har god oversikt over hvor mange som har fått enkelttillatelser og jobber i norske bedrifter. Men vi har ikke fullt så god oversikt når det gjelder tjenesteinnvandring. I pressen har jeg sagt at vi kan regne med at vi har om lag 100 000 arbeidstakere i Norge fra EØS-området som smører det norske arbeidsmarkedet.

Det disse tallene beskriver, er at situasjonen er alvorlig. Men de beskriver jo også at Norge har en svært offensiv arbeidsinnvandringspolitikk. Vi er blant de land i Europa som har desidert flest arbeidsinnvandrere. Når jeg møter europeiske kollegaer, snakker vi mye om hvordan Norge har greid å tilrettelegge for en arbeidsinnvandring som har hatt stor positiv effekt for Norge.

Jeg synes det er viktig å prøve å gi en balansert beskrivelse av situasjonen. Vi har en alvorlig situasjon. Den må vi ta inn over oss, samtidig som det er helt åpenbart at vi

har lyktes med å dempe presset i norsk økonomi gjennom at vi over mange år har lagt til rette for arbeidsinnvandring.

Jeg mener at de forslagene som er fremmet fra Høyre, er konstruktive bidrag til å kunne gå enda videre med å legge til rette for økt arbeidsinnvandring, som jeg mener Norge trenger. Derfor tar jeg seriøst disse forslagene med meg, uten at det betyr at jeg på vegne av Regjeringen føler at jeg kan utkvittere alle i dag.

Jeg skal gi ett eksempel. Overgangsordningene trekkes ofte fram som grepet for virkelig å få økt arbeidsinnvandring. Jeg er veldig i tvil om fjerning av overgangsordningene vil føre til at vi får flere arbeidsinnvandrere. Jeg tror kanskje tvert imot. Det faktum at vi har overgangsordninger som sikrer norske lønns- og arbeidsvilkår for enkeltarbeidstakere, kan virke rekrutterende og positivt for Norge. Vi ser jo at vi rekrutterer bedre i forhold til arbeidsinnvandring enn alle de land som ikke har overgangsordninger. Det at vi har overgangsordninger, og at vi dermed greier å tilby arbeidstakere ordnede lønns- og arbeidsvilkår, kan like godt virke positivt rekrutterende som negativt.

La meg bare bruke dette som et konkret eksempel på at jeg ikke synes svarene er helt åpenbare og enkle, men at det er konstruktive bidrag som vi virkelig tar med oss i det videre arbeid.

Vi gjør fortløpende vurderinger. Vi fremmer konkrete forslag når vi finner det forsvarlig, men vi ønsker også å invitere Stortinget til en helhetlig gjennomgang. Vi tror vi har tid til det. Derfor vil vi først og fremst gjøre det i to omganger. For det første vil vi nå i juni fremme forslag om ny utlendingslov, som formelt har lovsiden rundt mye av arbeidsinnvandringen. Rett over nyttår vil vi så komme med den første omfattende, helhetlige stortingsmeldingen om arbeidsinnvandring, der vi også skal ta tak i de problemstillingene som representanten Amundsen var inne på: Hvilke behov har vi? Hva vil virkningene totalt sett være for norsk økonomi? Hvis vi prøver å se 30 år fram i tid, hvor vil vi da være? Hva trenger vi da? Hvilke fordeler og ulemper er det? Hvordan skal vi legge nasjonale strategier for å møte de utfordringene?

Helt til slutt: Jeg tror at det er klokt av Stortinget å ta seg tid til den helhetlige gjennomgangen som Regjeringen inviterer til.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Bent Høie (H) [14:36:18]: Jeg tror det er stor enighet om virkelighetsbeskrivelsen. Vi møter store utfordringer, i og med at vi på mange måter har tatt ut mange av de mulighetene vi hadde til å få arbeidsinnvandring fra EØS-området. Norge har vært dyktig til det. Vi hadde et historisk fortrinn gjennom at vi lenge hadde hatt sesongarbeidsinnvandring, som har hjulpet oss i den situasjonen.

Utfordringen nå er imidlertid at vi møter sterkere konkurranse når det gjelder arbeidskraft. Norge er i den situasjon, i motsetning til stort sett alle andre land i Europa, at vi har tatt ut vår hjemlige arbeidskraftreserve gjennom at vi, heldigvis, har en historisk lav ledighet, og at vi, hel-

digvis, stort sett har en stor andel av kvinnene i arbeid. Det gjør at hvis vi ikke nå tar riktige grep på dette området, kan Norge sakke akterut i en situasjon der det ellers er stor internasjonal vekst.

Vil vi oppleve at Regjeringen kommer til Stortinget med noen av disse forslagene nå, enten i utlendingsloven eller fortløpende i løpet av høsten, eller må vi vente til 2008 og risikere nedgangstider før disse forslagene blir fremmet?

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen [14:37:30]: Jeg tar spørsmålet positivt. Det er krevende å svare helt eksplisitt i forhold til akkurat de forslagene, men f.eks. når det gjelder spørsmålet om visum med lang varighet for arbeidstakere ansatt i bedrifter, som er forslag 11, vil vi ganske snart sende på høring et forslag til endring av reglene om flerreisevisum som åpner for at slikt visum ikke bare kan gis for ett år om gangen, men for hele fem år. Det er jo et eksempel på at vi jobber med en del av de forslagene som Høyre fremmer, også på kort sikt.

Vi sendte i forrige uke på høring et forslag om at EØS-arbeidstakere kan begynne å jobbe med én gang man har lagt inn en fullverdig søknad. Så har man lagt fram en fullverdig søknad, kan man bare starte i jobben. Man trenger ikke å vente på innvilgelse før man starter. Dette er eksempler på kortsiktige tiltak som vi vil gjøre nå og fortløpende utover.

Per-Willy Amundsen (FrP) [14:38:53]: Det er bra å konstatere at Fremskrittspartiet og statsråden i hvert fall på to punkter er enige: at man ikke skal forhaste seg med å fjerne overgangsordningen, og at man bør ta seg skikkelig god tid for å vurdere arbeidsinnvandring ut fra alle synspunkter før man trekker noen konklusjoner. Det er Fremskrittspartiet veldig enig med statsråden i.

Men så har jeg lyst til å utfordre statsråden med hensyn til å være konkret og ærlig. Hvis man velger å se bort fra markedsmekanismene og bruker en storstilt arbeidsinnvandring – som jeg tror er begrepet statsråden har brukt tidligere – for å dekke behovet innenfor pleie- og omsorgsyrkene i framtiden, kan statsråden være ærlig på det og vedgå at det også vil bety lavere lønnsøkninger for hjelpepleiere og sykepleiere i fremtiden?

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen [14:39:58]: Det som har skjedd så langt i de tre-fire siste årene siden EØS-området ble åpnet opp i så stor grad, er at Norge har hatt høy vekst som nasjon. Reallønnen har steget svært mye. Vi er blant de beste land i Europa når det gjelder reallønnsøkning, og vi har hatt den høyeste arbeidsinnvandringen. Så så langt har jo tesen til representanten Amundsen vist seg ikke å stemme i virkelighetens verden. Vi har hatt både reallønnsøkning og en klar vekst i arbeidsinnvandring. Jeg tror at det er en veldig forenklet teori som legges til grunn, i den forstand at hvis man nå sier at offentlig sektor bare må tilfredsstille sitt arbeidskraftbehov ved å øke lønningene, og det bare fører til at også privat sektor må svare, og det fører til en lønns spiral der kostnadene vokser uten at reallønnskraften øker, er jo ikke det en ønsket

lønnsutvikling, fordi det fører bare til nominell lønnsøkning uten at man får en reallønnsøkning.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til replikk.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Bent Høie (H) [14:41:36]: Det var to innlegg som fikk meg til å ta ordet. Det første var fra representanten Arild Stokkan-Grande, som utfordret opposisjonen til å være mer konstruktiv. Jeg må si at det er et relativt provoserende budskap i en situasjon der Arild Stokkan-Grande utmerket godt vet at opposisjonen i denne saken ved flere anledninger har henvendt seg til regjeringspartiene og ønsket å drøfte fram enighet om forslag og innstilling. Så jeg håper ikke vi får den type utsagn i fremtidige debatter i en situasjon der opposisjonen så til de grader ønsker samarbeid med Regjeringen.

Men så var det fremstillingen fra Fremskrittspartiet om at markedet ville løse dette. Høyre er også et parti som har stor tro på markedet, men i en situasjon der tilgangen på arbeidskraft er begrenset, er det selvfølgelig sånn at mangel på arbeidskraft vil føre til lønnsøkning. Hvis konsekvensen av det er at en forskyver balansen mellom offentlig og privat sektor – som vil være konsekvensen hvis lønnsøkningen blir så stor i offentlig sektor at den tapper arbeidskraft over til seg – håper jeg at Fremskrittspartiet i dag vil gå ut på plenen til dem som står utenfor og demonstrerer, og være ærlige overfor dem og fortelle dem at norske industriarbeidsplasser skal eksporteres i rekordfart ut av landet. Det vil nemlig være konsekvensene av Fremskrittspartiets politikk, fordi disse arbeidsplassene vil få en trippel smell. De vil mangle arbeidskraft. De vil oppleve en økt renteutvikling og en økt kronekurs, og de vil oppleve at de vil tape i konkurranse med andre om arbeidskraften. Men da synes jeg at Fremskrittspartiet skal være ærlige på det og si at Fremskrittspartiet velger en restriktiv innvandringspolitikk foran norske industriarbeidsplasser. Men Carl I. Hagen har jo i et tidligere berømt innlegg svart på den utfordringen med å si: So what! Det synes jeg at Fremskrittspartiet skulle begynne å gjenta og være ærlige i forhold til.

Arild Stokkan-Grande (A) [14:44:25]: Det er to innlegg som jeg føler behov for å knytte noen kommentarer til. For å ta det siste innlegget først: Jeg startet mitt innlegg med å berømme forslagsstillerne for å reise en viktig debatt. Det er konstruktivt. Men når man har sett svaret fra statsråden, og når man har hatt rik mulighet til å følge med på hva som faktisk har vært av forslag tidligere, er det en ganske stor overdrivelse å påstå i merknads form og også i debatten her at Regjeringen er passiv i dette spørsmålet. Derfor mener jeg fortsatt at opposisjonen lykkes bedre når man er konstruktiv, enn når man kommer med slike grunnløse påstander.

Så til Per-Willy Amundsen, som påstår fra talerstolen her at det ikke vil løse noen verdens problemer å importere arbeidskraft. Da er det fristende å spørre Amundsen hva som er hans resept på de utfordringene vi står overfor,

bl.a. innenfor eldreomsorgen. Er det å føre en eldrepolitikk i hele landet lik den Fremskrittspartiet og Høyre fører i Oslo, hvor 270 eldre i fjor ble nektet plass på institusjon fordi det ikke var plasser nok? Er det det som er resepten? I så fall kan man jo langt på vei lykkes uten å importere noe arbeidskraft. Eller er det f.eks. at bedriftseierne i framtiden må takke nei til nye ordrer? Det kunne vært interessant å få svar på de spørsmålene når Amundsen nå skal ha ordet etterpå.

Per-Willy Amundsen (FrP) [14:46:29]: For å ta det siste først: Arild Stokkan-Grande etterlyser vårt alternativ. Det har jeg jo nettopp gjort rede for. Vi tror på markedsmechanismene. Vi ønsker å la markedsmechanismene fungere. Det vil bety at flere vil jobbe i omsorgssektoren i framtiden, og til høyere lønninger. Slik fungerer markedet hvis vi lar det fungere.

Men så – til representanten Bent Høie – må vi gjøre andre ting samtidig, og det handler om å redusere omfanget av offentlig sektor, slik at vi ikke binder opp for mye av vår arbeidsstyrke i offentlig sektor. Der er Fremskrittspartiet og Høyre skjønt enige. Samtidig kan vi gjennom å åpne i langt større grad for private helse- og omsorgstilbud møte utfordringen på det området.

Ny teknologi vil i framtiden selvfølgelig gjøre seg gjeldende innenfor pleie og omsorg, som det gjør på alle andre områder – noe som kanskje betyr at i takt med høyere prising av arbeidskraft vil også arbeidsintensiviteten innenfor pleie og omsorg bli lavere. Det er mange muligheter her.

Poenget er at å slå fast i utgangspunktet at vi trenger arbeidsinnvandring – massiv sådan – fra land utenfor Europa, på tross av at vi snart har en halv milliard mennesker å hente arbeidskraft fra innenfor EU/EØS-området, å bare slå det fast uten videre uten å tenke på konsekvensene av det på lang sikt, det er hva jeg vil kalle uansvarlig politikk. En slik ny politikk vil være ikke-reversibel, og den kan ha store konsekvenser for samfunnet. Derfor er det viktig at man setter seg ned og tenker nøye igjennom dette og, ikke minst, lytter til kritiske økonomer som mener at her er det mye fusk i faget, og at her bør man tenke seg nøye om før man implementerer nye politiske virkemidler.

For det er et faktum, som jeg sa i stad, at antall eldre i Norge kommer til å utgjøre en større del av befolkningen på lang sikt. Det er ikke en kortsiktig affære. Det kommer til å forbli sånn over lengre tid. Da vil arbeidsinnvandring kun løse problemet midlertidig, for når den generasjonen man henter inn som arbeidsinnvandrere for å bøte på utfordringene i helse- og omsorgsyrene, blir gamle, må vi hente inn nye, som igjen vil kreve pleie og omsorg.

Så det er bare å utsette problemet. Og mens man utsetter problemet, vil problemet vokse seg større. Det er ikke en fornuftig politikk. Det mener i hvert fall ikke Fremskrittspartiet. Dette bør man gå grundig igjennom og se på konsekvensene av før man kommer med lettvinne løsninger på store utfordringer i framtiden.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 8. (Votering, se side 3598)

S a k n r . 9

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Bent Høie, Trond Helleland, Kari Lise Holmberg, Øyvind Halleraker og Jan Tore Sanner om informasjon, kommunikasjon og teknologi (IKT) i utlendingsforvaltningen (Innst. S. nr. 247 (2006-2007), jf. Dokument nr. 8:70 (2006-2007))

Kari Lise Holmberg (H) [14:50:22]: Jeg kan bare henviser til forrige sak, og jeg skal ikke drøye debatten med å ta alle argumentene om igjen, men si at dette egentlig er to sider av samme sak. Denne saken er et tillegg til den forrige vi behandlet. For ytterligere å styrke mulighetene for forenkling av saksbehandlingen fremmes det i denne saken et forslag i fire punkter om IKT i utlendingsforvaltningen. Jeg skal ikke referere hva forslaget inneholder, bare si at det ikke kun går på forenkling og effektivisering av selve byråkratiet og forvaltningen, men også på å gjøre det lettere for dem som kommer til landet, å forstå det samfunnet de kommer til. Så det er to sider av denne saken som er viktige.

Bakgrunnen for at jeg sier det, er at jeg for bare et par uker siden var sammen med noen kollegaer fra Telemark på besøk hos den litauiske ambassadøren i Oslo. Det viktigste budskapet vi fikk hos ambassadøren, var den dyrekjøpte erfaringen litauerne har med manglende norsk mottakerapparat for arbeidsimmigranter. Når landet vårt trenger og etterspør utenlandsk arbeidskraft, bør vi også være i stand til å ta vel imot dem – derfor vårt forslag i denne saken.

Jeg skal ikke framheve mer av våre kritiske innvendinger om passivitet og at dette ikke skjer fort nok, bare si at vi mener selvfølgelig det samme i denne saken som i den forrige saken.

Da skal jeg helt avslutningsvis sitere Max Frisch. Han sier følgende:

«Man roper på arbeidskraft. Men det er mennesker som kommer.»

Litauerne – og andre arbeidsimmigranter – ville fått en bedre tilværelse i Norge hvis Regjeringen hadde fått opp farten og vi raskt kunne gjennomføre forenklinger som kommer dem til gode.

Med dette tar jeg opp forslaget fra Høyre.

Presidenten: Representanten Kari Lise Holmberg har tatt opp det forslaget hun refererte til.

Statsråd Bjarne Håkon Hanssen [14:53:05]: Jeg skal ikke polemisere. Men noe av det første jeg bet meg merke i da jeg tok over som ansvarlig statsråd på dette feltet, var at deler av det elektroniske saksbehandlingssystemet i UDI var svært gammeldags. Det går først og fremst på at man ikke greier å behandle dokumenter elektronisk, og man bærer saksmapper mellom politi, UDI og UNE. Det er klart at det etter hvert blir betydelige saksdokumenter – mange hundre sider med dokumenter – som er et vesentlig bidrag til at ting går sent.

Dette var ikke en situasjon som oppstod 17. oktober 2005. Det var en situasjon som preget UDI i de fire årene før den tiden også, mens Høyres leder var ansvarlig. Man kan si at jo da, jeg har brukt litt tid på å få på plass de bevilgningene som gjør at vi nå er i gang med å investere i et elektronisk saksbehandlingssystem i UDI. Men nå er vi i gang, og de første 15 millionene ligger vel nå i revidert nasjonalbudsjett. Jeg skulle gjerne hatt de 15 millionene på plass den 18. oktober 2005, men nå er de på plass. Jeg synes det er en feil beskrivelse å si at dette først og fremst gir uttrykk for sendrektighet fra Regjeringen, med tanke på hva slags elektronisk saksbehandlingssystem jeg arvet fra den forrige regjering.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 9. (Votering, se side 3599)

S a k n r . 1 0

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om lønnsregulering for arbeidstakere i det statlige tariffområdet 2007 mv. (Innst. S. nr. 254 (2006-2007), jf. St.prp. nr. 82 (2006-2007))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet. (Votering, se side 3600)

S a k n r . 1 1

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om årsmelding til Stortinget fra Styret for pensjonsordningen for stortingsrepresentanter for 2006 (Innst. S. nr. 224 (2006-2007), jf. Dokument nr. 9 (2006-2007))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet. (Votering, se side 3601)

S a k n r . 1 2

Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om årsmelding fra Stortingets kontrollutvalg for etterrettings-, overvåkings- og sikkerhetstjeneste (EOS-utvalget) for 2006 (Innst. S. nr. 219 (2006-2007), jf. Dokument nr. 20 (2006-2007))

Berit Brørby (A) [14:55:45] (ordfører for saken): Vinteren 1994–95 vedtok Stortinget å opprette et tredje fast parlamentarisk kontrollorgan, EOS-utvalget. Uroen rundt de hemmelige tjenester på 1990-tallet gjorde at det ble stilt spørsmål ved tilliten til tjenestene, og det ble fra mange hold stilt krav om innsyn og folkevalgt kontroll.

Loven om kontroll med hemmelige tjenester forelå i februar 1995, og et drøyt år senere trådte EOS-utvalget i funksjon. Formålet med kontrollen er, heter det i formålsparagrafen:

«1. å klarlegge om og forebygge at det øves urett mot noen, herunder påse at det ikke nyttes mer inngripende midler enn det som er nødvendig etter forholdene,

2. å påse at virksomheten ikke utilbørlig skader samfunnslivet,
3. å påse at virksomheten holdes innen rammen av lov, administrative og militære direktiver og ulovfestet rett.»

Hensynet til rikets sikkerhet og forholdet til fremmede makter ble også omfattet av mandatet.

EOS-utvalget ble gitt vide fullmakter. Etter en innkjøringsperiode med avklaring av regelverk, rutiner og reformer i alle de tre tjenestene virker det som om utvalget har funnet fram til en god arbeidsform. Og la meg understreke hvor viktig det er at vi har et organ som på vegne av Stortinget fører kontroll med de hemmelige tjenestene. På den måten sikrer vi oss mot at overvåking, informasjonsutveksling eller etterretning skjer i strid med grunnleggende menneskerettigheter og rettsstatsprinsipper. Kontrollen bidrar også til å bygge opp tillit til tjenestene og til å gi dem legitimitet i befolkningen.

Årsmeldingen slår fast at det heller ikke i 2006 er avdekket rutinesvikt eller graverende saker verken i Politiets sikkerhetstjeneste, Nasjonal Sikkerhetsmyndighet eller Etterretningstjenesten, og at samarbeidsforholdene mellom tjenestene og utvalget er gode. Årsmeldingen er oversiktlig og informativ.

I forbindelse med årsmeldingen for 2005 kom imidlertid komiteen med styringssignaler på en del områder. Det gjaldt bl.a. spørsmål om grensdragningen mellom politiske ytringer og ytringer som vurderes som oppfordring til terrorisme, om terskelen for registrering, viktigheten av å slette opplysninger det ikke lenger er behov for, om innsikt i samarbeidsrelasjonene mellom de organiserte EOS-tjenestene og andre myndigheter og om premisser for sikkerhetsklarering. Videre var komiteen opptatt av at utvalget sikres tilstrekkelig kompetanse til å følge med i de til dels vanskelige tekniske deler av tjenestenes virksomhet. Noen av anførselene er kommentert og fulgt opp, andre ikke.

En enstemmig komite ber om at de styringssignaler Stortinget gir under behandlingen av de årlige meldinger, for framtiden eksplisitt utkvitteres eller kommenteres i påfølgende årsmelding. Dette gjelder også spørsmål fra behandlingen av årsmeldingen for 2005, bl.a. om registrering av personer på grunnlag av uttalelser til media om støtte til opposisjonsgrupper som brukte voldelige virkemidler, hvor det ble bedt om en egen redegjørelse.

Som det framgår av innstillingen, har komiteen merknader til en rekke spørsmål. Tiden tillater ikke full gjennomgang, men noen kommentarer.

En viktig forutsetning for kontroll er mulighet for etterprøving og sporbarhet. Dette må også gjelde for de hemmelige tjenestene. Jeg forutsetter at kontroll med at avgjørelser lar seg dokumentere og etterprøve, er en viktig del av utvalgets oppgave.

I vårt demokratiske samfunn er åpenhet en felles verdi. Sikkerhetsgradering må derfor forbeholdes saker hvor det er et reelt behov for det. Meroffentlighet og avgradering må vurderes løpende, og kravene i gjeldende regelverk må etterleves.

Komiteen er tilfreds med at utvalget tar tak i problemstillinger rundt prosedyrene ved oppføring på og sletting

fra FNs såkalte terrorlister. Likeledes er kontrollen med arkiver og registre viktig for å sikre at personer ikke urettmessig er registrert. Sletting av opplysninger som ikke lenger har noen relevans, så vel som oppdatering og sikring av relevante opplysninger, er nødvendig både for å sikre personvernet og for at tjenesten skal få et effektivt virkemiddel i sitt arbeid. Jeg er glad for at utvalget vil følge opp Stortingets ønske om å ha særlig oppmerksomhet rettet mot PSTs anvendelse av den utvidede lovhjemmel til å ta i bruk tvangsmidler under etterforskning i avvergende øyemed som tjenesten fikk i 2005.

Resultatene av undersøkelsen av ordningen fra 1999 med oppnevning av særskilt advokat for mistenkte når det framsettes begjæring for retten om å ta i bruk skjulte tvangsmidler, er oppløftende. At advokatene i ca. 55 pst. av tilfellene ikke har innsigelser mot begjæringen, og at PST ikke får medhold i 15 pst., viser hvor viktig det er å sikre mulighet for kontradiksjon i slike saker. Det er positivt at utvalget også i årene som kommer, vil ha fokus på hvorledes ordningen fungerer.

Jeg har også med interesse merket meg redegjørelsen for PSTs samarbeid med tollmyndighetene, og vil understreke viktigheten av at begrunnelser for anmodning om bistand og grunnlaget for å iverksette tollkontroller lar seg etterprøve av kontrollorganet. Som det framgår av innstillingen, forutsetter komiteen at det utarbeides retningslinjer for samarbeidet mellom PST og tollmyndighetene, og at det informeres om framdriften i dette arbeidet i forbindelse med EOS-utvalgets årsmelding for 2007.

Jeg har forståelse for at det føres en restriktiv praksis med hensyn til sikkerhetsklarering av vernepliktige som har vært i befatning med narkotika, ja, at det for Forsvarets militære organisasjon, FMO, gjelder et prinsipp om nulltoleranse for narkotikabruk. Jeg er imidlertid enig med utvalget i at det må skje en individuell vurdering, og hvor spørsmålet om hvor stor sikkerhetsmessig vekt det etter samfunnsutviklingen er riktig å legge på enkeltstående tilfeller av bruk av lette narkotiske stoffer i ungdomstiden, må tillegges vekt. Det er viktig å gi ungdommen informasjon om konsekvensene av handlinger som kan skape problemer i forbindelse med klarering til førstegangs-tjenesten.

I årsmeldingen redegjøres det for to saker om brudd på dokumentetsikkerheten i FMO. Det er positivt at sakene har ført til skjerpet kontroll når det gjelder sikkerhetslovens bestemmelser om autorisasjon og om sikkerhetsmessig ledelse.

Tiden tillater vel ikke at jeg går inn på flere av de mange interessante problemstillinger årsmeldingen berører. La meg bare si helt til slutt at opprettelsen av EOS-utvalget har gitt de resultater forslagsstillerne håpet på, nemlig en reell kontroll av og økt tillit til de hemmelige tjenestene.

Inge Ryan (SV) [15:04:31]: Jeg vil takke saksordføreren for en god gjennomgang. Jeg er enig med saksordføreren i at EOS-utvalget har vært en suksess. Vi har nå hatt det i over ti år. SV var i sin tid pådriver for å få det opprettet, etter Lund-kommisjonen, og formålet var at

Stortinget måtte ha bedre kontroll med de hemmelige tjenestene. Gjennom dette utvalget har vi altså fått til det, og når vi reiser rundt på besøk i andre land, i hvert fall i de nordiske, blir vi stadig vekk spurt om hvordan vi har organisert dette arbeidet – man kikker altså til Norge når det gjelder den måten vi velger å kontrollere de hemmelige tjenestene på, gjennom vårt eget parlament.

Jeg tillater meg i denne sammenheng å rette en spesiell takk til Stein Ørnhøi, som var en av initiativtakerne til å få utvalget opprettet i sin tid, og som også har vært medlem av utvalget i mer enn et tiår. Han gir seg nå. Jeg vil bare si at jeg synes han har gjort en glimrende jobb for å sørge for at utvalget har gjort jobben sin, og stadig tatt tak i nye utfordringer, slik at vi i dag har et utvalg, slik som saksordføreren sier, som fungerer svært godt.

Innstillinga fra komiteen viser at vi stort sett er enige om det meste. Blant annet er SV svært glad for at man påpeker at dersom det kommer nye metoder inn, skal også utvalget bli informert om det, slik at det ikke oppstår nye situasjoner som kan bli krevende med hensyn til rettssikkerheten m.m.

Men det er et problem som bekymrer oss, som det framgår av den merknaden som SV står alene om i innstillinga. Det handler om utlevering av materiell om enkeltpersoner, eller opplysninger om enkeltpersoner, til andre lands etterretningstjenester. Her sier EOS-utvalget at det er vanskelig å få til rutiner som kan kontrollere hvordan disse opplysningene blir brukt. Jeg og SV håper at man jobber videre med hvordan man kan sikre seg at disse opplysningene ikke blir misbrukt, for når man gir ut opplysninger om enkeltpersoner til andre lands etterretningstjenester, er det viktig at de ikke blir brukt på en måte som de ikke er tenkt brukt til. Det vil med andre ord true rettssikkerheten dersom man ikke har en kontroll med hvordan de blir brukt. Så vi håper at man i det videre arbeid jobber for at den typen opplysninger også blir kontrollert på en tilfredsstillende måte.

Ola T. Lånke (KrF) [15:07:20]: Jeg vil også vise til saksordføreren grundige gjennomgang, og kan for så vidt slutte meg til det som hun sa. Likevel tillater jeg meg å ta tid til noen få merknader.

EOS-utvalget er et av Stortingets viktigste kontrollorganer. Det er viktig at vi har folkevalgt kontroll med de hemmelige tjenestene, slik også andre har uttrykt det. Slik kan befolkningen ha trygghet for at tjenestene følger de retningslinjer som er trukket opp, og ikke arbeider i strid med grunnleggende menneskerettigheter og rettsprinsipper.

Det er positivt at EOS-utvalget heller ikke i 2006 har avdekket rutinesvikt eller graverende enkeltsaker. Vi noterer oss det. I kontrollen av Politiets sikkerhetstjeneste og med klareringsmyndighetene har imidlertid utvalget hatt kritiske merknader i enkelte saker.

I den løpende inspeksjonsvirksomheten i Politiets sikkerhetstjeneste er det fortsatt kontroll med arkiver og registre som er kjernen. Dette er av betydning for å sikre at enkeltmennesker ikke uriktig står oppført i slike registre, og at det som eventuelt står der, er korrekt.

Det har ellers vært interessant å merke seg at advokater i 55 pst. av tilfellene ikke har hatt innsigelser mot begjæringer om å ta i bruk skjulte tvangsmidler. Politiets sikkerhetstjeneste har ikke fått medhold i 15 pst. av sakene, og da bare i saker hvor advokater har tatt til motmæle.

Komiteen har i innstillingen kommet med noen synspunkter på den strenge praksis Forsvaret har når det gjelder sikkerhetsklarering av vernepliktige som har vært i befatning med narkotika. La meg si helt klart: Kristelig Folkeparti har nulltoleranse når det gjelder narkotika, i alle sammenhenger. Men det betyr ikke at et feilskjær i ungdomstiden skal ødelegge for en person resten av livet. Det må gå an å legge det bak seg. Det må derfor vurderes i hvert enkelt tilfelle hvorvidt dette i seg selv innebærer en sikkerhetsrisiko.

Heller ikke i 2006 har det kommet inn klager på Etterretningstjenesten, og det er positivt. Ved behandlingen av forrige årsmelding var rekkevidden av etterretningsloven som selvstendig hjemmelsgrunnlag for bruk av inngripende metoder et tema. Dette ble særlig sett på i sammenheng med om lovligheten av metoden var vurdert og godkjent av ansvarlige politiske myndigheter. Dette er fulgt videre opp fra Forsvarsdepartementets side. Jeg er glad for at departementet har orientert EOS-utvalget om viktigheten av at nye metoder klareres med departementet, og at klarering så langt som mulig skal skje skriftlig. Det er også positivt at departementets gjennomgang så langt viser at tjenesten forelegger alle prinsipielle saker for departementet. La meg understreke at det er viktig at dette også skjer i fortsettelsen.

Statsråd Knut Storberget [15:10:45]: Jeg har innledningsvis lyst til å gi uttrykk for honnør og begeistring for det arbeidet som gjøres i EOS-utvalget, Stortingets organ. Det er svært nyttig, og vi trenger det. I den tida vi lever i, kan krav om utvidet metodebruk, bruk av mer tvang når det er berettiget, det å få kontroll, innsyn, for å avdekke både kriminelle handlinger, forberedelse til kriminelle handlinger og andre uønskede handlinger, uønsket atferd, raskt overskygges av behovet for rettssikkerhet for den enkelte, og ikke minst det behovet vi alltid vil ha for å sikre legitimitet og tillit til de metodene som bl.a. politiet bruker. De siste dagers debatt viser jo klart og tydelig hvor viktig det er å ha den dimensjonen med når vi skal utvikle nye metoder, og også se på i hvilken grad kontrollen faktisk fungerer effektivt. I så måte kunne jo denne debatten i Stortinget kanskje ha vært mer omfattende og hatt flere deltakere for å se på hvordan vi sikrer nettopp det.

Innledningsvis vil jeg også si at i det arbeidet som vi driver med i departementene og i Regjeringa for å sikre disse metodenes legitimitet, er nettopp det arbeidet som gjøres på kontrollsidene og også av Stortingets kontrollutvalg, særs viktig. I løpet av det siste halvåret har både forsvarsministeren og jeg hatt den glede å avlegge besøk både hos PST, E-tjenesten og NSM, bl.a. med henblikk på å se på hvordan man oppfatter kontrollaspektet og samarbeidet med kontrollinstansene, og ikke minst samarbeidet mellom disse tjenestene. Det er gledelig å få høre at også de som blir kontrollert, føler at det er veldig riktig og veldig viktig.

Innledningsvis viser jeg også til at EOS-utvalget på generelt grunnlag gir uttrykk for at man i 2006 ikke har avdekket graverende enkeltsaker eller rutinesvikt i forbindelse med kontrollen av PST, som ligger under Justisdepartementet, og at dette også er gjeldende for utlevering av personopplysninger til utenlandske samarbeidende tjenester. EOS-utvalget gir videre uttrykk for at det ikke har forekommet problemer i samarbeidsforholdet mellom utvalget og PST, at tjenesten forholder seg profesjonelt til kontrollen, og at utvalget legger til grunn at tjenesten gir utvalget all informasjon som kan være av kontrollmessig relevans. Det er tilfredsstillende.

Utvalget har i 2006 mottatt 14 klager fra enkeltpersoner rettet mot PST, mot henholdsvis tolv i 2004 og ti i 2005. Jeg registrerer at antallet klagesaker er relativt stabilt, og at det ikke er uttalt kritikk mot PST i noen av sakene. Men selvfølgelig skulle vi helst ha vært også disse foruten.

Kontrollen med tjenestens arkiver og registre utgjør kjernen i EOS-utvalgets løpende inspeksjon overfor PST, og tjenestens relativt nye arbeidsregister SMART, som det heter, har gjort det mulig for utvalget å utføre en bedre kontroll enn tidligere. I denne forbindelse registrerer jeg med tilfredshet at utvalgets kontroll av arbeidsregisteret ikke har avdekket kritikkverdige forhold av generell karakter.

Den rutinemessige og stikkprøvebaserte kontrollen med tjenestens behandling av personopplysninger er av grunnleggende betydning for å kunne vurdere på en forsvarlig måte om PST i praksis overholder kravet om en individuell vurdering før opplysninger om enkeltindivider blir registrert, og at den skjønsmessige terskelen for registrering ikke legges for lavt. I denne forbindelse tar jeg til etterretning at EOS-utvalget i løpet av 2006 har tatt opp enkelte registreringer med PST og stilt spørsmål ved grunnlaget for registrering eller for videreføring etter fem år. Dette har ført til at tjenesten i noen tilfeller har revurdert og slettet registrering, og i andre tilfeller har registreringsgrunnlaget blitt bedre klarlagt som følge av undersøkelsen.

Disse forholdene vil også bli fulgt opp gjennom Justisdepartementets inspeksjonsvirksomhet i PST.

Så til noen særskilte forhold som er berørt i årsmeldingen.

Når det gjelder PSTs samarbeid med tollmyndighetene, har utvalget i 2006 foretatt undersøkelser hos tollmyndighetene av grunnlaget for to tollkontroller av personer og bagasje som ble utført etter anmodning fra PST. Tollmyndighetene var ikke i stand til å dokumentere hva som hadde vært begrunnelsen for denne kontrollen, et forhold utvalget kritiserte fordi det medførte at det ikke var mulig å slå fast ut fra tollmyndighetenes opplysninger om kontrollen var foretatt innenfor tollovens rammer.

Justisdepartementet har merket seg at utvalget har tatt opp enkelte generelle spørsmål med Toll- og avgiftsdirektoratet angående etterprøvarheten av samarbeidet med PST og det rettslige grunnlaget for samarbeidet. Videre ser en at kontroll- og konstitusjonskomiteen forutsetter at det utarbeides retningslinjer for samarbeidet mellom PST

og tollmyndighetene, og forventer å bli informert om framdriften i dette arbeidet i forbindelse med EOS-utvalgets årsmelding for 2007, noe vi merker oss.

Når det gjelder PSTs bruk av skjulte tvangsmidler i etterforskningssporet, inkludert i avvergende øyemed og i det forebyggende sporet, jf. endringer i straffeprosessloven og politiloven som trådte i kraft i august 2005, er det til det å si at her er det særs nyttig med det arbeidet som gjøres av EOS-utvalget. Der ligger det ikke bare et domstolsmessig/kontrollmessig aspekt. Det ligger også et konstitusjonelt ansvar for regjeringa og for justisministeren i det forebyggende sporet.

Kontrollen i enkeltsaker i 2006 har ikke gitt grunnlag for å rette kritikk mot PST. Den samlede bruken av de nye hjemlene er fortsatt beskjeden, men det har vært en økende tendens utover i året 2006. Det gjelder i både avvergende og forebyggende øyemed. Det er ikke til å legge skjul på at dette er noe vi fokuserer sterkt på der hvor det konstitusjonelle ansvaret slår inn over Justisdepartementets politiske ledelse og regjeringa.

Undersøkelsen viser også at de advokatene som oppnevnes i slike saker for å ivareta mistenktes interesser, i flertallet av sakene ikke har hatt innsigelser mot PSTs begjæring. Samtidig har PSTs begjæring om bruk av skjulte tvangsmidler helt eller delvis ikke blitt tatt til følge av retten i ca. 15 pst. av sakene, som også saksordføreren var inne på. Som utvalget skriver, gir tallmaterialet ikke grunnlag for å trekke sikre konklusjoner om hvilken betydning advokatens utføring av oppdraget har for saksbehandlingen og mistenktes rettsstilling. Men tallene antyder at kontradiksjon kan ha stor betydning for utfallet, ettersom retten kun har motsatt seg begjæring i saker hvor advokaten har tatt til motmæle.

Utvalget uttaler at de på bakgrunn av forutsetninger gitt av Stortinget – at hjemmelen til å bruke tvangsmidler i forebyggende øyemed skulle være et begrenset supplement og en smal sikkerhetsventil for PST, og at tjenesten alltid skulle velge etterforskningssporet der det var mulig – fortsatt vil følge opp dette.

Dette var et vesentlig og viktig poeng bl.a. for meg da Stortinget etter en grundig debatt åpnet for bruk av tvangsmidler i forebyggende øyemed, og der det opprinnelige forslaget under Stortingets behandling ble klargjort og, etter min mening, innsnevret,

Til slutt, når det gjelder sikkerhetsgradering, meroffentlighet og avgradering: Justisdepartementet har merket seg utvalgets vurdering av praksis for innsyn i dokumenter i PSTs besittelse, hvor det understreker viktigheten av at sikkerhetsgradering forbeholdes saker hvor det er et reelt behov for det. Videre må spørsmål om meroffentlighet og avgradering vurderes i tråd med kravene i gjeldende regelverk.

Justisdepartementet vil følge opp samtlige punkter i sin kontrollvirksomhet med tjenesten.

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [15:19:00]: Jeg har lyst til å begynne med å si at EOS-utvalget gjør en viktig jobb for Stortinget, også når det gjelder kontrollen av de tjenestene som er omtalt her.

Jeg har også lyst til å takke for en god gjennomgang ved saksordføreren, som viser til de merknadene som er kommet i forbindelse med årsrapporten. Jeg vil understreke at vi fra Forsvarsdepartementets side tar fatt i alle de merknader som kommer i forbindelse med behandlingen i komiteen, og ser det som viktig at vi kan følge dem opp og kvittere dem ut.

Det er tre forhold som har vært nevnt her, som jeg har lyst til å si litt om. Det første dreier seg om den lange saksbehandlingstiden for klarering av vernepliktige. Opp til 80 pst. av vernepliktsmassen blir sikkerhetsklarert til forventet nivå i løpet av den tiden de går på rekruttskolen. De fleste sakene blir dermed ferdigbehandlet innenfor rimelig tid. Den resterende del av saksmengden er saker hvor det normalt foreligger negativ informasjon som gjør at saken krever ytterligere undersøkelser. I disse sakene blir behandlingstiden gjerne lang. En av årsakene til dette er sikkerhetslovens strenge krav til grundig og individuell behandling, hvilket skal verne om vedkommendes rettsikkerhet. Imidlertid er saksbehandlingstiden i klareringsaker en problemstilling som vi nå er bevisste på, og som vi skal gjøre noe med. Tiltak som vi nå vurderer for å få ned behandlingstiden, er å øke bemanningen ved Forsvarets sikkerhetsavdeling, få bedre elektronisk understøttelse av saksbehandlingsprosessen og saksbehandlingsmetodikk. For øvrig vil Forsvarsdepartementet om dette nedsette en arbeidsgruppe som skal se nærmere på eventuelle andre tiltak, herunder regelverket, som kan bidra til kortere saksbehandlingstid for de vernepliktige.

Restriktiv praksis med hensyn til klarering i forbindelse med dem som har vært borte i narkotika, kanskje i ungdomsårene, har vært tatt opp av flere her. Jeg vil begynne med å slå fast at Forsvarets personell skal ha en høy etisk standard. Jeg er helt sikker på at det er det en meget bred enighet om. I dette ligger også et forbud mot å benytte ulovlige rusmidler. Dette har også med sikkerhet å gjøre for de menneskene vi har. I henhold til reglene i sikkerhetsloven er dette et forhold som må vektlegges i forbindelse med en klareringsavgjørelse. Imidlertid kan det ikke være slik, som noen har vært inne på, at befatning med narkotika en eller annen gang i løpet av ungdommen automatisk skal føre til nektelse eller tap av klarering. Jeg er derfor helt enig med komiteen når den påpeker viktigheten av en individuell behandling og krav om vurdering av hvor stor sikkerhetsmessig vekt det etter samfunnsutviklingen er riktig å legge på enkeltstående tilfeller av bruk av lette narkotiske stoffer. Jeg er derfor tilfreds med at Nasjonal sikkerhetsmyndighet som tilsynsmyndighet er bevisst på viktigheten av den individuelle vurderingen vedrørende denne problemstillingen.

Avslutningsvis vil jeg bare si, med henvisning til akkurat dette, at Forsvaret har samarbeidet med Vernepliktsverket, Politidirektoratet og Nasjonal sikkerhetsmyndighet og tatt initiativ overfor Kunnskapsdepartementet for å informere ungdom i forbindelse med ungdomsskolen om hva som kan være konsekvensene av å komme i en uønsket situasjon tidlig i ungdomsårene. Det kan føre til at man ikke får klarering. Dette er viktig, og jeg er i hvert fall veldig glad for at Kunnskapsdepartementet har bedt Ut-

danningsdirektoratet om å se på denne saken og ta det opp som en del av arbeidet med lærings- og oppvekstmiljø.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 12. (Votering, se side 3601)

S i g v a l d O p p e b ø e n H a n s e n tok her over presidentplassen.

Etter at det var ringt til votering, sa

presidenten: Stortinget skal votere i sakene nr. 1–12.

Votering i sak nr. 1

Komiteen hadde tilrådd:

I

I Stortingets forretningsorden skal § 12 annet ledd nr. 10 bokstav a lyde:

a. statsrådets protokoller mv., jf. Grunnloven § 75 bokstav f,

II

Endringen under I trer i kraft straks.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen blei samrøystes vedteken.

Votering i sak nr. 2

Presidenten: Under debatten er det sett fram 14 forslag. Det er

- forslag nr. 1, frå Ib Thomsen på vegner av Framstegspartiet, Høgre og Venstre
- forslaga nr. 2–5, frå Ib Thomsen på vegner av Framstegspartiet og Høgre
- forslaga nr. 6–8, frå Ib Thomsen på vegner av Framstegspartiet
- forslag nr. 9, frå Bent Høie på vegner av Høgre og Venstre
- forslag nr. 10, frå Bjørg Tørresdal på vegner av Kristeleg Folkeparti og Venstre
- forslaga nr. 11–14, frå Vera Lysklætt på vegner av Venstre

Det blir først votert over forslaga nr. 11–14, frå Venstre. Forslag nr. 11 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet for 2008 redegjøre for den stadig økende sentraliseringen som skjer under den rød-grønne regjeringens ledelse.»

Forslag nr. 12 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen om å utvide mandatet til Sørheim-utvalget til også å omfatte utgiftsdelen av inntektssystemet, samt å vise nye kilder for inntekter til kommuner og de nye fylkene. Herunder naturressurs-/grunnrenteskatt.»

Forslag nr. 13 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen om, i kommuneproposisjonen for 2009, å legge fram et forslag til nytt inntektssystem for kommunene hvor et friere skatteøre er en del av systemet.»

Forslag nr. 14 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen i den årlige kommuneproposisjonen rapportere om status for lokaldemokratiet (Rikets lokaldemokratistatus), som en forpliktende oppfølging av Lokaldemokratikommisjonen.»

V o t e r i n g :

Forslaga frå Venstre blei med 94 mot 7 røyster ikkje vedtekne.

(Voteringsutskrift kl. 15.33.50)

Presidenten: Det blir så votert over forslag nr. 10, frå Kristeleg Folkeparti og Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen i forslag til statsbudsjett for 2008 om å legge fram et forslag til hvordan kommunene kan bli førstelinjetjeneste for miljøinformasjon.»

V o t e r i n g :

Forslaget frå Kristeleg Folkeparti og Venstre blei med 89 mot 13 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 15.34.14)

Presidenten: Det blir så votert over forslag nr. 9, frå Høgre og Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen i statsbudsjettet for 2008 styrke kommunesektoren gjennom mer frie økonomiske midler, blant annet ved å øke kommunens andel av skattøret.»

V o t e r i n g :

Forslaget frå Høgre og Venstre blei med 82 mot 20 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 15.34.38)

Presidenten: Det blir så votert over forslaga nr. 6–8, frå Framstegspartiet. Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen avvikle dagens rammefinansieringssystem og erstatte dette med et nytt system for direkte statlig stykkprisfinansiering av grunnleggende velferdstjenester som helse, omsorg, grunnskole, videregående utdanning samt sosiale tjenester.»

Forslag nr. 7 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen bevilge 1 mrd. kroner mer til kommunene i 2008 enn det Regjeringen har varslet i kommuneproposisjonen, og øremerke 2 mrd. kroner av veksten i kommunenes inntekter til eldreomsorg.»

Forslag nr. 8 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen i arbeidet med ny idrettsmelding, vurdere om anleggsmidlene kan fordeles lokalt.»

V o t e r i n g :

Forslaga frå Framstegspartiet blei med 81 mot 21 røyster ikkje vedtekne.

(Voteringsutskrift kl. 15.35.00)

Presidenten: Det blir så votert over forslaga nr. 2–5, frå Framstegspartiet og Høgre.

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen følge opp samarbeidsprosjektet «Framtidens kommunestruktur – kommuner med ansvar for egen utvikling» med sterke positive insentiver for å få til en ønskelig endring i kommunestrukturen, herunder særskilte tilskudd til infrastrukturen.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen redegjøre for konklusjon og fremdrift i prosjektet «Effektivitet og effektivitetsutvikling i kommunesektoren». Det bes vidare om at det legges fram en sak hvor effektiviteten og effektivitetsutviklingen i kommunesektoren kartlegges, og at det foretas en gjennomgang av de virkemidlene som er benyttet for å oppnå høy effektivitet og god kvalitet i kommunesektoren.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen iverksette en informasjonskampanje overfor kommunene som forteller om mulighetene knyttet til utfordringsrett.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen komme tilbake til Stortinget med et forslag til opptrappingsplan for utvidelse av skoledagen i grunntidningen.»

V o t e r i n g :

Forslaga frå Framstegspartiet og Høgre blei med 66 mot 35 røyster ikkje vedtekne.

(Voteringsutskrift kl. 15.35.24)

Presidenten: Det blir så votert over forslag nr. 1, frå Framstegspartiet, Høgre og Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen i statsbudsjettet for 2008 legge til grunn at satsen for den kommunale andelen av selskapsskatten holdes på 4,25 prosent.»

V o t e r i n g :

Forslaget frå Framstegspartiet, Høgre og Venstre blei med 60 mot 41 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 15.35.50)

Komiteen hadde tilrådd:

Stortinget gir Kommunal- og regionaldepartementet fullmakt til å fordele etter skjønn 2 371 mill. kroner for 2008. Beløpet foreslås bevilget over kap. 571 Rammetilskudd til kommuner og kap. 572 Rammetilskudd til fylkeskommuner.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen blei samrøystes vedteken.

Votering i sak nr. 3

Presidenten: Under debatten har Jørund Rytman sett fram eit forslag på vegner av Framstegspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen iverksette et pilotprosjekt der noen kommuner ved kommune- og fylkestingsvalget i 2007 får tillatelse til å gjennomføre et forsøk i begrenset omfang med stemmegivning over Internett og SMS.»

Det blir votert alternativt mellom dette forslaget og tilrådinga frå komiteen.

Komiteen hadde tilrådd:

Dokument nr. 8:85 (2006-2007) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Jørund Rytman, Bård Hoksrud og Ib Thomsen om gjennomføring av forsøk med stemmegivning via Internett og SMS ved kommune- og fylkestingsvalget 2007 – bifalles ikke.

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom tilrådinga frå komiteen og forslaget frå Framstegspartiet blei tilrådinga vedteken med 80 mot 21 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 15.37.14)

Votering i sak nr. 4

Presidenten: Det blir votert over forslag frå stortingsrepresentant Bjørg Tørresdal på vegner av Kristeleg Folkeparti oversendt frå Odelstingets møte 1. juni 2007:

«Stortinget ber Regjeringen ved fremleggelsen av ny utlendingslov komme tilbake med en grundig drøfting av barns rettigheter og grunnlaget for å internere barn på utlendingsinternatet på Trandum.»

Etter det presidenten har grunn til å tru, vil Venstre støtte forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget frå Kristeleg Folkeparti blei med 87 mot 14 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 15.37.52)

Votering i sak nr. 5

Presidenten: Det blir votert over forslag frå stortingsrepresentant Bjørg Tørresdal på vegner av Kristeleg Folkeparti oversendt frå Odelstingets møte 1. juni 2007:

«Stortinget ber Regjeringen ved fremleggelsen av ny utlendingslov finne alternative løsninger fremfor å internere barn på utlendingsinternatet på Trandum, for

eksempel ved å legge en barnevernsinstitusjon til utlendingsinternatet.»

V o t e r i n g :

Forslaget frå Kristeleg Folkeparti blei med 94 mot 7 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 15.38.22)

Votering i sak nr. 6

Presidenten: Det blir votert over forslag frå stortingsrepresentant Bjørg Tørresdal på vegner av Kristeleg Folkeparti oversendt frå Odelstingets møte 1. juni 2007:

«Stortinget ber Regjeringen om å justere investeringskostnadene til ombyggingen av bygg til aktivitetssenter og enklere ombygging av nåværende bygg i forbindelse med statsbudsjettet for 2008, slik at driften ved utlendingsinternatet kan oppfylle målsettingen om å gi de internerte et økt aktivitetstilbud.»

V o t e r i n g :

Forslaget frå Kristeleg Folkeparti blei med 94 mot 7 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 15.38.48)

Votering i sak nr. 7

Komiteen hadde tilrådd:

St.meld. nr. 7 (2006-2007) – om Sametingets virksomhet i 2005 – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen blei samrøystes vedteken.

Votering i sak nr. 8

Presidenten: Under debatten er det sett fram fire forslag. Det er

- forslag nr. 1, frå Vera Lysklætt på vegner av Framstegspartiet, Høgre, Kristeleg Folkeparti og Venstre
- forslaga nr. 2 og 3, frå Vera Lysklætt på vegner av Høgre, Kristeleg Folkeparti og Venstre
- forslag nr. 4, frå Vera Lysklætt på vegner av Høgre og Venstre

Det blir votert over forslag nr. 4, frå Høgre og Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen om å:

1. Snarest mulig fjerne overgangsreglene i forhold til arbeidstakere fra EØS-land.
2. Vurdere forenkling/endring av regelverket for arbeidsinnvandrere fra ikke-EU-land som ønsker å ha ektefelle/barn med til Norge.»

V o t e r i n g :

Forslaget frå Høgre og Venstre blei med 82 mot 20 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 15.40.30)

Presidenten: Det blir votert over forslaga nr. 2 og 3, frå Høgre, Kristeleg Folkeparti og Venstre.

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen gi utenlandske studenter som har tatt høyere utdanning i Norge, mulighet til å få arbeidstillatelse i inntil 5 år etter fullført utdanning for å øke sin kompetanse.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen om å:

1. Snarest mulig utforme en strategi for å informere utenlands (både innenfor EØS-området og utenfor) om muligheter for arbeid i Norge, herunder muligheten for norskkurs i utlandet og bruk av «jobbavis» eller lignende for å spre informasjon.
2. Utrede en modell med forhåndsgodkjenning av bedrifter og et hurtigsporsystem.
3. Endre reglene for arbeidstillatelse som faglært/specialist, slik at kravene til kompetanse i større grad bestemmes av arbeidsgiverne.
4. Vurdere skatteincentiver for kompetent utenlandsk arbeidskraft med sikte på å gjøre Norge mer attraktivt for høykompetent arbeidskraft.
5. Åpne for naboland-visum for russiske statsborgere.»

V o t e r i n g :

Forslaga frå Høgre, Kristeleg Folkeparti og Venstre blei med 75 mot 27 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 15.40.56)

Presidenten: Det blir votert over forslag nr. 1, frå Framstegspartiet, Høgre, Kristeleg Folkeparti og Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen om å:

1. Forenkle prosedyrene for forlengelse/fornyelse av arbeidstillatelser.
2. Styrke Arbeidstilsynet for å sikre en god oppfølging av handlingsplanen mot sosial dumping.
3. Styrke samordningen mellom UDI, politiet, utestasjonene og likningsmyndighetene for å gjøre saksbehandlingen mer brukervennlig, og sikre en respons- og behandlingssgaranti.
4. Utrede muligheten for visum med lang varighet for arbeidstakere ansatt i bedrifter som er lokalisert både i Norge og i utlandet. Visumet må gi rett til ubegrenset inn- og utreise fra Norge. Dette må skje innenfor rammen av våre Schengen-forpliktelser.»

V o t e r i n g :

Forslaget frå Framstegspartiet, Høgre, Kristeleg Folkeparti og Venstre blei med 53 mot 49 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 15.41.22)

Komiteen hadde tilrådd:

Dokument nr. 8:32 (2006-2007) – om representantforslag fra stortingsrepresentantene Martin Engeset, Kari Lise Holmberg, Bent Høie og Jan Tore Sanner om tiltak for å sikre nødvendig arbeidsinnvandring og dermed bedre tilgangen på arbeidskraft – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen blei samrøystes vedteken.

Votering i sak nr. 9

Presidenten: Under debatten har Kari Lise Holmberg sett fram eit forslag på vegner av Høgre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen:

1. Sørge for elektronisk behandling av søknader om arbeids- og oppholdstillatelse og fornyelse av disse ved å utarbeide en elektronisk søknadsmodul på UDIs Internett-sider, med guider på engelsk og de språk utenom engelsk som erfaringsmessig har et stort antall søkere. Søknadsmodulen skal samhandle/kommunisere med saksbehandlingssystemene hos utlendingsmyndighetene. De elektroniske saksbehandlingssystemene hos politi, UDI og relevante statlige etater må kommunisere seg imellom og generere et elektronisk statusbilde som gjør det mulig for søkere og alle saksbehandlere raskt å kunne se på en illustrasjon med forklarende tekst, hvor en sak befinner seg i saksflyten. Søknadsmodulen må indikere eventuelle manglende dokumenter eller andre forhold som hindrer fremdrift i søknadsbehandlingen på de ulike stadier i flyten og generere varsel om dette, så rask retting muliggjøres.
2. Sørge for at søkere tildeles en elektronisk id ved første oppmøte hos politiet. Slik kan man oppnå at mest mulig av etterfølgende korrespondanse kan skje elektronisk. Guider tilbys på flere språk. Arbeidsgivere tilbys en eID som gjør at bedriften elektronisk kan oversende søknader og dokumenter, og etter arbeidstakers samtykke følge søknadsbehandlingen.
3. Sørge for at den veiledende brosjyre som Sentralkontoret for utenlandssaker i samarbeid med UDI, Arbeids- og velferdsetaten (NAV), Arbeidstilsynet og Petroleumstilsynet skal være i ferd med å utarbeide om hvordan man skal gå frem som utenlandsk arbeidstaker i Norge, og som snart skal være klar, gjøres tilgjengelig på Internett på relevante offentlige portaler, og et tilstrekkelig antall relevante språk.
4. Vurdere å opprette en Internett-portal etter mønster av www.workindenmark.dk»

V o t e r i n g :

Forslaget frå Høgre blei med 88 mot 14 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 15.42.40)

Komiteen hadde tilrådd:

Dokument nr. 8:70 (2006-2007) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Bent Høie, Trond Helleland, Kari Lise Holmberg, Øyvind Halleraker og Jan Tore Sanner om informasjon, kommunikasjon og teknologi (IKT) i utlendingsforvaltningen – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen blei samrøystes vedteken.

Votering i sak nr. 10

Komiteen hadde tilrådd:

I

I statsbudsjettet for 2007 vert det gjort følgjande endringar:

Kap.	Post	Formål	Kroner
U t g i f t e r :			
2315		Lønsregulering for arbeidstakarar i det statlege tariffområdet	
	1	Driftsutgifter, vert løyvd med	800 000 000
1503		Midlar til opplæring og utvikling av tillitsvalde	
	70	Tilskot, vert auka med	5 092 000
		frå kroner 86 127 000 til kroner 91 219 000	
1541		Pensjonar av statskassen	
	1	Driftsutgifter, <i>overslagsløyving</i> , vert auka med	971 000
		frå kroner 20 900 000 til kroner 21 871 000	
1542		Tilskot til Statens Pensjonskasse	
	1	Driftsutgifter, <i>overslagsløyving</i> , vert auka med	474 285 000
		frå kroner 7 484 000 000 til kroner 7 958 285 000	
	70	For andre medlemmer av Statens Pensjonskasse, <i>overslagsløyving</i> , vert auka med	5 549 000
		frå kroner 83 000 000 til kroner 88 549 000	
1546		Yrkesskedeforsikring	
	1	Driftsutgifter, <i>overslagsløyving</i> , vert auka med	1 621 000
		frå kroner 96 800 000 til kroner 98 421 000	
1547		Gruppelivsforsikring	
	1	Driftsutgifter, <i>overslagsløyving</i> , vert auka med	3 270 000
		frå kroner 78 700 000 til kroner 81 970 000	

II

Stortinget samtykkjer i at det med verknad frå 1. mai 2007 vert føreteke regulering av løningane mv. for arbeidstakarar i det statlege tariffområdet som er medlemmer av LO Stat, YS Stat, Akademikerne og Unio i samsvar med forhandlingsforslaget i protokoll av 9. mai 2007.

III

Stortinget samtykkjer i at det med verknad frå 1. mai 2007 vert føreteke regulering av løningane mv. for arbeidstakarar i det statlege tariffområdet som er medlemmer av NITO og NFF i samsvar med forhandlingsforslaget i protokoll av 9. mai 2007.

IV

For embets- og tenestemenn som ikkje er medlemmer av organisasjonar som nemnde i romartal II og III og difor ikkje får sine løns- og arbeidsvilkår fastsette i hovudtariffavtale, skal det gjelde same løns- og arbeidsvilkår som etter romartal II og III. Embets- og tenestemenn som er tekne ut av hovudtariffavtalen, får sine løns- og arbeidsvilkår fastsette administrativt i eigen kontrakt.

V

Pensjonar i Statens Pensjonskasse vert regulerte i samsvar med auken i grunnbeløpet i folketrygda per 1. mai 2007.

Statens pensjonskasse vert gitt fullmakt til å regulere og tilpasse pensjonar som på grunn av særlege pensjonstekniske forhold ikkje med rimeleg resultat kan regulerast i samsvar med punkt 1.

Fornyings- og administrasjonsdepartementet får fullmakt til å regulere pensjonar av statskassa på same måte som for statspensjonistar etter punkt 1.

VI

Stortinget samtykkjer i at Finansdepartementet får fullmakt til å fordele løyvinga under kap. 2315 Lønsregulering for arbeidstakarar i det statlege tariffområdet, post 1 Driftsutgifter, på dei av postane i statsbudsjettet som har lønsløyving.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen blei samrøystes vedteken.

Votering i sak nr. 11

Komiteen hadde tilrådd:

Dokument nr. 9 (2006-2007) – årsmelding til Stortinget fra Styret for pensjonsordningen for stortingsrepresentanter – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen blei samrøystes vedteken.

Votering i sak nr. 12

Komiteen hadde tilrådd:

Dokument nr. 20 (2006-2007) – årsmelding fra Stortingets kontrollutvalg for etterretnings-, overvåkings- og sikkerhetstjeneste (EOS-utvalget) for 2006 – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen blei samrøystes vedteken.

*S a k n r . 1 3**Referat*

1. (266) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Trine Skei Grande, Gunvald Ludvigsen og Odd Einar Dørum om tiltak mot kjønnslemlestelse (Dokument nr. 8:102 (2006-2007))
2. (267) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Harald T. Nesvik, Vigdis Giltun og Jan-Henrik Fredriksen om offentlige kvalitetsindikatorer for norske sykehus (Dokument nr. 8:103 (2006-2007))
3. (268) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Åse Gunhild Woie Duesund, Laila Dåvøy og Dagfinn Høybråten om innføring av verdighetsgaranti i eldreomsorgen (Dokument nr. 8:104 (2006-2007))

Samr.: Nr. 1–3 blir sende helse- og omsorgskomiteen.

Presidenten: Dermed er dagens kart ferdigbehandla. Ber nokon om ordet etter forretningsordenens § 37a før møtet blir avslutta? – Det er ikkje skjedd.

Møtet slutt kl. 15.46.
